BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

Bütün Dünya 2000

1 ARALIK 2009

192297 SAYI: 2009 /12 FİYATI: 4 TL

"Etnik köken Sorunu" mu?

İşte Atatürk'ün Çözümü

Cengiz Özakıncı bütün dünya için, Bütün Dünya'da yazdı

SAYFA 31

Atatürk'ün Son 40 günü ve son sözü: "Saat Kaç?"

SAYFA: 16

AB Atatürk'ü Avrupalı Gözüyle Görmüyor

GÜRBÜZ EVREN'İN YAZISI 47'DE

Atatürk Anlatıyor Yunus Nadi Yazıyor: BAŞKENT ANKARA

SAYFA: 24

İstanbul'da bir "Cumhuriyet Hanımefendisi" Rüzgarı Esti

SAYFA: 61

O Günkü Kararımız Bugünkü Özlemimiz oldu: HER TÜRK YERLİ MALI KULLANMALI

SAYFA: 76

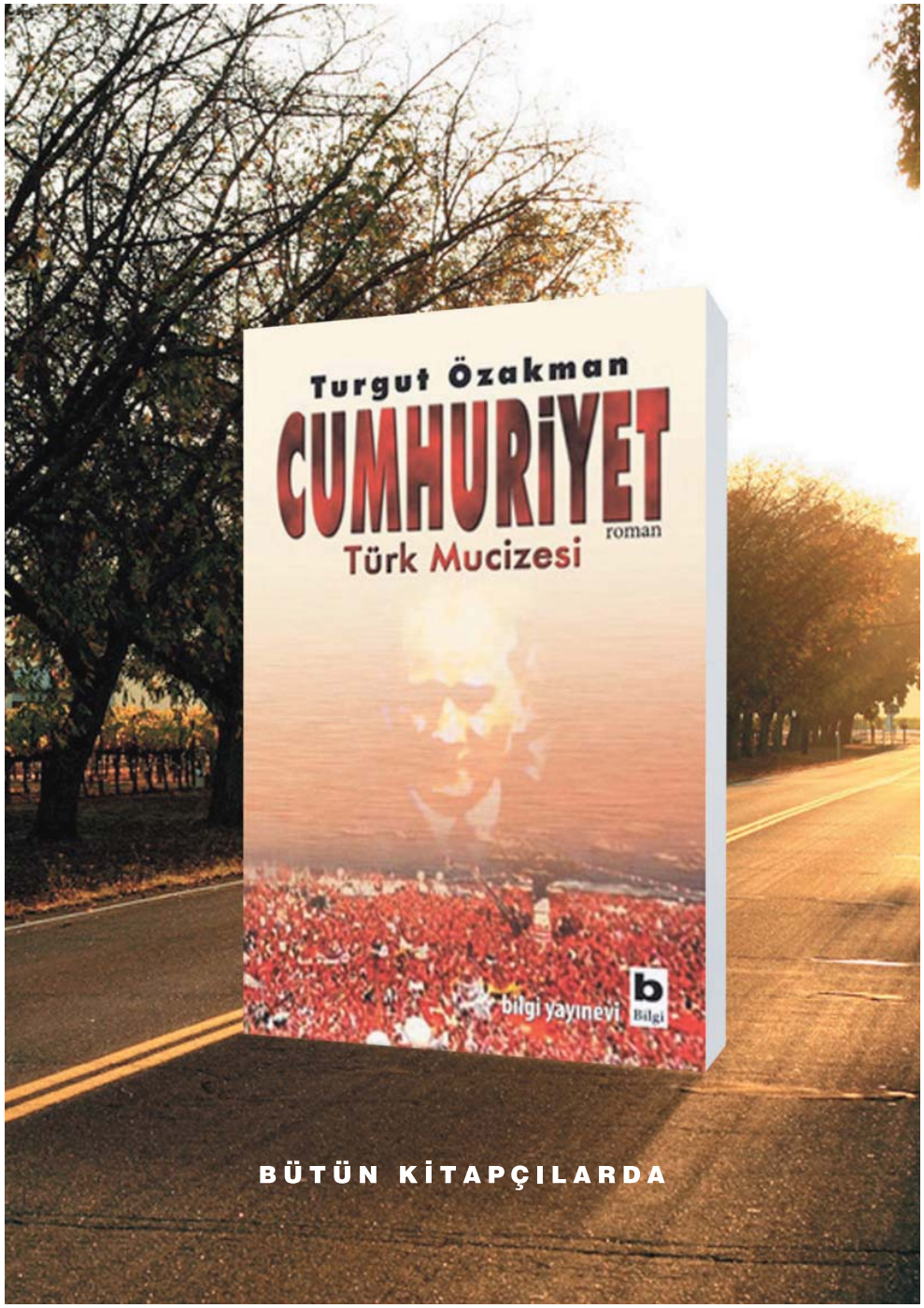
Bilmediğimiz ama yabancısı olmadığımız bir ülke

KONGO

SAYFA: 98

HABERAL NEREDE BİZ ORADAYIZ

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 ARALIK 2009

Bütün Dünya 2000

Başkent Üniversitesi Adına Sahibi:
Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni
Mete Akyol

Yayın Genel Yönetmeni Yardımcısı:
Mehmet Muhsinoğlu

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Gülçin Orkut

Görsel Yönetmen:
Turgut Keskin

Teknik Yapım Yönetmeni:
Faruk Güney

İşletme Genel Yönetmeni:
Sina Şen

Yayın Danışmanı:
Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:
Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:
Süheyla Dinç

Redaksiyon:
Fatma Ataman

Düzeltme Sorumlusu:
Nükhet Alicikoğlu

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür hizmeti olan Bütün Dünya 2000, Başkent Üniversitesi kuruluşlarından 1. Cadde, No: 77, Bahçelievler, Ankara adresindeki Aküm Reklamcılık, Danışmanlık ve Yayıncılık Ajansı Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin 3. Cadde, No: 2, Yenimahalle, Ankara adresindeki tesislerinden basılmıştır.

Seçiciler Kurulu:
Prof. Dr. Nevzat Bilgin *(Anısal Başkan)*
Prof. Dr. Ahmet Mumcu
Prof. Dr. Solmaz Doğanca
Prof. Dr. Sevil Öksüz
Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay
Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkircioğlu,
Necmi Tanyolaç, Kaya Karan, Alaettin Giray,
Ayhan Erten, İlhan Banguoğlu, Ahmet Aydede,
Manuel Bilos,Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:
Yücel Aksoy, Metin Atamer,
Nuray Bartoschek, Cahit Batum,
Prof. Dr. Yüksel Bozer, Sadi Bülbül,
Haluk Cansın, Ali Murat Erkorkmaz,
Konur Ertop, Gürbüz Evren, Metin Gören,
Mesut Günsev, İlyas Halil, Pelin Hazar,
Muzaffer İzgü, Özüm Larçın,
Mehmet Muhsinoğlu, Filiz Leloğlu Oskay,
Cengiz Özakıncı, Saniye Özden, Bekir Özgen,
Yaşar Öztürk, Erdoğan Sakman, İzlen Şen,
Cheryl Tanrıverdi, İzmir Tolga, Engin Ünsal,
Mehmet Ünver, Dr. Mehmet Uhri,
Orhan Velidedeoğlu, Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:
10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 212 80 16 (pbx)
Faks: (0312) 234 12 16

İletişim Adresi:
Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok,
Kat: 3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
Tel: (0216) 456 27 27 (pbx)
Faks: (0216) 456 27 29

Abone Hizmetleri:
(0212) 314 08 88

Dağıtım: Yaysat
Renk Ayırımı: Mat Yapım
Basım Tarihi: 25 / 11 / 2009

www.butundunya.com.tr
butundunya@butundunya.com.tr

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

Bütün Dünya 2000

YIL:12 SAYI: 139

İÇİNDEKİLER

6 **Buruk Yaşanan Bir Çifte Mutluluk**
Mete Akyol

12 **Prof. Dr. Mehmet Haberal "Görevinden Uzak Bıraktırılmasının Nedenlerini ve Nedensizliklerini" Açıklıyor**
Prof. Dr. Mehmet Haberal

16 **Atatürk'ün Son 40 Günü**
Erdoğan Bozkurt

24 **Türkiye Cumhuriyeti'nin Başkenti Ankara Oldu.**
Yaşar Öztürk

31 **Atatürk'ün Unutturulan Demokratik Açılım Tasarısı**
Cengiz Özakıncı

43 **Özlemle Anıyoruz**
Cengiz Önal

47 **AB' nin Yeni Tarifi: Demokrasi Eşittir Atatürk'e Hakaret**
Gürbüz Evren

52 **Farkında Olmalı İnsan**
Can Yücel

54 **İlk TBMM'de Halk Kürdistan Meselesini Nasıl Reddetti**
Yılmaz Koç

56 **1981 Atatürk Yılı**
Sevim Yücesan

59 **Kimi Politikacı Hata Yapar Cezasını Halk Öder.**
Orhan Sami Güvenç

61 **Bir Cumhuriyet Hanımefendisi**
Aslı Tosuner

64 **"Atatürk İlkelerine Sahip Çıkan Onurlu Duruş" Ödülü**
B.D. Yazı İşleri Bölümü

66 **"Konuşturan Sözlük"**
Orhan Velidedeoğlu

70 **Halkından Kopamayan Tiyatro**
Konur Ertop

76 **Türk Malı Yurdun Malı**
Kemal Özden

79 **Şehit Ağacı**
Ali Naili Erdem

81 **10 Yaşındaki Çocuktan Atatürk'e Mektup ve Ata'nın Yanıtı**
Mehtap Bayam

84 **Totaliter Liderler ve Bilimadamları**
Mehmet Muhsinoğlu

91 **Emniyet Kemeri Yaşam Kurtarır**
Cherly Tanrıverdi

95 **Onlar Bizim İçin Çalışıyor**
Metin Gören

98 **Kongo**
Alaeddin Giray

105 **Teslime Okula Gidemiyor Ama Okul Ona Geliyor**
Nuray Bartoschek

111 **Şikayetçi Şakir**
Muzaffer İzgü

116 **Yaşamdan Neler Öğrendim**
Özüm Larçın

119 **Gel Zaman Gitme Zaman**
Ali Murat Erkorkmaz

124 **Kediler ve Köpekler Neden Geçinemezler**
Erdoğan Sakman

126 **Olumlu Düşünmek**
Yücel Aksoy

132 **Küba'da Bir Hela Temizleyicisi**
İlyas Halil

135 **Bozcaada'da 4 Gün**
Engin Ünsal

139 **Açlıkla Terbiye**
Bekir Özgen

146 **Bir Bayram Anısı**
Talip Apaydın

8 *Sizden Bize Mektuplar*

42 *Fırçalayarak*

46 *İlk Dersimiz Türkçe*

90 *Bilginizi denetleyin*

118 *Sudoku*

131 *Tıp dünyasından kısa kısa*

149 *Çözümler Sayfası*

150 *Anne ve Babalardan*

152 *Kareler ve Rakamlar*

153 *Mantık bilmecesi*

154 *Satranç*

156 *Bulmaca*

158 *Ayın Kitapları*

160 *Bir fotoğraf, bin sözcük.*

BütünDünya'DAN SİZE
Mete Akyol

Buruk Yaşanan Bir "Çifte Mutluluk"...

Kendi kurduğu hastanelerin ve otellerin lokantalarında, kendi yediği yemeğin, konuğuna ısmarladığı bir fincan kahvenin bile parasını ödemeyi bir yaşam terbiyesi olarak benimseyen Mehmet Haberal, nereden bileceksiniz, dostlarını rahatsız eden bir yaşam terbiyesini daha, kendine özgü katı bir yaşam ilkesi olarak uygulamaktadır.

Ne denli yakını olursanız olunuz, ona bir armağan vermeyi başaramazsınız.

Almıyor, çünkü; kabul etmiyor, çünkü.

Bir bayram kutlamasını bile kolay kolay iletemezsiniz ona. Bayram sabahının, kendisine ulaşabileceğiniz en erken ilk iki saatinde onu Zonguldak yolunda yakalayamazsanız, o gün öğleden sonraya değin bir "merhaba"nızı bile duyuramazsınız kendisine.

Çünkü o sabahın ilk iki saatinden sonra Zonguldak'a ulaşmıştır ve babaevinde anne, babasının ellerini öperek başladığı bayram mutluluğunu, öğle yemeği sonrasına değin, özel yaşamının dokunulmazlık sınırlarının surları içinde, yalnızca aile bireyleriyle birlikte yaşamaktadır.

Özelliğine böylesi bir özen gösteren Prof. Haberal, her yıl doğum gününde ise "çifte mutluluk" yaşamaktadır, fakat bu mutluluğunun yalnızca birini özenli özelliği çerçevesinde, yakınlarıyla paylaşmaktadır.

Doğum gününde onun çifte mutluluğunun nedeni, o günün yalnızca kendisinin değil, Türkiye Cumhuriyeti'nin de doğum günü olmasıdır. 29 Ekim'dir çünkü, ona her yıl çifte mutluluk getiren o gün.

Prof. Dr. Mehmet Haberal, Türkiye Cumhuriyeti'nin de, kendinin de doğum gününü bu yıl yalnızca, "özel yaşamına saygısı"nın zırhı içinde değil, İstanbul Üniversitesi Kardiyoloji Enstitüsü'nde, günde birkaç kez elektrosunun çekildiği, kan basıncının ölçüldüğü, nabzının sayıldığı ve kapısında, "kaçmaması için" Metris cezaevi savcısı tarafından görevlendirilen bir jandarma mangasının 24 saat gözetim altında bulundurduğu yoğun bakım servisindeki "zorunlu yalnızlığı" içinde de geçirmek durumuyla karşı karşıya kaldı.

Fakat aile yakınları ve tüm yakın dostları, "içinde bulundukları vaziyetin imkan ve şeraitinin, çok namüsait bir mahiyette tezahür etmekte olmasına rağmen" onu, bu çok özel gününde yalnız komadılar.

"Her zaman yanında olduğumuz inancımızı", "Bir an önce oralardan kurtulup, bir an önce başımıza geçmesi için sabırsızlığımızı", "Tüm haksızlıklara karşın sabırla ve kararlılıkla ve hatta inatla, sağlığını ve mutluluğunu koruması için sonsuz dileklerimizi", kimimiz mektup kağıtlarına geçirdik, zarflara koyduk; kimimiz kartpostallara geçirdik... Sonra tümümüz, zarflarımızın da, karpostallarımızın da üzerlerine, hiç de kolay olmadı, şu aynı adresi yazdık:

Prof. Dr. Sayın Mehmet Haberal,
İstanbul Üniversitesi, Kardiyoloji Enstitüsü, Oda no: 304,
Aksaray, İstanbul.

O gün birbiri peşi sıra üzerlerindeki adrese ulaşan ve önce avuçlarını, sonra kucağını dolduran bu zarflar ve kartpostallar, yaşamı boyunca onun kabul ettiği galiba ilk armağandı.

Aile yakınımız, yakın dostumuz, hocamız, çalışma arkadaşımız Mehmet Haberal'ın, her yıl 29 Ekim'de duyumsadığı çifte mutluluğunu bu kez biz ona, mektuplarımıza ve kartpostallarımıza yazdığımız duygularımız yanısıra, zarf ve kartpostalların sağ üst köşelerine yapıştırdığımız özel pullarımızla da yaşatmaya çalıştık.

PTT'de özel olarak yaptırdığımız ve birer örneğini burada size de gösterdiğimiz bu pulların üzerindeki yazıları, hadi geliniz, bir kez de şimdi sizle birlikte okuyalım:

"29 Ekim
İyi ki doğdun Türkiye
İyi ki doğdun Haberal".

SİZDEN BİZE MEKTUPLAR
BİZDEN SİZE YANITLAR

Bütün Dünya, Mimoza 4/9, D: 1, Ataşehir, 34750, İstanbul
butundunya@butundunya.com.tr Faks: 0216-456 2729

Sayın Bütün Dünya dergisi yöneticileri,

Ülkemizin yetiştirdiği büyük değerimiz, uluslararası bilim adamımız Sayın Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın, Metris Cezaevi'nde demir kapılı bir hücreye kapatıldığı haberini duyunca, hem Türklüğümden, hem insanlığımdan utandım.

Onun değerini anlayabilmemiz için kendisinin dağa çıkması ve oradan terörist kıyafetiyle inmesi mi gerekiyor?

Bütün mukaddesatım üzerine yemin ederek söylüyorum ki, Haberal hocamızın demir kapılı, avuç içi kadar bir hücreye kapatıldığını duyunca, ne adalete, ne hukuka, ne insanlığa saygım, inancım kalmadı.

Demek hukuk da, adalet de, insanlık da bir aldatmacaymış. Bir kez bile yüzünü görmediğim Haberal hocamızın hücreye kapatıldığı bir ülkede ve dünyada ben "insanım" demeye utanıyorum.

Başta büyük hocamıza ve sizlere sadece sabırlar diliyorum.

Saygılarımı sunarım güzel insanlar.

Malik Güngördüler,
Diyarbakır

Sevgili Bütün Dünya'm,

Birkaç yıldır "Ergenekon" adı altında yazılan çizilenlerden ve iki üç aydır da testerenin alındığı dükkana kadar verilen haberlerden bıkmıştık. Bol tekrarlı, gece kulübünden çıkan sanatçının yürekler acısı durumundan da elem duymuştuk. Hele açılımlı, Azerbaycanlı, bayraklı, pişman olunmayan moral bozucu, katılımlı, televizyon ve gazetelerden nefret ettiren haberlerden sonra Ekim sayınızı okudum. Şükürler olsun.

Medya sözünden tiksinildiği bu günlerde, varlığınız moral verdi.

Medyada yer bulamayan bir konuşmayı gözden kaçırmayıp bizlere sundunuz. Yargıtay Birinci Başkanı sayın Hasan Gerçeker'in, adli yılın açılışında yaptığı konuşmanın özeti bence Ekim sayınızı unutulmaz yaptı. O ne muhteşem yazı ve ne şahane bir özet. Her hukukçunun ve her siyasinin önünde durması gereken bir yazı. Bir hukuk mağduru olarak, yargı prensiplerini ve gerekliliklerinin bu güzellikte özetlenmesinin de şaşkınlığındayım. Sizlere yakışan ve sizin farklılığınızı ortaya koyan bir seçiminiz olmuş. Bence o sözlerin unutulmaması için her sayıda bir paragrafını, bir sayfada

ve büyük puntolarla tekrar vermelisiniz.

Demokrasi ve hukukun yerleşmesine de katkınız olur.

Teşekkürler Hasan Gerçeker,
Teşekkürler Bütün Dünya'm.

Op.Dr.Gürbüz Turgay, Niğde

•••

Yaklaşık 1998 den buyana sizlerle birlikteyim. Bütün Dünya'ya tüm güzelliğinizle ve HABERAL hocamızla ışık saçmaya devam ediyorsunuz ve ben de o ışığın bir devamıyım.Fikirlerinizle, düşüncelerinizle açtığınız yolda Atamızın gösterdiği hedefe hiç durmadan yürüyeceğimize hep birlikte AND İÇTİK.

Tekrar görüşmek üzere, hep birlikte Bütün Dünya'dayız. Herşey için teşekkürler..

Sayın Haberal hocamızın ve sizin mevcut gücünüze yepyeni bir güç katacağına inanarak size büyük vatan şairimiz Namık Kemal'den birkaç mısra gönderiyorum:

"Hakir düştüyse millet, şanına noksan gelir sanma,

Yere düşmekle cevher, itibar kaybetmez gücünden, kudretinden.

Felek her türlü tüm eziyetlerini toplasın gelsin,

Dönersem kahpeyim millet yolunda bir azimetten.

Ne gam, ateş dolu korku olsa da özgürlük mücadeleleri

Yazılsın sengi kabrime vatan mahzun, ben mahzun.."

Evrenin sevgisi, kısmeti ve tüm güzellikleri sizlerin olsun…

Sedat Küçük, Bursa

•••

Büyük yazar Sayın Cengiz Özakıncı,

Bütün Dünya'nın Ekim ve Kasım sayılarındaki yazılarınızı okuyunca hem pırıl pırıl aydınlandım, hem de çok büyük üzüntülere gömüldüm.

Belgelere dayanarak, tane tane açıkladığınız gerçekler karşısında "Meğer biz ne kadar da saf bir milletmişiz" diye hayıflanırken, bütün bu gerçekleri sizden başka yazarların neden yazmadıklarına da çok üzüldüm.

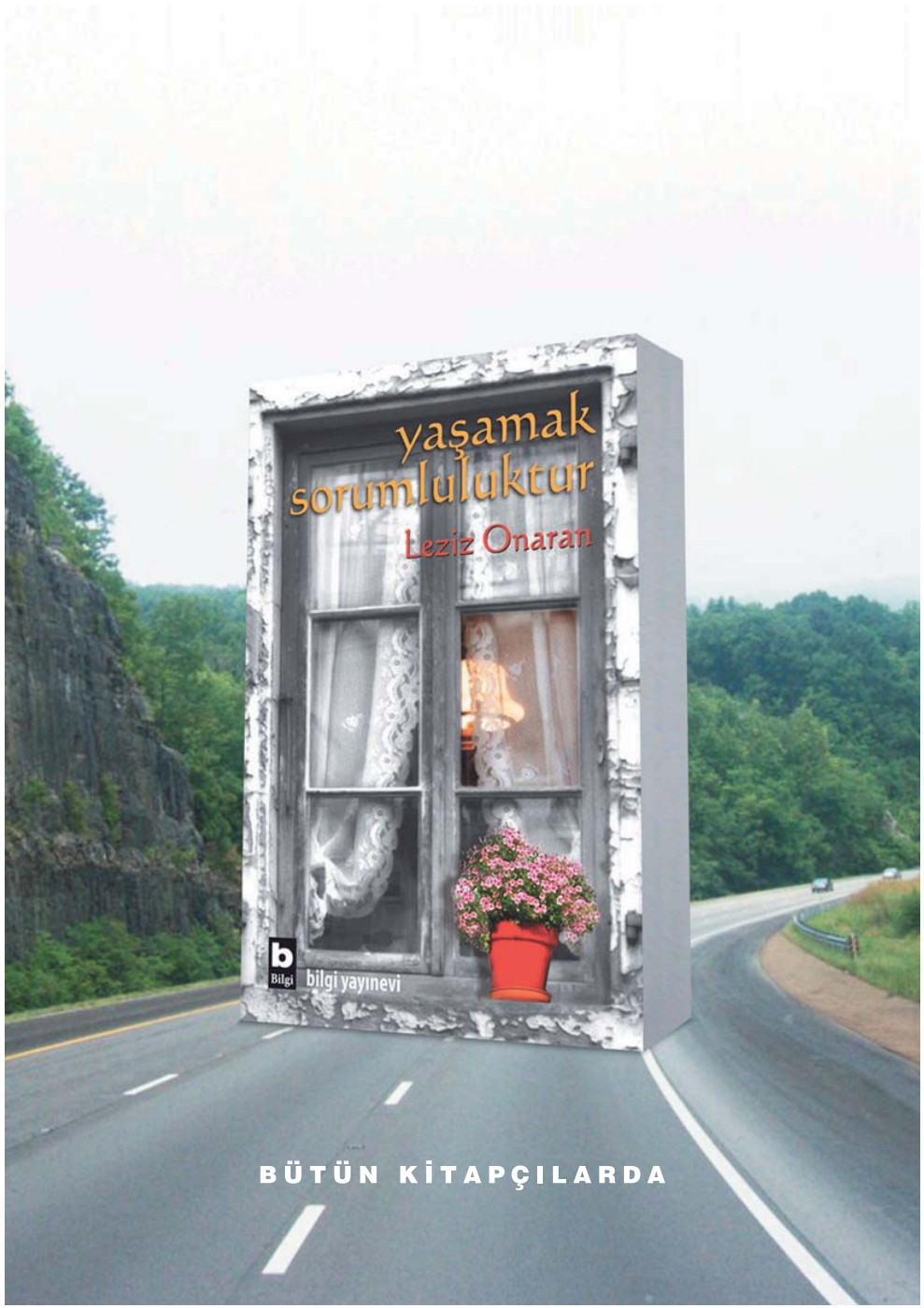
Madem böyle acımasızca aldatılıyoruz, o zaman bu ülkenin bütün yazarları birleşerek bir koro oluşturmalı ve sizin yazdıklarınızı onlar da bağıra bağıra bu millete duyurmalıdır.

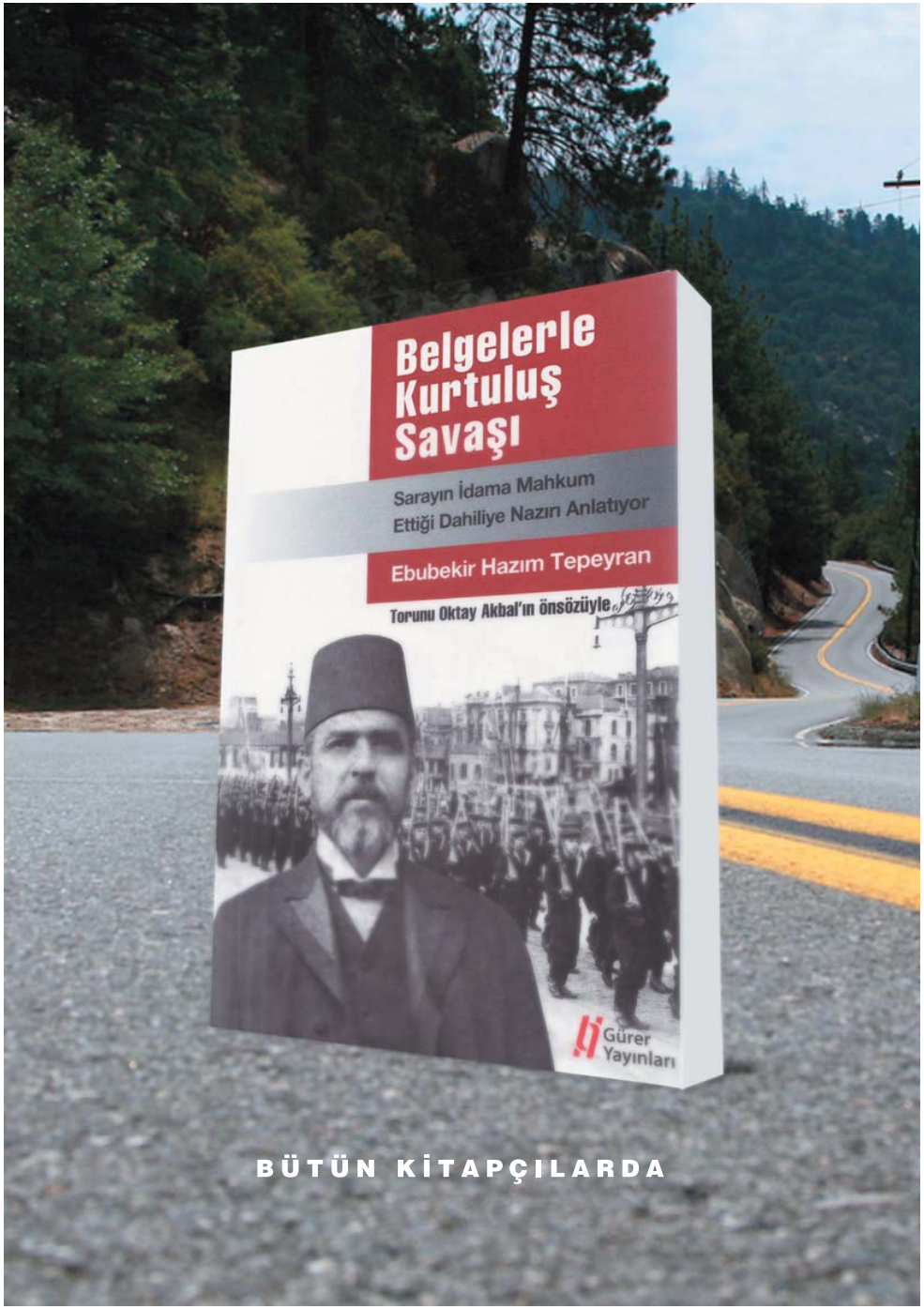
Eğer aydınlarımız ve yazarlarımız "buzdağının altındaki" bu gerçekleri bilmiyorlarsa, onlara çok yazık… Eğer biliyorlar da bilhassa bu konuları kaleme almıyorlarsa, o zaman da bize yazık.

Cengiz Özakıncı gibi bir yurtsever yazar ve aydını yazı ailenize kattığınız için siz Bütün Dünya'mın çalışanlarına da çok teşekkür ediyorum. Cengiz Özakıncı, siz de sağolun.

Tekrar teşekkürlerim ve saygılarımla,

Kemal Demirel, Kastamonu

yaşamak
sorumluluktur
Leziz Onaran
bilgi yayınevi
BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Belgelerle
Kurtuluş
Savaşı
Sarayın İdama Mahkum
Ettiği Dahiliye Nazırı Anlatıyor
Ebubekir Hazım Tepeyran
Torunu Oktay Akbal'ın önsözüyle
Gürer
Yayınları
BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Prof. Dr. Haberal, "Görevinden uzak bıraktırılmasının nedenlerini ve nedensizliklerini" açıklıyor:

"Göreve vekalet altı aydan fazla sürerse yeni bir rektör atanır. "

Yukardaki tümce, kamuoyunda "YÖK" kod adıyla tanınan ve anılan Yüksek Öğretim Kurulu'nun görev ve yetkilerini düzenleyen 2547 sayılı yasanın, rektörlerin görevleriyle ilgili 13. Maddesi'nde yeralmaktadır.

Başka bir anlatım biçimiyle bu madde, (Her ne nedenle olursa olsun) görevinden altı aydan fazla bir süre uzak kalan rektörün, görevinden ayrılmış kabul edileceğidir.

Başkent Üniversitesi'nin kurucusu ve rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal, nedenleri kadar, nedensizlikleri de kamuoyunca bilindiği gibi, altı ayı aşkın bir süre, rektörlük görevinden de uzak tutulmaktadır .

Prof. Dr. Haberal'ın, görevinden altı ay uzak kaldığı bu sürenin tamamlandığı 17 Ekim 2009 tarihinden bir hafta önce, 9 Ekim 2009 tarihinde, bu maddenin harekete geçirilmesi için Başkent Üniversitesi Mütevelli Kurul Başkanlığı'na resmen başvurduğu, Mütevelli Kurul tarafından açıklanmıştır.

Prof. Dr. Haberal'ın, "görevinden altı ay uzak kalmasının nedenleri ve nedensizliklerini" de ayrıntılarıyla açıkladığı bu başvuru yazısının tümünü, tarihe bir not olarak kaydettirmek amacıyla, aynen yayımlıyoruz:

9.10.2009

Başkent Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı'na
Ankara

13. 04. 2009 sabah saat: 07.30 sıralarında, Ümitköy'deki evime Ankara Emniyeti'nden bir grup polis gelerek, mahkeme kararı gereği (ek-1) arama yapacaklarını söylediler. Arabam dahil her taraf arandı. Bu arada ilgili komiser Beşiktaş Adliyesi'nden bir savcı ile görüşerek beni gözaltına aldılar. Önce Ankara Adkiyesi'ne, oradan Ankara Emniyeti'ne ve oradan da aynı gün uçakla İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'ne götürüldüm. Üç gün burada kaldım. Gözaltı işleminin başlamasını müteakip, dördüncü gün ifade alma işlemine başladılar ve Emniyet'te tam sekiz saat süren ifade işlemi sonrasında toplam 52 sayfalık ifade metni tanzim edildi.

Akabinde, Beşiktaş Adliyesi'ne götürüldük. Saatler süren bir bekleyişten sonra, üç avukatımla beraber, savcı Zekeriya Öz'e ifade vermeye başladım. Bu savcı ifade vermem sırasında zaman zaman dışarıya çıktı ve diğer savcılar ifade alma işlemine devam ettiler. Bu sırada başka bir savcı gelerek bazı televizyon kanallarının benim tutuklandığıma dair alt yazı geçtiğini söylediler. Bu yerde işlemlerin ikmalini müteakip, İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi naip hakimine sorguya çıkartıldık. Yine avukatlarımla beraber naip hakim Rüstem Eryılmaz'a da ifade verdim.

Bu süreçte toplam 96 saat gözaltında tutuldum ve 20 saat ifade verdim. Buna karşın hakim savunmayı aldıktan ve avukatlarımın beyanlarını dinledikten sonra 10 dakika bile olmadan hemen kararını açıkladı:

Terör Örgütü Kurma ve Yönetme.

Daha önce 96 saat süren gözaltı ve 20 saati aşkın ifade verme işlemleri sebebiyle kendimi zaten çok yorgun hissediyordum, ancak hiçbir suçu olmayan bir şahıs olarak yargıçların tutuklama kararı vermeyeceklerine dair büyük bir inancım vardı.

17 Nisan 2009 günü saat : 06.30 sularında, tutuklamaya ilişkin karar sonrasında, aşırı yorgunlukla birlikte defeyans geçirdim, ciddi bir şekilde rahatsızlandım. Toparlandıktan sonra Metris Cezaevi'ne gitmekte kararlıydım ve gittim de. Adliye'den yürüyerek çıktım. Ben polis aracıyla, diğer arkadaşlarım da minibüsle Metris Cezaevi'ne götürüldük. Metris Cezaevi'nde 27 numaralı hücreye girdim. Birkaç saat sonra şikayetlerim arttı. Önce revire gittim, ardından da Bayrampaşa Devlet Hastanesi'ne ve oradan da İ.Ü. Kardiyoloji Enstitüsü'ne gönderildim. Hemen yoğun bakıma alındım. 12 gün boyunca orada Enstitü doktorlarıyla İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi doktorlarının kontrolünde tedavi gördüm. Sağlığımın ciddi bir şekilde zedelenmesi nedeniyle halen aynı ekip, bu Enstitü'de tedavime devam etmektedirler. 28. 08. 2009 tarihinde savcı Cevdet Doğan'ın talebi ve ricası üzerine 31.08. 2009'da da Adli Tıp Kurumu'na gittim. Tedavimin devam ettiği bu dönemde, avukatlarım müteaddit kereler –bildiğim kadarıyla 12 defa- tahliye talebinde bulundular. Her talebimiz, hiçbir gerekçe gösterilmeksizin ve hukuk kuralları yok sayılarak temel hukuk prensipleri çiğnenerek, birer cümlelik matbu içerikli kararlarla REDDEDİLDİ.

İddianamenin 6.8. 2009 tarihinde kabulüne karar verilmesinden sonra, gördüm ki hiçbir ilişkim olmayan olaylarla, iftira ve gerçek dışı beyanlarla adeta gerçeğe tamamen aykırı bir şekide SUÇ oluşturma yönüne gidilerek, toplumumuz yanıltılmaya çalışılmıştır. Bu hususlarla ilgili kamuoyumuzu bilgilendirmek zorunlu hale geldiği için 6. 8. 2009 ve 10. 8. 2009 tarihlerinde avukatlarım

aracılığıyla gerekli cevabı verdim. (ek-2,3) Ayrıca maruz kaldığım hukuka aykırı bu sürece bir tepki olarak iddianameyi hazırlayan savcılar ile tahliye taleplerimizi hukuk dışı ve kasıtlı kararlarıyla reddeden hakimlere karşı, yine avukatlarım aracılığıyla, hem Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'na şikayet ettim ve hem de haklarında ayrı ayrı tazminat davaları açtım. Elbette ki bu hukuk dışı uygulamalar, bütün özgürlüklerime engel olduğu gibi, mesleğimi icramı, ulusal ve uluslararası faaliyetlerimi engellediği gibi, sağlığımın da ciddi bir şekilde zedelenmesine sebep olmuştur.

Bu bilgileri size, ATATÜRK, ARKADAŞLARI VE AZİZ ŞEHİTLERİMİZİN hayatları pahasına kurup, bize emanet ettikleri ülkemize yakıştıramadığım için, ülkemizin şu an itibariyle tam olarak içinde bulunduğu durumu bütün açıklığı ile gözler önüne serebilmek ve sizi bilgilendirmek için ifade ediyorum.

Ayrıca, üniversitemizin yönetimi bakımından da 2547 sayılı kanunun 13. Maddesi yönünden gereğini de arzediyorum.

Prof. Dr. Mehmet Haberal
Başkent Üniversitesi
Kurucusu ve Rektörü

Derleyen: ERDOĞAN BOZKURT

Atatürk'ün son 40 günü (2)

Erdoğan Bozkurt'un, birinci bölümünü geçen sayımızda yayımladığımız "Atatürk'ün Son 40 Günü" başlıklı çalışmasının şimdi aşağıda sunduğumuz ikinci bölümünde, Atatürk'ün girdiği "ikinci koma" ve "O'nun son 40 gününün, son birkaç günü" anlatılmaktadır. Gözleriniz nemlenerek okuyacaksınız.

Siroz vakalarında hastalığın ölüme bağlanan seyrinin üç, dört yıl sürdüğü, hatta istisna da olsa, o günün tedavi kıstasları içinde bile şifa bulduğu biliniyordu. Bunun başlıca belirtisi de, karın nahiyesinde suyun tekrar toplanmaması ve hastanın iştahının kesilmemesi idi. Atatürk' de ikisi de olmadı. 16 Ekim 1938 den itibaren hükümet, millete Ata'sının sağlık durumunu günlük bültenlerle bildirmeye başladı.

Atatürk'ün doktoru Prof. Mim. Kemal Öke

İkinci koma durumu, hekimlerin tahminlerinden daha evvel ve biraz da Atatürk'ün karın bölgesinde toplanmış suyun derhal alınmasını emretmesinden ileri geldi:

Tarih, 4 Kasım 1938 Cuma... O sabah doktorların hepsi birden muayeneye geldiler. Atatürk, karın bölgesinde yine toplanmış olan sudan çok müteessir ve huzursuzdu. Prof. Mim. Kemal şöyle anlatıyor:

Hepimize hitaben ve eliyle karın bölgesini göstererek dedi ki:

"Toplanan su beni rahatsız ediyor. Huzurla nefes alamıyorum. Zannederim bu suyu çekmek zamanı geldi."

Bunu biz de biliyorduk. Fakat bu su alışların vücuttaki olumsuz tesirlerinden ürküyor, mümkün olduğu kadar yavaş hareket ediyorduk. Zannederim, Nihat Reşat olacak, daha bir gün kazanmak için dedi ki:

"Emrinizi müsaadenizle yarın ifa ederiz. Çünkü, malum-u devletleridir ki, kalbi takviye etmemiz icap ediyor."

Atatürk gecikme sebebini biliyordu. Buna rağmen, rahatsızlığı cidden güç tahammül edilir hal almıştı:

"Hepiniz buradasınız. İcabını yapabilirsiniz. Bu su beni rahatsız ediyor."

Atatürk gözlerini bir tek defa açıp "Saat kaç?" diye soracak ve 4 günlük komadan sonra 9.05'de hayata veda edecekti.

Suyun alınmasından sonra nisbeten rahatladı. Fakat korktuğumuz da hastamızın huzurunu takib etti:

"İkinci koma " başladı...

Atatürk, yirminci yüzyılın en dikkate değer, müstesna şahsiyeti 6 kasım 1938 Pazar gününden sonra gözlerini bir tek defa açacak "Saat kaç?" diye soracak, ve dört günlük bir derin koma halinden sonra, 10 Kasım 1938 Perşembe günü, saat 09.05'de fani hayata veda edecekti... Son nöbet defteri'nden satırlar:

Şimdi, 1 ekim 1938 le 10 Kasım 1938 arasındaki "**son kırk günlük nöbet defteri**"nin sahifeleri arasında dolaşalım... Birinci defterde Atatürk'ün sağlık durumunun seyrini tıp ilminin gerçekleri içinde görüyoruz. Nabız, derece, tansiyon, idrar, doktorların müdahalesi, Atatürk'ü ziyaret edenler…

1 Ekim 1938 le 4 Ekim arası Ata'nın sağlık durumu hastalığının özelliği içinde normal bir seyir takibediyor. Derecesi 36.6 ile 37.3 arasında değişiyor. Hafif üşüme hissettiği için "piramidon" ve "bellafolin" verilmiş, ayrıca ekstra hepatik (karaciğer ile ilgili) yapılmış.

7 Ekimde doktorlar umumi bir konsültasyon yapıyorlar. Ekim ayının ilk haftası içinde ziyaretler pek nadir... Doktorlar mümkün olduğu kadar yalnız kalmasında ısrarlıdırlar. Sarayda olanların seyrek ziyaretleri dışında Mareşal Fevzi Çakmak'ı, ve Orgeneral İzzettin Çalışırlar'ı, Ali Kılıç'ı kabul etmiştir. 9 Ekimde 45 dakika radyo dinliyor. Banyoda traş oluyor. 10 Ekim 1938 de Başbakan Celal Bayar'ı yetmiş dakika kabul ediyor. 11 Ekimde yine Başbakanı, Londra Büyükelçisi Ali Fethi Okyar'ı, Salih Bozok'u kabul ediyor. 12 Ekimde de yapılan analizde kesafetin 1018, albomin, şeker, safra olmadığı, "urobilin" ve "urobilinogen"in arttığı tesbit ediliyor. 13 ekimde doktorlar yeni bir konsültasyon

yapıyorlar. Dışişleri Bakanı Dr. Tevfik Rüştü Aras'ı, Prof. Afet İnan'ı kabul ediyor.

14 Ekim 1938 den itibaren ilaçlarının artırıldığını ve sıklaştığını görüyoruz. O günün tedavisi şöyle:

Saat 10 da bir pirimadon, 11.00'de dekamplon şırıngası, 12.45'de "bellafolin", 17.20'de gliserin ile lavman, 18.30'da "kodein" bir kaşık, 19.45'de 0.30'luk "piramidon", 20.15'de çiçek suyu yarım fincan, 22.00'de yine yarım fincan çiçek suyu, 24.00' de bir kaşık kodein.

16 Ekimde karın boşluğundan su alınıyor.

17 Ekimde, Prof. Dr. Fissenger'in iştirakiyle genel konsültasyon yapılıyor. Damla damla "giycose serumu" verilmeye başlanıyor. İdrar sonda ile alınıyor.19 Ekimde beş saat devamlı ve huzurlu bir uyku. Verid içine "serum giycose" veriliyor. Saat 23.00'de 1 ccm "huille canphre" enjekte ediliyor.

Bu günün "nöbet defteri" sahifesinde şu dip not var :

"Atatürk, bazı sualleri anlıyor ve istenilen hareketleri yapıyor. Dilini istendiği zaman çıkarıyor. Anormal hareketleri yok. Zaman zaman zahiri bir uykuya dalıyor. Uyanık olduğu zaman etrafıyla alâkadar oluyor." 20/21 Ekim gecesi Prof. Fissenger'le konuşulmuştur. Saat 11.10 da Başvekili kabul ediyor. 23 Ekim'de yeniden bir konsültasyon yapılıyor. O gün yapılan tahlil ümit vericidir. Albomin yok, şeker yok, safra yok, **"urobilinogen yok"**, urobilin (kanda idrar) az artmış. 27 Ekim'de hemşiresi Makbule Atadan'ı, Afet İnan Hanımı, Sabiha Gökçen'i , Ülkü ve annesi Bayan Vasfiye'yi onbeş dakika kabul ediyor.

27 Ekimde Başvekil Celal Bayar'la 40 dakika görüşüyor. Dört gün sonra, 1 Kasım 1938'de Büyük Millet Meclisi, Cumhurbaşkanının nutku ile açılacaktır. Esaslarını önceden dikte ettiği nutkunun içeriğini dinliyor, bazı düzeltmeler ve ilaveler yapıyor, yatakta onbeş dakika oturuyor. Hizmet anında ve sırasında hasta değildir Mustafa Kemal... Celal Bayar'a görüşmesinde şuur ve hafızasının yerinde olup olmadığı sorulduğunda:

"Zaman zaman zahiri bir uykuya dalıyor. Uyanık olduğu zaman etrafıyla alâkadar oluyor."

"Kat'iyyen... Atatürk , derin koma içinde hayata veda edeceği ana kadar şuur ve hafızasını tam ve mükemmel olarak muhafaza etmiştir" cevabını vermiştir.

29 Ekim 1938 Cumhuriyetin onbeşinci yıldönümüdür ve Türk Milleti ilk defa o yıl, Ata'sının yüzünü göremiyor, sesini duyamıyor. O gün yapılan tahlilde "urobilin" ve "urobilinogen"in arttığı tesbit edilmiştir.

30 Ekim 13.15 de şiddetli bir titreme geçiriyor. 31 Ekimi, 1 Kasıma bağlayan geceyi rahat geçirmiştir. 4 Kasımda doktorlar durumun gittikçe ağırlaştığını hükümete bir raporla bildirmişlerdir. 5 Kasım 1938 Cumartesi Ankara'dan gelen Başvekil, Atatürk'ü son defa ziyaret ediyor. O günü nisbeten rahat geçiriyor.Fakat ertesi 6 Kasım **nöbet defteri'**inde şu satırlar vardır:

"Arka üzeri yatarken kanlı tükürmüşler, burna su çekildiği zaman kanlı bir kabuk çıkmıştır. Sıkıntıdan arasıra gelen öksürüklerden şikayetçi."

7 ve 8 Kasım, artık yaklaşan "son" un ağır ve elemli havası içinde sakindir. Fakat Mim. Kemal'in bilhassa üzerinde durarak tekrarladığı gerçek de şudur: Haysiyet sahibi bir fani, feleğin müstesna şahsına layık gördüğü acı ve haksız darbeye karşı tam bir vekar (ağırbaşlılık) içinde yaşama istiğnası içindedir.

9 Kasım 1938 Çarşamba günü saat 17 den itibaren birer saat ara ile devamlı olarak büyük hastanın başucunda beklemek kararını alıyorlar hekimler. Nöbet sırası şöyledir:
7.00-18.00 Dr. Nihat Reşat Belger
18.00-19.00 Dr. Abravaya Marmaralı
19.00-20.000 Dr. Mim. Kemal Öke
20.00-21.00 Dr. M. Hayrullah Diker
21.00-22.00 Dr. Akil Muhtar Özden
22.00-23.00 Dr. Süreyya Hidayet Sertel
23.00-24.00 Dr. Mim Kemal Öke

9 Ekim 1938 Çarşamba günü saat 14.10' da nabız 128, teneffüs 45 di. Saat 15'de 500 ccm "serum glycoie isotenegin intraveneuse" verildi.

"Nöbet defteri"nde şu satırlar var: "Saat 21.10 derin uyku (coma cosus) taban refleksi çabuk bitiyor, sağda solda yok. Gözbebeği ziyaya (ışığa) karşı hassas haller mevcut."

Saat 23.55 hırıltılı teneffüs. Sağ kolda arasıra bazı hareketler ve inilti.

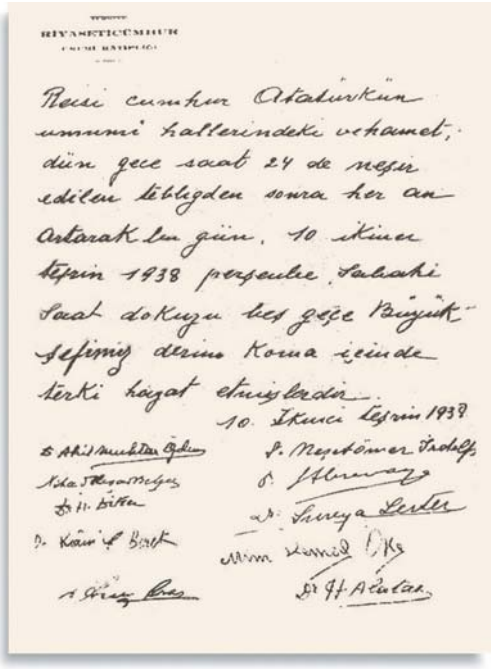
Gece tam 24.00 de bir cc. "huille camphre" enjekte ediliyor.

10 Kasım Perşembenin nöbet saatleri şöyledir:

Doktorlar 10 Kasım 1938'in günlük nöbetini de saat 15.00 e kadar hazırlamışlardı. Neden 15' e kadar sorusuna Prof. Mim. Öke şu cevabı veriyor.

"Atatürk, hastalığının son kırk günde aldığı seyir önünde yaşayabilmesi tıp kurallarını şaşırtan hadise idi. Siroz'un öldürücü netice veren en

vahim seyri Atatürk'ün bedeninde tecelli etmişti. Zihin ve ruh taptaze dipdiri idi. Şuur ve hafıza emsalsizdi. Hatta kalp de mükemmeldi. İkinci komadan ancak bu hasletleri ile çıkabilmişti. Biz, neden10 Kasım nöbetini saat 15'e kadar tesbit etmiştik? Şu anda bu soruya kesin cevap verebilmem güç... amma diyeceğim ki bir önsezi ve hastalığın seyrini bilebilmenin acısı..."

Atatürk'ün vefatından sonra doktorlar tarafından imzalanan sayfa

Kasım 1938 Perşembe saat 02.00 de yarım balon "oxygene" veriliyor. 06.25'de çok yumuşak teneffüs ve hırıltı başlıyor. Saat 09.00 da nabız 130, tansiyon 34'dür. Nöbette Prof. Mim. Kemal Öke vardır. O dakikada nöbeti devir alacak olan Prof. Mustafa Hayrullah Diker hastanın yatağına yaklaştığı anda, Mim. Kemal'in başını Ata'nın göğsüne yaklaşmış, gözleri nemli, kendisine dalgın ve elemle bakar buluyor. Saat 09.05'de, vatanının, hayır hayır... bütün insanlığın saadeti için çarpmış bu kalp, artık durmuştur. Fani hayat devri "son bulmuştur." Acı, salondaki meslektaşlarına Mim. Kemal tarafından iletiliyor; hepsi yatak ucundadırlar. Ülkenin en selahiyetli tıp otoriteleri olarak "ölüm halini" tesbit ediyorlar. "Nöbet defteri"nin 10 Kasım 1938 Perşembe'ye ait sahifesinin altında, saat 09.05'in hizasında, mülahazat (düşünceler) bölümünde şu iki kelimelik cümle var: **"Vefat etmişlerdir."**

...ve, altında doktorların imzası.

ATATÜRK'ÜN SON GÜNLERİNİN BİLİNMEYEN TARAFLARI:

Çankaya'da nöbetçi yaverlerinin yirmidört saat birbirlerinden devir aldıkları "nöbet defteri" tutulması kaidesi vardı. Atatürk'ün ölümüne kadar tutulan günlük "nöbet defterleri", bugün, o günlerin gerçek çehresini, şahsiyetleri ve Çankaya'nın sakinleri, davetlileri, misafirleri içinde, adeta, Cumhuriyet Tarihi'nin kişilerinin geçit resmi yaptığı dayanılır belgelerdir. Öyle ki, 1923 ile 1938 arasında mevki ve hizmetlerini muhafaza edebilmiş olanlarla ayrılanların da siyasi hayatlarını bu "nöbet defterleri" içinde takib edebiliyoruz.

Atatürk'ün son günlerinin en sahih, en doğru, en gerçek çehresini bu "nöbet defterleri"nin satırları içinde buluyoruz.

"Atatürk hayata veda edeceği ana kadar şuur ve hafızasını tam olarak muhafaza etmiştir."

27 ekim'de doktorlar yeni bir konsültasyon yapıyorlar. Daha sonra Başvekil Celal Bayar'la 40 dakika görüşüyor. Sayın Celal Bayar'a "nöbet defterleri"ndeki bu görüşmede, Atatürk'ün şuur ve hafızasının sağlıklı günleriyle farkı olup olmadığını sordum. Şu cevabı verdi:

"-Kat'iyyen... Atatürk, bir daha gözlerini açmayarak derin koma içinde hayata veda edeceği ana kadar şuur ve hafızasını, tam ve mükemmel olarak muhafaza etmiştir. İnsan ömrünün temel vasfı; şuur, mantık ve hafıza ile izah edilebilmiş olsa idi Atatürk'ün 10 Kasım1938'de vefat etmiş olduğunu söyleyebilmek çok güçtü. Millet Meclisi'ni açış nutkunu bizzat bana okuttu, bazı tashih ve ilaveler yaptırdı. Bu münasebetle de memleketin temel mevzuları üzerinde görüştü. Diyebilirim ki, bu konulara girdikçe sıhhatini buluyordu. Ben, doktorların tavsiyesine hassasiyetle bağlı kalarak, ayrılmak istedikçe oturmamı istedi ve öncesinden düşündüğü mevzuları üzerinde bilgi istedi. Bu hali ile bu müstesna insanın, zamanlardır ölümle mücadele eden yatağa tesbit edilmiş ümidsiz bir hasta olduğunu kabul etmek mantığı rahatsız ediyordu. Her hali ile olduğu gibi bu hali ile de hayranlık telkin ediyordu."

Son günlerin bilinmeyen olaylarını, "nöbet defterleri" yanında, Atatürk'e 1927 den son gününe kadar sofra hizmetini yapan ve Ata'nın kendisine "Çelebi Efendi" dediği Bay Cemal Grunda'dan dinliyoruz:

" -1938 yazı Savarona yatında derin bir sessizlik ve keder içinde idik. Yıllarca alıştığımız hareketli, canlı günlerden eser kalmamıştı. Yatta olanlardan, halkın Atatürk'ün kızı dediği Küçük Ülkü, olmakta olanlardan habersiz, çocuk hayatını yaşıyordu. Ülkü'nün annesi Selanikli Vasfiye Hanım, Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanım tarafından büyütülmüş, Ankaraya gelmiş, Atatürk'ün izni ile Gazi Orman Çiftliği istasyon memuru ile evlenmiş. Bir kız ço-

Atatürk'ün vefat ettiği Dolmabahçe Sarayı'na nakledilmeden önce kaldığı Savarona Yatı.

cukları olmuş. Ona Ülkü adını Ata koymuş. Çocuk büyüdükçe Atatürk onunla da çok ilgilenmiş, çocuğu olmayan, fakat çocukları çok seven Atatürk onu adeta evlat edinmişti. Son yaz, Savarona yatında olanlar içinde Ülkü de vardı

Sıcak bir geceydi. Ülkü güvertede dondurma yiyordu. Kamarasında çok sıkılan Atatürk gecenin sessizliğinde dolaşıyordu. Perhizdi. Ülküyü dondurma yerken görünce canı çekmişti anlaşılan. Bir dondurma istedi, kamarot Rıza koştu, kimseye söylemeden emrini yerine getirdi. Büyük bir iştahla dondurmayı yiyen Atatürk:

"Çok hoşuma gitti, bir daha getir!" emrini verdi. İkinci dondurma da geldi, onu da yedi, anlaşılan hastalığının icabı içi yanıyordu. Üçüncüsünü istedi ve üzerine de bir bardak soğuk su içti.

İşte ilk kriz o gece geldi.Yatta olan Dr. Neşet Ömer Bey'i hemen uyandırdık. Yabancı doktorların gelmesi bundan sonradır. İlk defa, Fransız hekimi Prof. Fissenger geldi. Şu öğütlerde bulundu: "Ancak yatak odasında dolaşabilir. Merdivenlerden inip çıkmayacaktır. Yatta hava serinletme tertibatı kafi değildir. Sıcağın tesirlerini azaltmak için yatak odasının duvarlarına buz sandıkları konulmalıdır."

Doktorun bütün tavsiyeleri yerine getirildi. O gittikten sonra Ata beni çağırdı:

"Çelebi Efendi, bakınız bakalım, bu buz sandıklarının serinletme faydası oluyor mu?"

Baktım. Ne olabilirdi ki...

"Hiçbir faydası yok Paşam..."

Yavaş sesle sordu:

"Doktor gitti mi?"

Fransız Profesör yattan bir motorla ayrılmış, yanında Türk doktorla rıyla şehre çıkmıştı. Bunu öğrenince:

"Bu buz kutularını çıkarın, burasını kirletmesin. Yat da hareket etsin." emrini verdi. Marmara'ya doğru yol aldık.

Ertesi gün Şarköy'e vardık. Çok güzel bir yaz günüydü. Ata'nın canı yukarı çıkmak istiyordu, fakat doktorlar ona kesin olarak dışarı çıkmasını yasaklamışlardı. Böyle olduğu halde:

"Çelebi Efendi şezlongu güverteye çıkar..." emrini verdi. İster istemez emrini yerine getirdim. Bir taraftan da üzülüyordum. Ya hastalığı geçmezse, artarsa diye kaygı içindeydim.

Atatürk güverteye çıktı. Şezlongta bir süre uzandıktan sonra tekrar aşağıya indi. Açık hava onu fazlasıyla yormuştu. O geceyi Şarköy'de geçirdik. Atatürk'ün şerefine gece halk sahilde bir fener alayı düzenlemişti. Fakat Atatürk'ün dışarı çıkmadığını görünce üzüldüler. Ne çare ki, hastanın ayakta duracak hali yoktu. Bunu halka duyurmamak gerekti. Millet Ata'sının hastalığını biliyordu. Fakat bu derece ağır bir hal aldığı saklanıyordu.

O gün yatla Marmara'da dolaştık. Bu süre içinde Atatürk kâh kamarasında dinlendi, kâh yasak kararını dinlemeyerek güverteye çıktı. Ertesi günü Dolmabahçe önüne demirledik.

Tam 56 gün yatta istirahat ettikten sonra bir gece Atatürkü yatağa oturttular. Koltuk başta Kılıç Ali, Muhafız Alay kumandanı İsmail Hakkı Tekçe, Polis memuru Faik Çelen, Başyaver Celal Üner, bir de kapıdaki nöbetçi askerin elleri üzerinde Savarona yatından alınarak ağır ağır merdivenlerden indirildi. İstanbul motoruna bindirilerek Dolmabahçe Sarayına götürüldü.

Bu gidiş Atatürk'ün son gidişi oldu. Bir daha Savaronaya dönmek kısmet olmadı.

HAYATINDA SON'LAR

•Anlamı olabilen son sözü "Saat kaç?" idi.

•Koma içinde anlamı anlaşılamayan ve devamlı olarak tekrarladığı sözü "Aman dil, aman dil!" idi. Rahat konuşamadığını mı anlatmak istiyordu, yoksa şuuraltında yerleşmiş "dil konusu"nu mu, bilinmez.

•Son olarak görüştüğü devlet adamı Başbakan Celal Bayar'dı. Tarih 5 Kasım 1938 Cumartesi. On iki dakikalık görüşme.

•Son görüştüğü elçimiz, o tarihlerde Londra Büyükelçimiz olan Ali Fethi Okyar'dı. Tarih 11 Ekim 1938 Salı.

•Son görüştüğü yabancı devlet reisi Romanya kralı İkinci Karol'du. Savarona yatında kabul etti. Tarih 19 Haziran.

•Son aldığı gıda, 8 Kasım 1938 Salı günü, saat 18.35 de dört kaşık elma suyu oldu.

•Son verilen ilaç, ölüm halinden kırk dakika önce, saat 8.25'de verit dahiline +1/8 "auabaine" idi.

•Müdavi ve müşavir hekimler "vefat etmiştir" tesbitini imzalarken elini son öpen, dünyanın bir daha göremeyeceği o güzel, o tarifi imkânsız mavi gözleri eliyle kapatan ve çeneyi bağlayan Prof. Dr. Mim Kemal Öke idi. •

YAKIN TARİHİMİZ
Yaşar Öztürk

Mustafa Kemal Anlatıyor…
Yunus Nadi Yazıyor:

Türkiye Cumhuriyeti'nin Başkenti Ankara Oldu

İlk sayısı 7 Mayıs 1924 günü yayınlanan Cumhuriyet gazetesi, o gün yalnızca yayıma başlaması nedeniyle değil, ilk sayısında yer alan önemli bir görüşme nedeniyle de Türkiye'de büyük bir ilgi uyandırmıştı. Bu önemli görüşme, Cumhuriyet gazetesinin kurucusu ve başyazarı Yunus Nadi'nin, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve baş-komutanı Mustafa Kemal'le yaptığı görüşmelerdi. Mustafa Kemal'in Yunus Nadi'ye, "yarınlara iletmesi" için anlattığı görüşlerini, 85 yıl sonra bugün bir kez daha yayımlarken Bütün Dünya, günümüz kuşaklarına yararlı bilgiler ilettiği inancındadır.

Cumhuriyet
Türk Matbuat hayatında tarihi bir gün: 1 Kânunuev
Yeni yazı
M. Bürofun beyanatı
Sadullah bey geldi
Takriri sü-

Ankara'dan bu kez iyice uzun bir zaman için İstanbul'a gidişimin öncesinde Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal'i görmek ve hoşçakal demek için Çankaya'ya gitmiştim. Dünkü büyük yaşanmışlığı canlandıran bu dertleşmenin Gazi'nin dilinden açıklanan kısımlarının kaybolmasına gönlüm razı olamadı. Bir bölümünü yazmaktan kendimi alamadım. İlk sözler dört yıl önce geldiğimiz Ankara ile dört yıl önce bıraktığımız İstanbul üzerinde ve bu iki kentin şimdiki durumları üzerinde akmıştı. Gazi'nin sözlerini aslına çok uygun olabilmesine özellikle özen göstererek yazıyorum:

"Doğrudur az zamanda çok

merhale. Kuşku yok İstanbul'umuz güzeldir. Fakat Ankara'mız bütün noksanlıklarına karşın daha az güzel değildir. Onu özellikle bizler biliriz, değil mi? Özellikle fazla olarak şimdi Ankara devletimizin merkezidir de. Gerçekten Ankara durumu itibariyle ülkemize yönetim merkezi olmak bakımından çok çekici ve güven verici bir noktadır. Bu nedenle benim kararlarım harekât ve girişimlerim üzerinde doğal olarak da etkilerini göstermiştir.

Mustafa Kemal Yunus Nadi ile

Gerçekten işe ülkenin doğusundan, doğu sınırından başladım. Sonra daha batıya gelmek zorunluluğunu hissettim.

Türkiye'nin en güvenilir savunmasının da ancak Ankara'dan olabileceği olaylarla kanıtlanmıştır.

Sonunda Ankara'da durdum ve ülke işlerini, ulusun arzusu doğrultusunda yönlendirmek ve yönetmek için başka yere gitmeye gereklilik hissetmedim. Türkiye'nin, Türk ulusunun en güvenilir savunmasının da ancak Ankara'dan olabileceği olaylarla kanıtlanmıştır. En güç koşullar içinde, en az hazırlıklı olduğumuz halde en büyük darbelerin tersine çevrilebilmesinin en güçlü etkenleri arasında Ankara'nın coğrafi yeri de yer alır. Ayrıca en acı ve felâketli günlerde ulus her taraftan çeşitli araçlarla zehirlenirken Ankaralılar ülke ve ulusun gerçek kurtuluşuna yönelik girişim konusundaki inanç ve güvenlerini bir an bile sarsmamışlardır. Bir gün Ankara ve Ankaralılar bu görev ile bütün ulusun gözünde bugünden daha fazla takdir olunacaklar ve Türkiye Cumhuriyeti tarihinde her zaman kendileri için iftihara değer bir sayfaya sahip olacaklardır.

Ankara'ya ilk kabul olunduğum gün ben sadece bir yurttaş, ulusun bir bireyi idim. Hiç bir sıfatım, yetkim ve ünvanım yoktu. Böyle olmakla beraber, Ankara ve çevresi bütün çocuklarıyla, kadınlarıyla, ihtiyarlarıyla beraber Ankara kentinden Dikmen tepesine kadar bütün kırı doldurmuş ve beni karşılamıştır. İstasyondan hükümet dairesine kadar uzayan caddenin iki

tarafı eski Türk kıyafetine girmiş bıçakları ve tabancaları ellerinde Ankara gençleriyle dolmuştu. Bu gençler ve onlarla birlikte bütün halk: "Yurdu ve ulusu düşmandan kurtarmak için hepimiz ölmeye hazırız, emrinizi bekliyoruz" diye bağırıyorlardı.

O zaman Ankara istasyonu yabancı subay ve askerlerinin işgali altında bulunuyordu. O güne kadar Ankaralıları ölü ve Ankara'yı bir harabe zanneden bu yabancılar bu yüce ortaya çıkış karşısında ilk endişelerini göstermekten kendilerin alamamışlardır.

Ben Ankara'yı coğrafya kitabından çok tarihte öğrendim ve cumhuriyet merkezi olarak öğrendim. Gerçekten Selçuklu yönetiminin parçalanması üzerine Anadolu'da oluşan küçük hükümetlerin adlarını okurken bir takım beylikler arasında bir de Ankara Cumhuriyeti'ni görmüştüm. Tarih sayfalarının bana bir cumhuriyet merkezi olarak tanıttığı Ankara'ya ilk defa geldiğim o gün de gördüm ki, aradan geçen yüzyıllara karşın Ankara'da hâlâ o cumhuriyet yeteneği sürüyor. Beni, Türkiye'ye en uygun merkezin Ankara olabileceğini düşünmeye yönelten ilk neden çok eskidir ve tekniktir. Bu noktaya ilişkin düşüncelerim her İstanbul'da bulunduğum kereler uyanmıştır. Özellikle Genel Savaş'tan sonra girdiğimiz ateşkes günlerinde İstanbul sokaklarını dolduran yabancı süngüleri, Boğaziçi'nin sularını karartan düşman zırhlıları bu düşüncelerimi değişmez hale getirdi. Hiç bir kişiye, hiç bir düşünceye ve hiç bir programa azıcık ilgi göstermeksizin bu boğucu havadan çıkmak konusunda dünyaca bilinen kararımı verdim.

Türkiye'nin en güvenilir savunmasının da ancak Ankara'dan olabileceği olaylarla kanıtlanmıştır.

Mustafa Kemal Ankara'ya ilk gelişinde vilayet önünde Hasan Fehmi Efendi tarafından yapılan duayı dinlerken (1919)

Beni İstanbul'dan Samsun'a götüren vapur Boğaziçi'ni terk ederek Karadeniz'e girerken İstanbul ufuklarına baktım ve orada her türlü savunmadan alıkonmuş kâlp ve vic-

Mustafa Kemal ve Yunus Nadi bir karşılama töreni sırasında

tuk. Gazi'nin İstanbul'u terk etmek zorunluluğu İstanbul'daki acı koşullardandı.

"Anadolu'ya geçmekteki amacım Anadolu'nun ortasında ve Türk ulusunun büyük kitlesi içinde Türk ulusunun yüksek karakterine, sarsılmaz niyet ve inancına dayanmaktı. Bundan başka hiç bir önlemin ülke ve ulusun derin yarasına ilaç olamayacağına kesin kanaat getirmiştim. Onun için Samsun'a ayak bastığım dakikada aldığım ilk önlem Samsun ve çevresine ilişkin yanımda bulunanlara gereken emirleri ve yönergeleri vererek hemen güneye yürümek oldu. Fakat ne yazık ki o günlerdeki sağlık durumum beni Havza banyolarından yararlanmaya zorunlu kıldı. Bu sırada idi ki İstanbul'a davet olundum. İlk aşama olmak üzere Amasya'ya hareket ettim. Erzurum ve Trabzonluların girişimleriyle yapılması düşünülen Erzurum Kongresi hakkında Erzurum'la haberleşmiş Erzurum'a hareketim kararlaştırılmış idi. Gerçi ben Sivas'ta genel bir kongre yapmaya karar vermiştim. Fakat önce Erzurum Kongresi'nde bulunmayı ve sonra Sivas Genel Kongresi'ni yap-mayı yararlı gördüm ve tercih ettim.

...gördüm ki, aradan geçen yüzyıllara karşın Ankara'da hâlâ o cumhuriyet yeteneği sürüyor.

danları kan ağlayan, beyinleri yanan İstanbul halkı için ağladım, gözlerim yaşardı. Fakat sevgili kardeşlerin kesinlikle kurtulacağına o kadar güveniyordum ki bu güven benim için avunma nedeni oldu.

İstanbul'dan ayrıldığım günden önceki durumlar ayrı bir bölüm olmak üzere o günden bugüne kadar olan olayların kaydedilmiş ve saklı olan belgelerini ayrıştırarak anılarımı yazmak niyetindeyim. Bunu yapmayı, gelecek kuşak için, Türk Cumhuriyeti tarihi için bir görev de görüyorum.)

Ateşkesin kara günlerinde Gazi ile İstanbul'da defalarca konuşmuş-

Amasya'da da bir kaç gün kalmak gereği ortaya çıktı. Samsun ve çevresi kumandanına uzun zaman için talimat vermek üzere kendisinin benimle buluşmasını emretmiştim. Bundan başka Ankara'da Kolordu Kumandanı'na da ad ve kıyafet değiştirerek gelmesini rica etmiştim. Bu kumandan resmen doğrudan doğruya emrim altında değildi. Buna karşın davetime büyük bir asalet ve fedakarlık ile katıldı, bir yüzbaşı üniforması ile zorlu bir yolculuk yaptı ve beni buldu.

Mustafa Kemal Ankara'daki 2. karargahı İstasyon'daki Direksiyon adı verilen binadan çıkarken

Ankara Kolordu Kumandanı, bana çektiği şifrede beni seven bir arkadaşın eşliğinde bir kaç kişi daha olduğu halde İstanbul'dan Ankara'ya geldiğini ve vardığının bana bildirilmesini arzu ettiğini yazmıştı. Şifrede adı dile geçirilmemiş olmakla birlikte bu arkadaşın kim olabileceğini tahmin ettim ve onu da yanında getirmesini yazdım. Beklediğim kişiler Amasya'ya geldiler. Gereken konuları kendileriyle görüştüm. Samsun ve Ankara kumandanları geldikleri yerlere döndüler. Ben karargâhımla ve karargâhımda kalan arkadaşlarla birlikte kararlaştırılmış olan yolculuğumu sürdürdüm. Sivas Genel Kongresi'ne ilişkin bildiriyi Genelkurmay Başkanı'na dikte ettim ve bunun taslağı altına tarihi bir anı olmak üzere hazır bulunanlara imza koydurttum. Buna imza koymakta duraksayan olduğunu söylersem şaşırmayınız. Yazılı bildirge Türkiye merkezlerine gönderdiğim bir davetnâmeden ibarettir. Sivas çalışması özellikle önemli idi. Çünkü Damat Ferit hükümeti oradan düşürülmüş ve Meclisi Mebusan seçimlerine zorlanmıştı. "Tokat, Sivas, Erzurum görüşmeleri gönlümde büyük ferahlık yarattı. Anadolu'nun bu temiz halkı ile –fakat halkı ile diyorum, dikkat buyurunuz- temas ettikçe girişimimin isabetine dair kanaatim her gün daha çok artıyordu. Erzurum'dan tekrar Sivas'a genel kongreyi açmak üzere geldiğim zaman ve bütün kongre esnasında biraz sıkıntı çektik ki bunlar artık malum olmuş şeylerdir. Fakat her şeye karşın memnun idik, çünkü İstanbul'u milletvekili seçimlerine mecbur etmiş idik. Yalnız burada benim unutamayacağım hazin bir "mazhariyetsizlik" vaki olmuştur. Doğal olarak bilginiz olmuştur ki Sivas'ta bulunduğum sıralarda İstanbul'dan gönderilen İstanbul Hükümetinin Denizcilik Bakanı ile Amasya'da bir protokol imza ettik. O protokolün içeriğinde temel olarak şu vardı: "Meclis-i Mebusan'ın İstanbul'da toplanmasının felakete neden olacağı gerçeğini İstanbul Denizcilik Bakanı doğrulamıştır. Meclis'in Anadolu'da uygun bir yerde toplanmasının sağlanmasına çalışacaktır. Bunu başaramadığı takdirde kendisi kesinlikle bakanlıktan istifa edecek ve bütün kabinenin istifasını sağlamaya çaba harcayacaktır."

İşte bu olmamıştır. Bu görüşümün isabetini ne yazık ki hemen hiç kimseye tasdik ettiremedim. İnsanlar gariptir. Bazen en akıllılar bile gerçeklerin basitliği karşısında görüşleri yanlışlığa doğru gider."

16 Mart İstanbul işgalinden sonra Anadolu'ya geçerken Kuşçalı bölgesinde karşılaştığım seyyar bir telgraf merkezi aracılığıyla Ankara'da bulunan Gazi ile haberleşmiş, kendilerine bazı sorular sorarak rahatlatıcı yanıtlar almıştım. Altı gün sonra Ankara'ya vardığımda durumu bu söylenenle uyumlu bulmamakla birlikte Gazi'nin kesin ve herkese huzur veren bir güven içinde olduğunu görmüştüm. Gazi de anımsadı ve açıkladı:

Mustafa Kemal ve Heyet-i Temsiliye'nin Ankara vilayet binası önünde Vali Yahya Galip tarafından karşılanışı (27-12-1919)

"Evet, Kuşçalı'dan çektiğiniz telgrafı hatırladım. Bana bazı sorular soruyordunuz. Örneğin dünyayla telsiz telgraf haberleşmesinin sağlanıp sağlanmadığından, cephane ve savaş malzemesinin yeterli olup olmadığından, Yunan ordusunun durumuna nazarı dikkat çekmekten oluşuyordu sanırım. Sorularınızı yanıtsız bırakmadım değil mi? Fakat doğal olarak Ankara'ya vardığınızda bütün gerçekleri anladınız. Sorularınızdan yalnız üçüncüsüne tam yanıt vermiştim. Birinci ve ikinci sorunuzu da yanıtsız bırakamazdım. Erzurum merkezindeki telsizimizin çalışmaya başladığını ve her şeyin

düşmanı yenmeye yeteceğini söylemek yoluyla da gerçek dışı yanıt vermiş olmadığımı artık şimdi onaylarsınız.

Gerçekte sizin bana sorduğunuz telsiz telgraf merkezi yoktu. Fakat bunun var olması benim gözümde amacın temeli için ikinci derecede idi. Savaş malzemesi ve cephane de yoktu. Siz buraya gelmeden kendi kendinize kesinlikle bunu tahmin edebilirdiniz. Fakat çok önemli ve yaşamsal gördüğünüz bu noktayı bana sormaktan bir zarar gelmezdi. Benim ise düşmanı yenmek için önce aslolan ulusal kararlılık ve inancın varlığını gördükten sonra cephane vesairenin eninde sonunda ve her halde sağlanabileceğine güvenim vardı. Size olumlu yanıt vermekte haklı idim. Düşmanı kesinlikle denize dökeceğimize ilişkin güvenim ise gerçekten sarsılmaz idi, her zaman o sağlamlığı korudu. Çünkü duygulara ve hayallere değil gözlem, inceleme ve hesaba dayalı önlemlerin kahraman ulusumuzca uygulanması büyük bir rahatlık ve güvenle üstlenilmiş bulunuyordu.

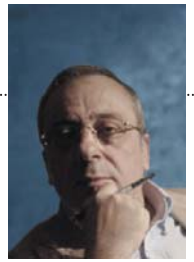
Gördünüz ki, daha doğrusu gördüler ki haksız değilmişiz.

Gaziye Sakarya zaferinden dönüşte daha ayağının tozu ile duygularını, "Bu Türk ulusu çok büyük bir ulustur, ona yakışır kumandan gerekir" demiş olduğunu anımsattım. Gözleri ufka doğru bir süre dalgın durduktan sonra Gazi anlattı:

"Gerçekten öyledir. Afyon, kesin sonucu sağlamada çok hesaplı ve belki bu itibarla büyük harekâta sahne olmuş ise de, Sakarya'nın değer ve görkemi hiç bir zaman eksilmez. Gerçi Sakarya da hesapsız bir meydan savaşı değildi. Fakat bunun hesabı yalnız yüce ulusumuzun gözeticiliği ve yüceliğine dayandırılmış idi. Ulus kendisinde var olduğuna emin bulunduğumuz bu gözeticiliği ve yüceliği fazlasıyla gösterdi. Büyük Millet Meclisi'nin verdiği yetkilerle donanmış Başkumandan bir iki bildiri ile ulusa durumu ve görevlerini anımsattı. Bu sesleniş bütün bir ulusu, bütün bir hükümet örgütünü ayaklandırmaya yetti. O zaman her taraftan koşuldu ve ancak böylelikledir ki, Sakarya'da Türk tarihinin harikası gerçekleşti." Gazi'ye Sakarya'dan önce ulusa seslenerek: "Düşman yurdun kutsal ocağında boğulacaktır" demiş olduğunu anımsattık: "Evet", dedi. "Öyle demiştik. Çünkü öyle olacaktı. Bunun başka türlüsünü hatta akıldan geçirmek bile bizlere göre ve Türk ulusuna göre olanaksızdı." Son muharebe ve taaruzun sıradan olup biten şeylerden olmadığını unutamazdık. Afyon savaşından önce taaruz gereğine görüşü hiç değişmeyenlerden biri ve birincisi Başkumandan Gazi idi. Bu konuda Gazi gülerek şunu söyledi:

"Gördünüz ki, daha doğrusu gördüler ki, haksız değilmişiz." •

Cengiz Özakıncı

Atatürk'ün Unutturulan Demokratik Açılım Tasarısı

Yurttaşlığın yabanıl düşmanları: Etnik ayrımcılık ve aşiret sorunu.

Kişisoyu yeryüzünde yüzbinlerce yıl kana soya dayalı, insan ve yurttaş haklarının kırıntısı dahi bulunmayan aşiret toplulukları biçiminde yaşadı. Aşiret topluluklarını bir arada tutan, soydaşlık, akrabalık bağlarıydı. Bir aşireti diğerinden ayıran, kendisinden türediklerini varsaydıkları atanın öteki aşiretlerin atasından ayrı olmasıydı. Başlangıçta soyun en yaşlı üyesi aşiretin başı olurken, giderek başkanlık bir ailenin tekeline girmiş; "raiyet oğlu raiyettir" (yönetilenlerin çocukları da yönetilen olacaktır) yasasıyla, aşiret üyesinin ana-babası aşirette hangi konumdaysa, oğlu-kızı aynı konumu yüklenir ve sürdürür olmuştu. Aşiret topluluğunun soydaşlığa dayalı yasaları, suç ve cezanın kişiselliğini tanımıyor, aşiretten birine yapılan saldırı, tüm aşirete yapılmış sayılıyordu. Saldırganın bağlı olduğu aşiretin diğer üyeleri, o saldırıya katılmamış olsalar dahi, salt saldırgan o aşiretin üyesidir diye topluca suçlu sayılıyordu. Aşiret yasası "kısasa kısas", "kana kan, dişe diş, göze göz", "intikam"dı. Biri, diğerinin gözünü çıkartırsa, karşılık olarak

Aşiret üyelerinin nasıl yaşayacakları, binlerce yıldır aşiret gelenek, görenek ve yasalarıyla belirleniyor.

onun ya da ailesinden birinin gözü çıkartılır, ancak sorun burada bitmezdi; ceza olarak gözü çıkartılan kişi de kendi gözüne karşılık olarak, cezayı veren aileden birilerinin gözünü çıkartmaya hak kazanır; böylece, kimin başlattığına bakılmaksızın, göz çıkartmalar karşılıklı olarak kuşaklar boyu sürerdi. "Kan davası" denilen Aşiret yasası uyarınca, biri diğerini öldürdüğünde cezası ölümdü; fakat katil ceza olarak öldürüldüğünde, bu kez de katilin yakınları onun öcünü almaya, katili öldüreni öldürmeye hak kazanır; karşılıklı öldürüşmelerin sonu aşiretlerin birbirlerini yoketmesine dek uzanırdı.

Suç ve cezanın bireysel olmayışı, aşiretler arası soykırımcılığı doğurmuştu. Bir aşiret, diğer aşiretle bir nedenle çatıştığında, çatışmadan üstün çıkan aşiret, yendiği aşiretin tüm üyelerini topluca yok etmeksizin kendisini güvende saymıyordu. Eğer yendiği aşiretin üyelerini sağ bırakacak olursa, yenilen aşiret bir süre sonra toparlanacak, "kısasa kısas" ve "intikam" yasası uyarınca, öç almak için saldıracaklardı. Bunu önlemenin biricik yolu, yenen aşiretin yenilen aşireti geride bir tek bebek dahi bırakmaksızın, kadın çocuk ayırmadan topluca öldürmesiydi. Zaten Aşiret yasası gereği, aşiretin tüm üyeleri, kadınlarıyla, çocuklarıyla birlikte savaşa katılmıyor muydu? Eh, öyleyse topluca öldürülmeleri de haktı.

Bu ortaklık mülkiyete de yansımış, aşiretin yaşadığı yöre, üyelerin ortak toprağı sayılmıştı. Üyelerden hiç birinin kendi özel toprağı olamazdı. Dahası, aşiret üyelerinin kendileri dahi aşiretin otlattığı hayvanlar gibi ortak mal sayılır; hangi aşiret üyesinin kimle evleneceği aşiret yasalarınca belirlenirdi. İç evlilik yasasının yürürlükte olduğu aşiretlerde, bir aşiretten olan, başka aşiretten biriyle evlenemezdi. Böyle aşiretlerde kızların öncelikle kendi amcaoğullarıyla, o da olmazsa yine kendi aşiretinden biriyle evlenmesi zorunluydu. Çoğu kez kimin kimle evleneceği daha onlar kundakta bebek iken aşiret tarafından belirlenirdi. Büyüyünce başka aşiretten birini sevip "ondan başkasıyla evlenmem" diye tutturan olursa, sonu ölümdü. Aşkın dahi yasak olduğu, kişinin duygularına özgürlük tanımayan aşiret düzeninde,

üyelerin kendi kararlarını kendilerinin vermesi; başka bir deyişle "kişinin kendi kaderini tayin hakkı" kesinlikle söz konusu olamazdı. Aşiret üyelerinin soluk alıp verdikleri her anı nasıl yaşayacakları, yüzbinlerce yıldır yürürlükte bulunan aşiret gelenek, görenek ve yasalarıyla belirleniyordu.

Özellikle son 30-40 yıldır, "aşiret" ile "ulus"u kasıtlı olarak birbirine karıştırıp "aşiret"lerden "ulus" diye söz ederek, aşiretlere "ulusların kendi kaderini tayin hakkı" tanınmasına yönelik aldatıcı söylemler doruğa tırmanmıştır. Oysa, hangi örgütlenmenin çağcıl "ulus", hangi örgütlenmenin çağdışı "aşiret" örgütlenmesi olduğu "İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi"nde yazılı değerlerle tartılarak kolayca saptanabilir: Kendi kararlarını kendi özgür istençleriyle veren birey yurttaşlardan oluşan topluma, "ulus" adı verilir. "Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı", aynı zamanda o ulusu oluşturan "birey yurttaşların kendi kaderlerini tayin hakkı" demektir. Aşiret ise, üyelerinin duygularına, düşüncelerine, sözlerine ve kararlarına en küçük bir hak dahi tanımayan, insan hakları düşmanı yabanıl ve ilkel bir toplumsal örgütlenmedir. "Aşiret"e "ulus" diyerek "ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı"nı savunuyormuş görüntüsü altında "aşiretlerin kendi kaderlerini tayin hakkı"nı, eşdeyişle insan hakları düşmanı yapıya devlet dokunulmazlığı kazandırmayı savunmak, insan hakları düşmanlığıdır.

İnsanın insan olması, her şeyden önce aşiret (kandaş topluluk) düzeninin parçalanması ve topluluk üyelerinin özgür bireylere dönüşmesiyle gerçekleşebilmiş ve binlerce yıl süren bu sancılı evre 'Tüm Varolanları Yaratan Tek Tanrı' inancıyla başlamıştır. Tanrı, aşiret düzeninde birbirlerini boğazlamakta olan kişisoyuna, ayrı ayrı atalardan değil, tek bir ana-babadan

Son 30-40 yıldır "aşiret"leri "ulus" olarak niteleyen aldatıcı söylemler doruğa tırmanmıştır.

türediklerini, hepsinin soy kökünün Adem ile Havva'ya dayandığını, kan soy döl ayrılığı güderek birbirlerini düşman bellemek yerine; bu ayırımları kaldırarak evrensel kardeşlik bilinciyle barış içinde yaşamalarını buyurmuştur.

Tanrı'nın çağlar boyu değişik dönemlerde değişik topluluklara değişik dillerde esinleyerek elçileri aracılığıyla yeryüzüne yaydığı bu buyruk; insanı birey olmaktan alıkoyan soydaş topluluk bağlarına dayalı aşiret düzeninden kurtarıp, özgür düşünen; düşündüğü gibi davranan; söz ve davranışlarının sorumluluğunu üstlenebilen yetkin bireylere dönüştürmeyi amaçlıyordu. Gelgelelim, yüzbinlerce yılda kökleşen "ayrı ayrı ataların çocukla-

İnsanlığın soydaş sürüler (aşiret) örgütlenmesinden özgür birey yurttaşlar (ulus) örgütlenmesine geçişinde, Tek Tanrılı dinlerin "tüm insanlar Adem ve Havva'dan türemiştir" öğretisi etkili olmuştur.

rıyız" yanılsaması, kişisoyunun belleğinde öylesine derin izler bırakmıştı ki; aşiretler, "ortak atadan türediniz; hepiniz kardeşsiniz" diyen Tanrı Bildirgesi'ni benimsemiş görünerek dinin bütün tapım biçimlerini titizlikle uyguladıkları durumlarda bile, ikiyüzlü bir tutumla, Tanrı'nın kişisoyunu uygarlaştırıcı evrensel kardeşlik öğretisini çiğneyerek, aşiret örgütlerini korumuş; özellikle kentlerden ve devlet denetiminden uzak yörelerde, aşiret yasalarını inatla sürdürmüştür.

Kişiye yaradılışından verilmiş özgür düşünce ve davranış yetisini boğan, etnik ayırıma dayalı, kangüder, soygüder, aşiret örgütlenmesi; yalnızca çağcıl 'İnsan ve Yurttaş Hakları'na değil, aynı zamanda Tanrı'nın; "tüm kişisoyu tek Adem'den ve Havva'dan türemiştir; dil ve ten ayırımlarına dayalı etnik örgütlenmeleri, ayrışmaları, çatışmaları bırakın; hepiniz kardeşsiniz" buyruğuna da aykırıdır.

Kişisoyunun aşiret örgütlenmesi ve yabanıl kandaş sürü yasalarından uzaklaşarak "hepimiz kardeşiz" bilincine varması nice bin yıllar almış; tarihte buna yönelik en önemli girişimlerden biri, göçlerle büyük bir alana yayılarak gittikleri her yerde başka soydan aşiretlerle karşılaşıp onlarla savaş-barış ilişkileri kurmak zorunda kalan İskitlerce gerçekleştirilmiştir. İsa'dan önce 450'lerde tarihçi Heredot'un tanık olduğu İskitler, savaşta yendikleri aşiretlerin sağ kalan üyelerini topluca öldürmek yerine, birbirlerinin parmak uçlarını kanatıp şarap kupalarına damlattıkları kanlarını karıştırarak içerken; "işte kanlarımız birbirine karıştı, hepimiz kandaş olduk; öyleyse bundan böyle aramızda kana kan intikam olmayacak" diye topluca ant içmişlerdir. "Dış evlilik"e yönelip birbirlerinden kız alıp vererek soylar arası kaynaşmayı pekiştirmişlerdir.

Binlerce yıl önce İskitler'in "antlı kandaşlık" uygulaması, soykırımcı aşiret yasalarını delmiştir.

"Doğuştan kandaşlık"a ve "iç evliliğe" dayanmayan bu "andla edinilebilir kan kardeşliği", aşiretlerin doğuştan akrabalığa dayanan "kana kan, intikam, toplu kıyım" yasasını uygulanamaz kılmıştır. Bizans, Ermeni, Süryani ortaçağ tarihlerinde "İskit" olarak nitelenen Türkler, Mogollar, Tatarlar, aşiret düzeninin toplu kıyımcı, intikamcı yasalarını delen "andla edinilebilir kan kardeşliği" buluşunu binlerce yıl öncesinden günümüze taşıyarak yaşatmışlardır. Örneğin Türk + Tatar (Moğol) İmparatorluğu, Cengiz Han'la babasının Nasturi Hıristiyan Türklerin önderi Onghan Tugrul ile "antlı kan kardeşliği"nden doğmuştur. Türklerin en eski yazmalarında geçen "and içmek", "andlı içkin" deyimleri, "doğuştan kandaş" aşiret yasalarını yurt kardeşliğine doğru eviren "antla edinilebilir kan kardeşliği"nin Türk tarihindeki derin köklerini belgelediği gibi, Türklerin çoğu Batılı kaynaklarda belgelenen "yabancı soylarla barış içinde kaynaşabilme" özelliğinin nereden kaynaklandığını da göstermektedir.

Avrupalıların aşiret evresinden uygar yurttaş evresine geçişleri Türk yönetim biçimini incelemeleri sonucunda oluşmuştur.

Avrupalıların kandaş sürü aşiret evresinden uygar yurttaş evresine geçişleri, önce "edinilebilir kan kardeşliği"nin doğudan batıya göçlerle, savaşlarla yayılması ve Türk yönetim biçimi konusunda yaptıkları toplumbilimsel çalışmaların bir ürünü olmuştur.

•1096-1192 arası Haçlı Seferleri sırasında Tapınak Şövalyeleri, Hospitalier gibi daha sonra Mason örgütlerinin manevi önderi olacak Hıristiyan tarikat başlarının soygütmez Müslüman Türk yaşamına ilişkin gözlemlerini Avrupa'da yaymalarından ve çoğulcu Endülüs İslam devletiyle ticari ilişkilerden etkilenen İngiltere'de 1215 yılında soygüdücülüğü yumuşatan ilk adım 'Magna Karta'nın imzalanması;

•1240'larda Türk + Tatar (Moğol) ordularının Macaristan'a, Adriyatik'e dek uzanması ve 1271-1292 arası Moğol Hanı Kubilay yönetiminde yaşayan Marco Polo'nun gördüklerini duyduklarını yazıp Avrupa'ya yayması;

•Tapınak Şövalyesi Katalanlar'ın 1302'de Bizans hizmetine giren komutanı Roger de Flor'un kroniklerde adı Ataman, Atuman, Otman, Tuman (onbin askerin başı) olarak geçen Osman Gazi çevresindeki Türk komutanlarla ortaklık kurup, Atina Dükalığı'nı birlikte kurmalarına tanık olan Ramon Muntaner'in, soy ve din ayırımı gütmeyen bu birlikteliği kitaplaştırarak Avrupa'ya yayması;

•1310'larda Anadolu'da Yunus

Yunus Emre'nin "dört kutsal kitabın özü birdir" görüşü, birleştirici Türk düşüncesinin en özlü dışavurumudur.

Emre gibi ozanların "dört kutsal kitabının hepsinin özünün bir olduğu" görüşünü yaymaları;

•1355'te Selanik Piskoposu Palamas'la din tartışmalarına giren Orhan Gazi'nin, "bütün dinler aynı kapıya çıkar, insanlık sonunda bir düşüngüde birleşecektir" sözlerinin Rum doktoru Taronites tarafından yazılıp yayılması;

•1500'lere dek Türk topraklarında dolaşan Busbecq gibi Avrupalı gezginlerin, din ve soy ayrımcılığına dayanmayan, bir çobanın eğer yetenekliyse sadrazam bile olabildiği Türk yönetim biçimini, tüm görevlerin aşiret yasasıyla asalete göre dağıldığı soygüder Avrupa'ya tanıtmaları;

•1525'te ölen Papaz Thomas Münzer'in Türklerin soygütmez, din ve mezhep ayırımcılığı yapmaz yönetim biçimini savunan Alman köylüleri, feodal soylulara karşı ayaklandırması;

•1532'de Machiavelli'nin "soygütmez Türk yönetim biçimi örnek alınıp uygulanmadıkça Türk yayılmasının durdurulamayacağını" savunan 'Prens' adlı yapıtının Avrupa'da yayılması;

•Martin Luther'in 1546'da ölümüne dek Türklerin Avrupa'ya yayılmasında ırk, din ve mezhep ayırımcılığı gütmemelerinin en önemli etken olduğunu vurgulayan vaazlar vermesi;

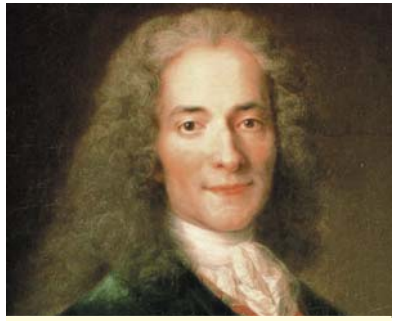
•Montaigne'in 1580'de yayımlanan "Denemeler"inde Türklerin soygütmez yönetimlerinden övgüyle sözetmesi;

•1610'larda doğunun ışığını batıya yayan Mason öncüllerinden Rosenkreuzer (Gülhaç Kardeşliği) Bildirgesi'nde soy, din ve mezhep ayrımlarını geriye atan Müslüman Türk yaşamının, İhvan-ı Safa ve Ahiliğin örnek alınması;

•Rosenkreuzer savunucuları

Martin Luther, vaazlarında Türkler'in soy, din ve mezhep ayırımcılığı yapmadıkları için Avrupa'da yayıldıklarını söylemiştir.

Voltaire Türk soygütmezliğini Avrupalı yöneticilere örnek olarak göstermiştir.

İngiltere'de Royal Society'de toplandıktan sonra Locke'un "Yönetim Üzerine Tezler"ini 1680'lerde aynı etkiler altında yazması;

•1717-1738 arası oluşturulan Anderson Anayasası'nda Mason örgütünün "Hepimiz Nuh'un Çocuklarıyız" (Noachidae) görüşünü benimseyerek soy ayırımlarına dayalı etnik feodal aşiret düzeninin aşılmasını en yüce amaç olarak duyurması;

•İngiliz ve Fransız Akademileri üyesi Fransız tarihçi Guignes'in 1748'de yayımlanan "Mémoire historique sur l'origine des Huns et des Turcs" adlı yapıtında Türklerin İslam öncesi ve sonrasında laik, soy, din, mezhep ayrımı gütmez yönetim anlayışlarını övmesi ve örnek göstermesi;

•Voltaire gibi yaşadıkları dönemin çok okunan aydınlarının Guignes'e dayanarak, Türk soygütmezliğini örnek göstermeleri;

•Soygüdücülüğe başkaldıran 1774-1776 Amerikan ve 1789 Fransız devrimlerinde, Guignes ve Voltaire üzerinden Türk soygütmezliğine duyulan ilginin etkileri;

İşte bütün bu olgular, Avrupa'da aşirete, kana, döle, soya dayalı toplulukların mezar kazıcısı olan 1789 İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'nin köklerinin doğuda olduğunu, insan haklarına aykırı aşiret yasalarını "antla edinilebilir kan kardeşliği"yle etkisizleştiren ve Tanrı'nın "hepiniz Adem'le Havva'nın çocuklarısınız, dil ve ırk ayrımlarına dayanmayın" bildirgesine bağlı Müslüman Türk yönetim biçiminin, İnsan ve Yurttaş Hakları'nın oluşum sürecinde önemli bir etkisi bulunduğunu tanıtlamaktadır.

Işığı Doğu'dan alan Batılılar ilk iş olarak Doğu'nun ışığını söndürüp aydınlığı tekellerine almaya kalkışmışlardır.

Goethe'nin yapıtları ve Beethoven'in günümüzde Avrupa Birliği Marşı olarak benimsenen 9. Senfonisinde yankılanan "Kardeş olun ey insanlar bunu ister Tanrımız!" çığlığı; "soygüdücü feodal aşiretler Avrupası"nın, "özgür yurttaşlar Avrupası"na dönüşüm sürecinde Müslüman Türk etkisinin Antik Yunan ve Roma etkisinden çok daha güçlü olduğunu göstermektedir.

Karanlıklar Avrupası döneminde "ışık Doğu'dan yükselir" diyerek Doğu'nun ışığını Prometheus gibi "çalıp" Batı'ya getiren "hümanist", "masonik" çevreler; ilk iş olarak Doğu'nun ışığını söndürmeye, böylelikle tüm aydınlığı kendi tekellerine almaya kalkışmışlardır. Emperyalistler kendi toplumlarını hızla uluslaştırırken, Müslüman Türk coğrafyasındaki aşiret kalıntılarını koruyup yaşatmak için var güçleriyle çalışmış; bir yandan Peygamber'in "Veda Haccı Söylevi"nin ve Kur'an'ın soygüder aşiret yasalarını geçersiz kılan buyruklarına aykırı "Medine Vesikası" diye bir yazı ortaya atıp, bunu "Peygamber tarafından hazırlanmış ilk İslam Devleti Anayasası" diye yutturarak, aşiret yapılanmalarının dinen dokunulmaz olduğu, İslam'a en uygun düşen yönetim biçiminin aşiretler konfederasyonu olduğu yalanını Müslümanlar arasında yayarken; öte yandan soygüderlik, üstün ırkçılık tohumları aşıladıkları Osmanlı uyruklarını ayrılıkçılığa ve ayrı devlet kurmaya yöneltmişlerdir.

1840'larda uluslaşmaya yönelen Osmanlı Devleti'nin merkezden uzak sarp bölgelerdeki aşiretleri dağıtmaya yönelik nitelikler taşıyan 1858 Toprak Kanunu, aşiret bağlarını kırmayı amaçlamış; fakat emperyalistler, yöredeki konsolosları aracılığıyla o bölgedeki Hristiyan Ermenileri kışkırtmaya başlayınca, aşiretlerin dağıtılması tasarısı uygulanamamış, 1890'larda Müslüman Kürt aşiretler Hamidiye Alayları biçiminde örgütlenerek Hıristiyan Ermeni ayrılıkçılara karşı kullanılmıştır.

Doğu Anadolu'da Büyük Ermenistan düşleri 1921'de kırıldıktan sonra Türkiye, 1923'te yurttaşlığa dayalı Cumhuriyet'i ilan etmiş; aşiret başları, kendi soya, kana, ırka, döle dayanan çağdışı aşiret düzenlerinin yurttaşlığa dayanan Cumhuriyet'le ortadan kaldırılacağını derhal kavrayıp, peşpeşe ayaklanmaya başlamışlardır. Silahlı ayaklanmaları bastırmak için silaha başvuran Atatürk, aşiret yapılanmasını ortadan kaldırmak için silaha değil, ekonomik, siyasi ve eğitsel önlemlere başvurmuştur. 1927 yılında Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati Bey'i Van'a göndermiş, Mustafa Necati Bey, Van'da üniversite kurulmasını gerekli görmüş; bu öneriyi yerinde bulan Atatürk, 1928 yılında, öğretmen Ferit Nur (Kuran) Bey'i Van'a gönderirken, oradaki ortaokulu liseye dönüştürerek, kurulmasını tasarlandığı üniversitenin çekirdeğini oluşturmasını istemiştir. 1937'de, Meclis'i açış söylevinde:

Atatürk aşiret yapılanmasını ortadan kaldırmak için silaha değil ekonomik, siyasi ve eğitsel önlemlere başvurmuştur.

Atatürk topraksızları toprak sahibi yaparak aşiret üyelerini yurttaşlara dönüştürmeyi tasarlamıştır.

Doğu bölgesi için Van Gölü sahillerinin en güzel bir yerinde ilkokulu ve nihayet üniversitesi ile modern bir kültür şehri oluşturmak yolunda şimdiden faaliyete geçilmelidir." diyen Atatürk; bu amaçla, dönemin Milli Eğitim Bakanı Saffet Arıkan'ı, arazi tespiti için Van'a göndermiştir. 1938 yılı Meclis'i açış konuşmasında; "Doğu Üniversitesi'nin yapılan çalışmalarla saptanmış olan ilkeler çerçevesinde Van Gölü dolayında kurulması hızla ve önemle sürmektedir" diyen Atatürk'ün, aşiret yapılarını tasfiye doğrultusundaki ekonomik girişimiyse, aşiret üyelerini toprak sahibi, özel mülk sahibi yaparak aşiret başkanlarına bağlılıklarını koparmaya yönelikti. 1929 yılı Meclis'i açış konuşmasında; "Çiftçiye toprak dağıtılması da hükümetin aralıksız izlenmesi gereken bir uygulamadır. Çalışan Türk köylüsüne işleyebileceği kadar toprak sağlamak, ülkenin üretimini arttıracak başlıca önlemlerdendir." diyen Atatürk, 1936 yılı Meclis'i açış konuşmasında: "Toprak yasasının bir sonuca eriştirilmesini TBMM'nin üstün çabalarından beklerim. Her Türk çiftçi ailesinin geçineceği ve çalışacağı toprağa sahip olması kesinkes lazımdır." demiş; bu konunun peşini bırakmayarak 1937 yılı Meclis'i açış konuşmasında: "Her şeyden önce ülkede topraksız çiftçi bırakılmamalıdır. Bundan daha önemlisi de bir çiftçi ailesini geçindirebilecek toprağın - hiçbir nedenle ve biçimde - bölünemez hale getirilmesidir. Büyük çiftçi ve çiftlik sahiplerinin işleyebilecekleri toprak genişliği, söz konusu toprağın bulunduğu bölgenin nüfus yoğunluğuna ve toprağın verimine göre sınırlandırılmalıdır." sözleriyle, aşiret yapısının ortadan kaldırılmasının demokratik ve ekonomik yolunu göstermiştir.

Batı, aşiret düzenini kaldırma yönündeki çabaları "Kürt ve İslam Düşmanlığı" damgası ile engellemeye çalışmıştır.

Atatürk'ün başını çektiği bu Demokratik Açılım'a Emperyalizmin verdiği yanıt, 1930'da Kurt Ziemke tarafından açıklanmıştır: "Kemalizm'in Kürt düşmanı ve İslam düşmanı olduğu propagandası yapmak..." Çağdışı aşiret yapılarını dağıtıp

insan haklarından yoksun yaşayan aşiret üyelerini özgür birey yurttaşlara dönüştürmeye yönelik ekonomik ve eğitsel bütün girişimler; kendisini insan ve yurttaş haklarının beşiği olarak yutturan Batı tarafından "Kürt ve İslam Düşmanlığı" damgası vurularak aşiret isyanlarıyla engellenmeye çalışılmıştır.

Atatürk'ün önerileri 1939-1945 arası II. Dünya Savaşı ortamında uygulanamamış; çok partili düzene geçişle birlikte oy avcılığı başlayınca, aşiret başlarını kendi partilerine katarak aşiretin tüm oylarını almayı yeğleyen partiler, Atatürk'ün önerdiği toprak dağıtımı ve aşiretlere yönelik yurttaşlık eğitimini rafa kaldırmışlardır.

Aşiret sorununun nasıl çözüleceğini Atatürk göstermiştir: Toprak dağıtımı ve yurttaşlık eğitimi.

1978'lerden önce yapılan yerli yabancı bütün antropolojik yayınlarda "çağdışı soya dayalı aşiret örgütlenmeleri" olarak adlandırılan sorun, 1980'lere doğru birden bire "Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı" (!) olarak adlandırılmaya başlanmıştır. O güne dek "aşiret' dedikleri yapı değişmediği halde, Batılı akademik odaklar, yeryüzünde 4000 dolayında ayrı dil konuşulmasına karşın yalnızca 200 dolayında devlet bulunduğunu, bir topluluğu "ulus" sayıp ona ayrı devlet kurma hakkı tanımak için dil ayrılığının tek başına yeterli olmadığını çok iyi bildikleri halde, 1978'de PKK kurulur kurulmaz Kürt "aşiretleri" demeyi bırakmış, yayınlarında Kürt "ulusu" demeye başlamışlardır. Henüz PKK'nın Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne yönelik tek kurşun dahi atmadığı dönemde, 6 Aralık 1979 günlü Günaydın gazetesinde, dönemin Başbakanının; "Türkiye'yi Ankara'dan yönetmek imkânı kalmamıştır. Türkiye, 15 bölgeye ayrılmalı, her bölge için ayrı plan yapılmalı" demeci yayımlanmış ve 12 Eylül Yönetimi 10 Mart 1981 tarihinde Türkiye'yi eyaletlere bölme tasarıları hazırlamıştır. PKK'nın devlete yönelik ilk eylemi devletin eyalet düzenine geçme hazırlıklarına başlamasından yıllar sonra, 15 Ağustos 1984'te gerçekleşmiştir. Bu öncelik sonralık ilişkisinde, düşünenler için, çıkarsanacak çok önemli sonuçlar vardır.

Dünyada insan ve yurttaş haklarının oluşumunda yadsınamaz katkısı bulunan Türk ulusunun bugün içinde kıvrandığı siyasal sorun, bölgenin akarsu (Dicle+Fırat) ve akaryakıt (Musul+Kerkük) kaynaklarını kendi denetimleri altına almayı amaçlayan Batılı odakların, tam da bu kaynaklar üzerinde yaşayan kimi aşiret topluluklarını, 1800'lerden başlayarak siyasal ayrılıkçılığa yönlendirmesinden kaynaklanmaktadır. Eğer bu toplulukların aşiret yapıları çözülmüş, üyeleri özgür birey yurttaşlara dönüştürülmüş olsalardı, emperyalizm bölgede kullanılacak aşiret bulamayacaktı.

Kürt Sorunu" nitelemesi, sorunun özünün doğru kavranmasını ve toplumbilimsel yöntemlerle çözümlenmesini önlemeye çalışan odaklarca yayılan yanlış bir adlandırmadır; sorunun doğru, toplumbilimsel adı, "kan soy döl ayrımına dayalı insan ve yurttaş haklarına düşman toplumsal yapılanmalar", kısaca: "Aşiret Sorunu"dur.

"Aşiret Sorunu"nun demokratik ve ekonomik yöntemlerle nasıl çözüleceğini Atatürk göstermiştir: Toprak dağıtımı ve yurttaşlık eğitimi...

Aşiret sorunu, "aşiret"in salt dili ayrıdır diye adını değiştirip onu "ulus" olarak niteleme akademik dalaveresiyle uluslara tanınan "kendi kaderini tayin (ayrı devlet kurma) hakkı"nı aşiretlere tanıyarak çözülemez. Oysa şimdi yapılmak istenen, tam da budur. •

1789 İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'nden:

I- İnsanlar, haklar yönünden özgür ve eşit doğarlar ve yaşarlar. Sosyal farklılıklar ancak ortak yarara dayanabilir.

II- Her siyasal toplumun amacı, insanın doğal ve zamanaşımı ile kaybedilmeyen haklarını korumaktır. Bu haklar; özgürlük, mülkiyet, güvenlik ve baskıya karşı direnmedir.

III- Egemenliğin özü esas olarak ulustadır. Hiçbir kuruluş, hiçbir kimse açıkça ulustan kaynaklanmayan bir iktidarı kullanamaz.

VII- Bir kimse, ancak yasanın belirlediği hallerde ve yasanın öngördüğü şekillere uyularak suçlanabilir, yakalanabilir ve tutuklanabilir. Keyfi emirler verilmesini isteyenler, keyfi emirler verenler, bunları uygulayanlar ya da uygulatanlar cezalandırılır. Ancak yasaya uygun olarak yakalanan, yasaya uymaya çağrılan her yurttaş anında itaat etmelidir, direnirse suçlu olur.

IX- Her insan suçlu olduğuna karar verilinceye kadar masum sayılacağından, tutuklanmasının zorunlu olduğuna karar verildiğinde, yakalanması için zorunlu olmayan her türlü sert davranış yasa tarafından ağır biçimde cezalandırılmalıdır.

XI- Düşüncelerin ve inançların serbest iletimi insanın en değerli haklarındandır. Bu nedenle her yurttaş serbestçe konuşabilir, yazabilir ve yayınlayabilir, ancak bu özgürlüğün yasada belirlenen kötüye kullanılması hallerinden sorumlu olur.

XII- İnsan ve yurttaş haklarının güvenliği bir kamu gücünü gerektirir, bu nedenle bu güç herkesin yararı için kurulmuştur, yoksa bu gücün emanet edildiği kişilerin özel çıkarları için değil.

XV- Toplumun tüm kamu görevlilerinden, görevleriyle ilgili olarak hesap sormak hakkı vardır.

FIRÇALAYARAK
Serdar Günbilen

ATATÜRK'ÜN DÜNYASI
DÜNYA'NIN ATATÜRK'Ü
Cengiz Önal

ÖZLEMLE ANIYORUZ

'Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır,
ancak Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır'
Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK

Büyük Devrimci Önder Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK, bundan 71 sene önce aramızdan ayrıldı. Gazi'nin, hiç beklenmeyen zamanda gelen vefatı, Türk Ulusu'nu derin acılarla yüz yüze bıraktı. Dolmabahçe'den yayılan kara haber, bizimle birlikte bütün dünyayı da yasa boğdu.

Türk Ulusu, sanki can evinden vurulmuştu. Tutunduğu güç, beklemediği bir anda elinden kayıvermişti. O'nunla birlikte takati gitmiş, çaresi de tükenmişti. Yaşama sarıldığı bağ kopmuş, sanki ümitleri de yok olmuştu…

Atatürk'ün, ilk etapta Dolmabahçe'nin büyük tören salonunda katafalka konulan tabutu, günlerce ziyaretçi akınına uğradı. Göz yaşları sel oldu aktı. Dünyanın dost, düşman bütün ülkelerinden gelen temsilciler de Gazi Mustafa Kemal'e duydukları saygıyı ve minneti gösterdiler.

Generallerin omzunda saraydan çıkarılan Gazi'nin tabutu önce Gülhane Parkı'na, sonra bir torpido ile Yavuz zırhlısına nakledildi. İzmit'e Ya-

Tarihinde çok acılar yaşamış olan Türk Ulusu, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün aramızdan ayrılışının acısını, o günden buyana her yıl yeniden yaşamaktadır.

Şimdi sizleri o günlere götürmek istiyorum. Gazi'nin ölümünün hemen ardından, 11 Kasım 1938 günü, O'nun gazetesi kabul edilen Ulus Gazetesi'nin başyazarı Falih Rıfkı Atay'ın yazdığı baş yazıyı gelin birlikte okuyalım:

"**Kurtarıcını ve en büyük evladını kaybettin** Türk Milleti sen sağ ol!

Bırakınız, son kanlı damlasına kadar, göz yaşlarınızı O'nun yasında tüketiniz. Atatürk'ün ölümünü görmüş olanlar, bir daha kime ağlayacaksınız?

Aylardan beri, on yedi milyon O'nun baş ucunda, bu faciayı geciktirmek için çırpındı, durdu. Bir tanrı veya kahraman mı, bir baba, dost veya kardeş mi? Onunla ne kaybediyorduk?

Hayır...! Onsuz nemiz kalacaktı?

Boş sözü bırakalım!

Atatürk ölmüştür, hakikat bu!

Müthiş olan bu!

On yedi milyon bir günde, bir babadan öksüz kaldı.

En mesut Türkler, Atatürk yaşarken ölmüş olanlardır. Ömrümüzün ve Türk Tarihi'nin en acı yasını tutmak talihsizliği bize düştü. Halk, en büyük Türk Kahramanı'nı, ordu en büyük Türk Başbuğu'nu, tarih en büyük Türk'ü ve asrımız en büyük insanını kaybetti. Acının derinliğini, sıcak ruh yaramız soğumaya ve uyuşan beynimiz yeniden işlemeye başladığı zaman anlayacağız.

Benden sonra... Benden sonra… Senelerden beri, hepimiz, böyle bir kara günün ıstırabını, bu iki kelime ile gönlümüzden uzaklaştırıyorduk. Düşünmekten korkuyorduk.

İşte Onsuz kaldık… Onsuz… Fakat O'na bin kere verdiğimiz bir tek namus sözüyle kaldık. Eserini ve davasını korumak ve yükseltmek!

Bizler için hayatın bir manası varsa; bu yemini yerine getirmek için yaşamaktır.

Şu gün O'na ağlayıp, yanmak için bir tek kalbiz. Yarın O'nun eserini ve davasını müdafaa etmek için bir tek irade gibi kaynaşacağız.

Atatürk, şimdiye kadar bilmeyenler, bu milletin seni ne kadar sevdiğini, senden sonra, ismin ve eserin üzerine titrerken anlayacaklar!

Aklımızın ve kalbimizin vazifelerini ayıralım.

Ey bütün ağlaşanlar! Gözyaşlarınızı birbirine kattığınız gibi, ellerinizi birbirine uzatınız.

Atatürk'e, yaşarken verdiğiniz sözü unutmayınız!

Falih Rıfkı ATAY

Ulus Gazetesi /11 Kasım 1938"

***

Atatürk Türkiyesi'nin bugünkü hali içler acısı... Sadece, illerin tamamında ve bir kısım büyük ilçelerde yabancı ülke ve şirket bayraklarının sallanıyor olmasını söylemek bile sanırım yeterli...

O, 'En Büyük Eserim' dediği Laik Cumhuriyet'e karşı, karanlık güçler tarafından yapılan bütün saldırıları bertaraf etmişti. Ancak, malum zihniyetin bugün halen aynı misyonlarını sürdürüyor olmaları gerçekten çok acı...

Ey Türk Gençliği! Birinci vazifeni sakın unutma!

Emaneti canından aziz bil ve gereği gibi davran. Rehberin Atatürk İlke ve Devrimleridir. Bir gün tarihe hesap vereceğini bir an bile aklından çıkarma! •

vuz zırhlısıyla getirilen cenaze, buradan trenle Ankara uğurlandı.

Ankara'da, TBMM önünde yapılan törenin ardından bugünkü Etnografya Müzesi'nde hazırlanmış olan geçici kabrine konulan tabut, burada on beş yıl kadar kaldı. Gazi Mustafa Kemal'in naaşı, son olarak da, 10 Kasım 1953 tarihinde Anıtkabir'e nakledilerek, Türkiye'nin her ilinden getirilen topraklarla ebedi istirahatgahında yerleştirildi…

Her yıl 10 Kasım'da Gazi'yi bir o kadar daha özlemle anıyoruz. Üzüntümüz her yıl yenileniyor. Atamız'ın aramızdan ayrılışını sanki yeniden yaşıyoruz... Dünya, büyük bir liderini yitirdi. O'nun hakkında, düşmanlarının bile saygıyla söylediği sözler tarihin onurlu sayfasındaki yerini aldı.

Hazırlayan: SANİYE ÖZDEN

İlk Dersimiz Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınayın.

1 Adisyon (Fr.)
a–Lenf düğümü yangısı
b–Saltık
c–Hıristiyanlıkta bağışlanma
d–Hesap pusulası

2 Zona (Yun.)
a–Mikroplu deri hastalığı
b–Temizlik taşı
c–Çömlek hamuru
d–Denizbilimi

3 Çap (Erm.)
a–Faturasız mal
b–Deniz feneri
c–Ölçü
d–Asitfenik

4 Adrenalin (Fr.)
a–Gemi işleten ortaklık
b–Böbreküstünde oluşan madde
c–Zamanından önce yapılan
d–Ölü doğan yavru

5 Vandal (Fr.)
a–Eski eserleri yakıp, yıkan
b–Su motoru
c–Pervane
d–Akü başı

6 Damper (İng.)
a–Zehirli bir madde
b–Çiçek tohumu
c–Yanıcı gaz
d–Yük boşaltma düzeneği

7 Vejetalin (Fr.)
a–Et yemeyen
b–Katıyağ
c–Kadife türü
d–Camlı balkon

8 Aerobik (İng.)
a–Soyutlama
b–Gramofon plağı
c–Beden eğitimi
d–Pamuklu bez

9 Zooloji (Fr.)
a–Gemi işletmeciliği
b–Hayvanbilim
c–Müzik parçasını yenileme
d–Kan hastalığı

10 Çartır (İng.)
a–Bulgar kralı
b–Sivri biber
c–Uyku hastalığı
d–Dolmuş uçağı

11 Ültramodern (Fr.)
a–Yüksek frekanslı titreşim
b–Bulguyu gösteren çizelge
c–Çok modern olan
d–Gözle görülemeyen ışınım

12 Egoist (Fr.)
a–Yardımsever
b–Yoldaş
c–Bencil
d–Çevreci

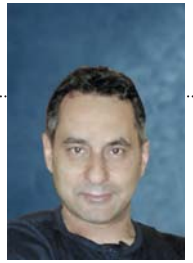
13 Faanahtarı (Fr.-Yun.)
a–Kale kilidi
b–Müzik imi
c–Marş anahtarı
d–Kasa şifresi

14 Çekap (İng.)
a–Genel sağlık yoklaması
b–Divan tipi yatak
c–Atlı gezi arabası
d–Uçurtma kuyruğu

15 Varda topu (İta.)
a–Rezervuar topu
b–Tenis topu
c–Hentbol topu
d–Uyarı ateşi

(Fr.) Fransızca, (Yun.) Yunanca, (İta.) İtalyanca, (İng.) İngilizce, (Erm.) Ermenice

Yanıtlar: 149. sayfada

EVRENSEL BAKIŞ AÇISI
Gürbüz Evren

AB'nin yeni tarifi:

"Demokrasi eşittir Atatürk'e hakaret"

Karşılıksız aşk, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile olan ilişkilerini en iyi anlatan tanımlamadır bana göre. İlişkileri resmen başlatan 1963 yılındaki Ankara Anlaşması'ndan buyana Türkiye yanıp tutuşan âşık, Avrupa Birliği ise sadece bu aşka karşılık vermeyen değil aynı zamanda şımarık, küstah ve pervasız bir sevilen durumundadır. Nasıl olsa karşımda körkütük bir âşık var, onu dışlamak yerine yararlanabildiğim kadar yararlanayım anlayışıyla hareket eden Avrupa Birliği işi o kadar azıttı ki, yeni talepleri 'bu kadarına da pes' denilme noktasının bile ötesine geçti.

Avrupa Birliği her yıl Türkiye için İlerleme Raporu adlı bir belge yayınlıyor. Avrupa Birliği'ne uyum sağlamak için yapmamız gerekenlerin sıralandığı bu belgelerde her geçen yıl birbirinden ağır eleştiri ve talepler Türkiye'nin önüne konuluyor. İşte bu belgelerin sonuncusu olan 2009 Türkiye İlerleme Raporu'nda, 'Türkiye'de ifade özgürlüğünü kısıtlayan yasal düzenlemelerin kaldırılması' başlığı altında öyle bir talep var ki, bunu okuyan ve içinde birazcık Atatürk sevgisi olan bile çıldırabilir.

Avrupa Birliği'ne göre ifade özgürlüğünü kısıtlayan yasalardan biri de, 31 Temmuz 1951'de yürürlüğe giren 5816 Sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkındaki Kanunmuş. İşte bu kanundan hareket eden Avrupa Birliği, Atatürk'e hakaret edenlere ve aşağılayanlara cezai yaptırım uygulanmasını, ifade özgürlüğünün önündeki en büyük engellerden biri olarak görüyor. Avrupa Birliği'ne göre Atatürk'ün hatırasına alenen hakaret eden veya sövenler, mahkûm edilemez, hapis cezasına çarptırılamazmış. Ayrıca, Atatürk'ü temsil eden heykel, büst ve abideleri tahrip edenlerin tüm bu eylemleri, "ifade özgürlüğü" kapsamında kabul edilmeliymiş. Bu yasanın yürürlükte olması, kimi aydın(!), gazeteci ve akademisyenlerin kendilerine sansür uygulamalarına, düşünce ve görüşlerini açıkça ifade edememelerine de neden oluyormuş.

AB, Atütük'e hakaret edenlere cezai yaptırım uygulanmasını, ifade özgürlüğünün önündeki en büyük engel olarak görüyor

Mustafa Kemal bu talebi öğrendiğinde, "Bu adamlar, Türkiye gerçek bir demokrasiye kavuşmak istiyorsa, Atatürk'e yani bana da hakaret edilmesinin serbest olması gerektiğini mi söylemeye çalışıyor? Yani bana sövmezlerse ülkeye demokrasi gelmez mi?" diye soracağından adım gibi eminim.

Söz konusu kanunun geçmişini anımsatırsak, Türkiye'de, 1946'da çok partili döneme geçişle birlikte kurulan Demokrat Parti, 1950'de yapılan seçimde tek başına iktidar olmuş, bunun ardından Atatürk düşmanları da saklandıkları yerden yavaş yavaş çıkmaya başlamıştı. Atatürk'e yönelik hakaretlerin, heykellerine yönelik saldırıların artması ve bunun da ülkede topladığı tepkiyi gören Demokrat Parti iktidarı 31 Temmuz 1951'de 5816 sayılı "Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunu"nu çıkardı. İşte Avrupa Birliği'nin kaldırılmasını istediği yasa bu. Şimdi aklınıza, Avrupa Birliği, demokrasinin gereği olarak ifade özgürlüğünün önünün tamamen açılması için Atatürk'e hakaretin serbest bırakılmasını isterken, üye ülkelerde durum nedir sorusu gelecektir. Şöyle soralım, Avrupa Birliği'ne üye ülkelerdeki yöneticilere, cumhurbaşkanlarına, krallara vb kişilere hakaret serbest mi? Türkiye'ye demokrasi dersi veren Avrupa Birliği'nde böylesi bir ifade özgürlüğü var mı? Avrupa Birliği'nin en önemli özelliğinin Türkiye'ye çifte standart uygulaması olduğunu anımsattıktan sonra, birçok üye ülkedeki yasalara bakalım.

Birlik üyesi ülkelerde cumhurbaşkanlarına, krallara, başbakanlara hakareti cezalandıran yasalar, daha açık bir deyimle, ifade özgürlüğünü sınırlayan yasalar yürürlüktedir. Hollanda, Avrupa Birliği'nin önemli üyelerindendir. Bu ülkede kraliyet ailesinin üyelerine hakaret etmek yasaktır. Bu yasağa uymayanlara, Ceza Kanunu'nun 112 ve 113. Maddelerine göre 5 yıla kadar hapis cezası verilmektedir.

Yine Avrupa Birliği'nin önemli ülkelerinden İspanya'da da verilen ceza daha az olmakla birlikte aynı durum söz konusudur. Bu ülkenin Ceza Kanunu'nun 490. Maddesi, kraliyet ailesi üyelerine hakaret edenlere 1 yıla varan hapis cezası öngörmektedir.

Kraliyet ailesini koruyan yasaların yürürlükte olduğu bir başka ülke de İsveç'tir. Bu ülkenin Ceza Kanunu'nun 2 maddesine göre kraliyet ailesinin üyelerine hakaret 6 yıla kadar hapisle cezalandırılmaktadır.

Birlik üyesi ülkelerde cumhurbaşkanlarına krallara ve ailelerine, başbakanlara hakaret etmek yasaklanmıştır.

Avrupa Birliği üyesi Hollanda'nın kraliyet ailesine hakaret bu ülkede yasaklanmıştır.

Almanya ise Avrupa Birliği'nin şu andaki lideri durumunda olan ülkedir. Alman Ceza Kanunu 90. Maddesi cumhurbaşkanına hakaret edilmesi durumunda 5 yıla kadar hapis cezası verilmesini öngörmektedir.

Avusturya'da Ceza Kanunu'nun 116. Maddesi ise sadece cumhurbaşkanı değil tüm resmi makamlara hakaret edilmesini önleyecek tarzda düzenlenmiş ve paraya çevrilebilir 1 yıla kadar hapis cezasını öngörüyor.

Portekiz de cumhurbaşkanına hakareti suç sayan ülkelerin arasındadır. Ceza Kanunu'nun 328. Maddesi cumhurbaşkanına hakaret durumunda

Avusturya'da sadece cumhurbaşkanı değil, tüm resmi makamlara hakaret yasaklanmıştır.

3 yıla kadar hapis cezasını içerecek şekilde düzenlenmiştir.

Avrupa Birliği'nin yeni üyelerinden Polonya'da devlet başkanına hakareti önlemeye yönelik yasa yürürlüktedir. Bu ülkenin Ceza Kanunu'nun 135. Maddesi devlet başkanına hakaret edenler için 3 yıla kadar hapis cezası verilmesini içermektedir.

Bir başka yeni üye ülke Slovenya'da da cumhurbaşkanına hakaret yasaktır. Ceza Kanunu'nun 174. Maddesi cumhurbaşkanına hakaret edenlere 1 yıla kadar hapis cezası verilmesini öngörmektedir.

Konumuz sadece devlet büyüklerine hakaret olduğu için, Avrupalıların ifade özgürlüğü alanındaki diğer kanun maddelerine ve öngörülen hapis ya da para cezalarına değinmedim.

Birlik üyesi ülkelerde cumhurbaşkanlarına krallara ve ailelerine, başbakanlara hakaret etmek yasaklanmıştır.

Komşumuz Yunanistan da devlet başkanına hakareti yasaklamıştır. Yunan Ceza Kanunu'nun 168. Maddesi devlet başkanına hakareti 1 yıla kadar hapisle cezalandırmaktadır.

Çok iyi bildiğim ülke Fransa'daki düzenleme ise 1881 yılından buyana yürürlükte olan basın yasasına dayanmaktadır. Söz konusu yasanın 26 maddesine göre devlet başkanına hakaret etmek suçtur ve 1 yıla kadar hapis cezasını öngörmüştür.

Danimarka'da kraliyet ailesinin üyelerine hakaret durumunda 2 yıla kadar hapis cezası söz konusudur. Bu durum, Ceza Kanunu'nun 115. Maddesinde açıkça vurgulanmıştır.

Avrupa ülkelerinde yaşayan uzman arkadaşlarımın yanı sıra Avrupa

Komşumuz Yunanistan'da da devlet başkanına hakaret yasaktır.

Birliği'ne üye ülkelerin Ankara'daki büyükelçiliklerinden edindiğim bilgileri hukuk dilinden arındırarak özetlemeye çalıştım. Şimdi bir gerçeğin altını çizelim, Atatürk cumhurbaşkanlığı görevinde bulunmuştur, ama yukarıda sıraladığım ülkelerin cumhurbaşkanları, kraliyet ailesi üyeleri ya da devlet başkanlarıyla asla karşılaştırılamaz. Zaten böylesi bir karşılaştırma yanıltıcı olacaktır. Çünkü Mustafa Kemal vatan kurtarmış, yoktan bir devlet kurmuş, cumhuriyet ilan etmiş, devrimler yapmış bir önderdir. İşte bu nedenle birçok Avrupa Birliği üyesi

Batılıların yüz yılda bir gelen lider dediği Mustafa Kemal'e hakaret serbest olamaz

ülke kendi yöneticilerine, krallarına, kraliçelerine hakareti yasaklarken ve bunu ifade özgürlüğü ve de demokrasi önünde bir engel olarak görmezken bizzat Batılıların yüzyılda bir gelen bir lider dediği Mustafa Kemal'e hakaret serbest olamaz. Tersini talep etmeleri, Avrupalıların savaşta yenemedikleri Mustafa Kemal'den bu şekilde intikam almaları anlamına gelmez mi?

Hepimiz biliyoruz ki sıradan bir vatandaşa bile hakaret edilse, o vatandaş yasal hakkını kullanıp mahkemeye başvurabilir ve hakaret davası açabilir. Sorarım size Atatürk'e hakaret edildiğinde, 10 Kasım 1938 tarihinde aramızdan ayrılmış bu büyük insan, Anıtkabir'den gelip, mahkemeye başvurup dava mı açacak. Herhangi bir Türk vatandaşının sahip olduğu bu hakkı artık aramızda olmayan Atatürk nasıl kullanacak?

Avrupa Birliği'nin, Atatürk'e hakaret serbest olsun yönündeki talebini ilk okuduğumda Avrupalılara en ağır sözleri söylemek istedim, ama olmadı. Altı yaşımda çocuklarla sokakta oynarken işittiğim bir küfürü komşumuzun oğluna söylerken annem duymuştu. Kolumdan tuttuğu gibi eve götürdü ve bir küçük kavanoz dolusu kırmızı toz biberi ağzıma doldurduktan sonra, 'bu sana ders olsun, bir daha kötü sözleri ağzına alma' dedi. Ağzımdan sanki alevler çıkıyordu. Bir koşu mahallenin çeşmesine gittim ve ağzımı akşama kadar çeşmeye dayadım. O gün bugündür ağzımdan bırakın küfrü aptal kelimesinin çıktığını duyan bile olmamıştır.

Yoksa ben de bilirdim Avrupa Birliği'ne diyeceğimi. •

Farkında Olmalı İnsan...

Kendisinin, Hayatın Olayların, Gidişatın Farkında Olmalı.
Farkı Fark Etmeli, Fark Ettiğini De Fark Ettirmemeli Bazen...
Bir Damlacık Sudan Nasıl Yaratıldığını
Fark Etmeli.

Anne Karnına Sığarken Dünyaya Neden Sığmadığını
Ve En Sonunda Bir Metre Karelik Yere
Nasıl Sığmak Zorunda Kalacağını
Fark Etmeli.

Şu Çok Geniş Görünen Dünyanın, Ahirete Nispetle
Anne Karnı Gibi Olduğunu
Fark Etmeli.

Henüz Bebekken 'Dünya Benim!' Dercesine
Avuçlarının Sımsıkı Kapalı Olduğunu,
Ölürken De Aynı Avuçların
'Her Şeyi Bırakıp Gidiyorum İşte!' Dercesine Apaçık Kaldığını
Fark Etmeli.

Ve Kefenin Cebinin Bulunmadığını Fark Etmeli.
Baskın Yeteneğini
Fark Etmeli Sonra.

Azrailin Her An Sürpriz Yapabileceğini,
Nasıl Yaşarsa Öyle Öleceğini
Fark Etmeli İnsan
Ve Ölmeden Evvel Ölebilmeli.

Hayvanların Yolda Kaldırımda Çöplükte
Ama Kendisinin Güzel Hazırlanmış
Mükellef Bir Sofrada Yemek Yediğini

Fark Etmeli.
Eşref-İ Mahlûkat Olduğunu *(Yaratılmışların En Güzeli)*
Fark Etmeli.
Ve Ona Göre Yaşamalı.

Gülün Hemen Dibindeki Dikeni
Dikenin Hemen Yanı Başındaki Gülü
Fark Etmeli.

Evinde 4 Kedi 2 Köpek Beslediği Halde
Çocuk Sahibi Olmaktan Korkmanın Mantıksızlığını
Fark Etmeli.

Eşine 'Seni Çok Seviyorum!' Demenin Mutluluk Yolundaki
Müthiş Gücünü
Fark Etmeli.

Dolabında Asılı 25 Gömleğinin Sadece Üçünü Giydiğini Ama
Arka Sokaktaki Komşusunun O Beğenilmeyen Gömleklere
Muhtaç Olduğunu
Fark Etmeli.

Zenginliğin Ve Bereketin
Sofradayken Önünde Biriken EkmekKırıntılarını
Yemekte Gizlendiğini
Fark Etmeli.

FARK ETMELİ.
Ömür Dediğin Üç Gündür,
Dün Geldi Geçti Yarın Meçhuldür,
O Halde Ömür Dediğin Bir Gündür,
O Da Bugündür.

Can Yücel

İLK TBMM'DE HALK "KÜRDİSTAN MESELESİNİ" NASIL REDDETMİŞTİ?

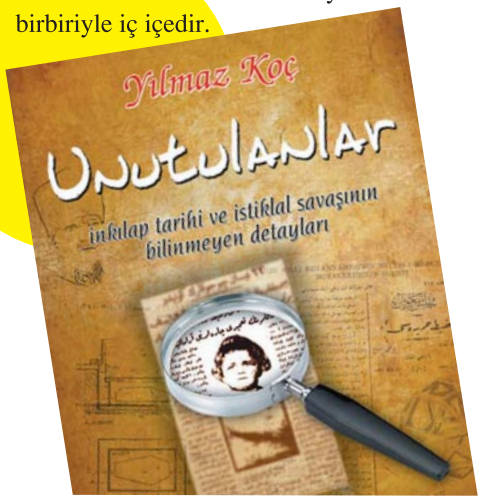
İnkılap tarihi ve Kurtuluş Savaşı'nın bilinmeyen, ya da unutulmaya yüz tutmuş ayrıntılarını "Unutulanlar" adlı kitapta derleyen Yılmaz Koç, Lozan Konferansı'na "Kürdistan" temsilcisinin davet edilmesi üzerine, birinci TBM Meclisi'nde 17 Mart 1921 tarihinde genel görüşme yapıldığını anımsatıyor.

Bu görüşmede, "Kürdistan meselesi diye bir meselenin mevcut olmadığına" dair Doğu illerinden gelen çok sayıda telgraftan birinin okunduğu açıklanan kitapta, Meclis tutanaklarına geçen aşağıdaki telgraf metni de okunuyor:

"Türk birliğinden ayrılmak zihniyetinde bulunanları Kürtler, kendi milletlerinden saymazlar. Kürtlerin mukadderatı, Türk'ün mukadderatıyla beraberdir. Biz Kürtler, TBMM Hükümetinden başka kurtarıcı beklemediğimiz gibi, İtilaf devletlerinden merhamet dilenmeye tenezzül etmiyoruz. Misak-ı Milli dahilinde sulh yapılmasını temin için bütün varlığımızla Hükümetimize yardım edeceğimizi, TBMM Hükümeti dahilinde Kürtlüğün ayrı bir unsur olarak bilinmesini hiçbir zaman işitmek istemediğimizi arz ve başarılar temenni ederiz."

Aynı konuyla ilgili telgrafların 31 Mart 1921 tarihine kadar gelmeye devam ettiği belirtilen kitapta, devamla şu bilgiler veriliyor:

"Telgrafların hangi illerden ve kimlerden geldiği tekrar Meclis'te ele alınır. Genel Kurul'da okunan diğer telgrafta ise 'Altı buçuk asırdır ki Türkiye idaresinde rahat ve refah içinde yaşıyoruz. Hiçbir zaman Türkiye'den ayrılmak, ayrı bir hükümet kurmak Kürtlerin hatırına gelmemiştir. Tarihimiz, dinimiz ayrılık kabul etmeyecek bir manevi ve maddi mahiyeti ile birbiriyle iç içedir.

Kürdistan namına konferansta söz yetkisi, yalnız Büyük Millet Meclisi Hükümeti'ni temsil eden Türkiye heyeti üyelerine aittir' deniliyordu."

Koç'un, Meclis tutanaklarından ve arşivinden yararlanarak hazırladığı kitapta, "Atatürk'ün Meclis-i Mebusan üyesi olduğu, fakat bu Meclisin toplantılarına hiç katılmadığı" bilgisi de yer alıyor. 7 Kasım 1919 seçimlerinde Erzurum'dan Meclis-i Mebusan'a milletvekili olarak seçilen Atatürk'ün, "hastalığını" bahane ederek Meclis çalışmalarına katılmadığı kaydediliyor.

Kitapta kimi olaylar da şöyle anlatılıyor: "Kurtuluş Savaşı döneminde, sadece düşmanla değil, yoksullukla da mücadele ediliyordu. Erzurum Kongresi'nden sonra Sivas Kongresi'ne katılmak için yol hazırlıklarına başlayan Mustafa Kemal Paşa'nın durumunu, heyetin para işleriyle uğraşan Mazhar Müfit Kansu hatıralarında şöyle anlatıyor:

'Erzurum'dan Sivas'a yola çıkacaktık, fakat yola çıkmak için gerekli yakıtı alacak ve yolda iaşeyi sağlayacak para yoktu. Heyet üyelerinden 60 yaşındaki Binbaşı Süleyman Bey, biriktirmiş olduğu 900 lirayı verdi. Süleyman Bey, bundan Mustafa Kemal Paşa dahil kimsenin haberi olmamasını istedi.'

"Büyük Millet Meclisi, 23 Nisan 1923'te en yaşlı üye sıfatıyla Sinop Mebusu Şükrü Bey'in başkanlığında toplanıyor. Açış konuşmasından sonra söz alan Mustafa Kemal Paşa kürsüye çıktığında, üzerinde Erzurum Valisi Münir Bey'in elbisesi bulunuyordu."

"Mustafa Kemal Paşa, temsil heyetiyle Ankara'ya geldiğinde ülkenin her tarafında yokluk hüküm sürüyordu. Ekmekçilere bile verecek paraları kalmadığını yazan Mazhar Müfit Kansu, kendi kürkünü sattırdığını anlatıyor."

"Unutulanlar" kitabının yazarı Yılmaz Koç, *16 Ekim 1962 tarihinde Kütahya'nın Emet ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Kütahya'nın Tavşanlı ilçesinde tamamladı. Anadolu Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nü bitirdi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim dalında Yüksek Lisans eğitimini tamamladı. Halen TBMM İç Hizmetler Müdürlüğü'nde memur olarak çalışmaktadır. "Unutulanlar" kitabıyla, Türk parlamento tarihine dikkat çekmek istediğini belirten Yılmaz Koç, "Uzmanlık alanım da zaten parlamento tarihi… Türk parlamento tarihine üniversitelerin de eğilmesi, üniversitede okuyan veya Yüksek Lisans yapan öğrenci-lerin de parlamento tarihine yönelme-lerini amaçladım. Kitapta değindiğim konular, daha detaylı, tek tek tez konusu olarak da işlenebilir" diyor.*

Yazan: SEVİM YÜCESAN

1981
DÜNYA ATATÜRK YILI

Geçen sayımızda yayınladığımız yazarımızın bu yazısında teknik bir aksaklık yaşanmıştır. Okuyucularımızdan özür dileyerek yazıyı tekrar yayınlıyoruz.

Bir coşku, bir sorumluluk, bir istek tüm öğrencilerde, tüm öğretmenlerde... Atatürk'ün doğumunun 100. yılı. UNESCO, ilk kez bir önderin doğum gününü kutlamak amacıyla 1981'i "Dünya Atatürk Yılı" ilan etti. O'na yaraşır olmanın etkinlikleri sürecek yıl boyunca. Öğretmenler Kurulunda derslerde, eğitsel kol çalışmalarında yapılacaklar görüşüldü ve görevler dağıtıldı. 10 Kasım Atatürk'ü Anma Programını ben hazırlayacaktım. O an binlerce kuş yüreğimde sanki. Çırpınıyor da çırpınıyor içim. Gönül bahçemde özlem çiçekleri açtı. Görevim onurlu, sorumluluğum büyüktü. Öylesine kusursuz olmalıydı ki her şey, Atatürk'üm bana gülümsemeliydi. Talat Tekin'in söylediği gibi:

"Baktı ki okul yenidir
Siz yenisiniz, düşünceler yeni
Atatürk gülümsedi öğretmenim
Saklayamadı sevincini."

Neler yapmalı, nasıl hazırlanmalıydım? Günler yetmiyor, düşlerilerim de O'nu görüyorum.
"Öğretmenler, yeni nesil sizin eseriniz olacaktır." Diyor sürekli.
Ben böyleyim; ama tüm öğrencilerim de Mustafa Kemal sanki. Programın ayrıntılarını birlikte saptadık.
"Öğretmenim, sunucular olsun, ancak onunla birlikte tüm salon görev alsın" dediler, gözlerinde ve yüreklerinde ona yaraşır olmanın çabasını duyan öğrencilerim.

Karar verdik, özdeyişleri sunucu okuyacak, arkasından salondaki yerlerinden belirlenen sınıflar yineleyecek. Müzik öğretmenleri, resim öğretmenleri candan hazır göreve. Atatürk köşeleri, duvar gazeteleri, afişler, resimler, korolar her şey düşünüldü. Atatürk Oratoryosu, Türk Beşlerinin müzikleri eşliğinde şiirler, konuşmalar saptandı. Günlerce ön çalışma yaptık, giysilerden sunum kartlarına dek. Program spor salonunda yapılacak. Sahne var, ses düzeni yok. Yirmi sekiz yıl önceyi anlatıyorum. İnanç güçlü, koşullar yetersiz. Bu coşku olmazsa başarı hiç ama hiç olmaz. Ankara'da ses düzeni yapan ünlü kuruluşa gittim, nasıl heyecanla anlattım

bilmiyorum. Siz yeter ki bunları yapın, ses düzeni bizim armağanımız olacak dediler. Hâlâ unutmadım, unutamam bu davranışı.

Bir de sahnenin iki yanına, kocaman iki meşale koysam, hep yansa hep ışıtsa güzel olmaz mı? Demirden, büyük meşaleler yaptırdım, kül ve gazyağı koyup hazırladım. Salon düşünemediğim kadar değişti resim öğretmenlerinin çabasıyla.

10 Kasım 1981, Ankara. Gazi-osmanpaşa Ortaokulu, saat 9.05. Anma programı başladı, saygı duruşu, İstiklal Marşı ve öbür akışlar. Yerden yükselen dev meşalelerin ışıkları salona ve sahneye yansıyor. Ben geride görevdeyim, sunucu çocuklarım çok başarılı. Bir özdeyiş söylüyorlar, sırası gelen sınıf tek yürek çağlıyor.

Ulusal Bağımsızlık Savaş'ının öncüsü, Cumhuriyetimizin kurucusu, tüm dünyaya örnek önderimizi saygıyla anıyoruz. Cahit Külebi'nin oratoryosu başladı:

"Gökyüzünde kara kara bulutlar
Başımıza nerden geldiniz!
Bizler konukseveriz ama
Düşmanları sevmeyiz."

Salon birden karardı, bir is, bir duman göz gözü görmüyor. O yıllarda meşale yağını bilmediğim için kül ve gazyağı koydum. İs çıkacağını düşünemedim. Hiç ummadığım görüntü. On saniye sürdü şaşkınlığım. Mikrofon elimde ve ben sahneden sesleniyorum:

Atatürk'e İnanan Yürekler, yerinizden ayrılmayınız, program sürüyor. Şu an Mustafa Kemal'in Samsun'a çıktığında yurdumuzun içinde bulunduğu durumu yaşıyorsunuz.

Karanlıkta hiçbir şey görülmüyor; ama her şey duyuluyor. Belleğimden Söylev'in birinci sayfasını okumaya başladım.

"1919 yılı Mayıs'ının 19 uncu günü Samsun'a çıktım. Genel durum ve görünüş: Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu topluluk Genel Savaşta yenilmiş, Osmanlı ordusu her yanda zedelenmiş, koşulları ağır bir "Ateşkes Anlaşması" imzalanmış. Büyük Savaş'ın uzun yılları boyunca, ulus yorgun ve yoksul bir durumda. Ulusu ve yurdu Genel Savaş'a sürükleyenler, kendi başlarının kaygısına düşerek yurttan kaçmışlar…"

Kapılar ve pencereler açılmıştı, sanki Atatürk bir rüzgâr olup esti. Şimdi salon aydınlık. Öğrencim,

Nazım Hikmet'tin Kuvayi Milliye Destanı'ndan okuyor:

"Paşalar onun arkasındaydılar.
O, saati sordu.
Paşalar: "Üç" dediler.
Sarışın bir kurda benziyordu.
Ve mavi gözleri çakmak çakmaktı.
Yürüdü uçurumun başına kadar, eğildi, durdu.
Bıraksalar ince, uzun bacakları üstünde yaylanarak
Ve karanlıkta akan bir yıldız gibi kayarak
Kocatepe'den Afyon Ovası'na atlayacaktı."

Çok sesli müziğin öncüleri, Ahmet Adnan Saygun, Cemal Reşit Rey, Ulvi Cemal Erkin, Hasan Ferit Alnar, Necil Kazım Akses yani Türk Beşleri. Onların notaları ve yorumuyla şiirler büyüdü, şiirler devleşti.

Halim Yağcıoğlu'nun Mustafa Kemal'den Son Mektup şiirini, öğrencim Cemal Arslan değiştirip yanıt yazmıştı:

"Seni seviyor ve anlıyorsak eğer
Laboratuvarlarda sabahlayacağız, kahvelerde değil
Bilim ağartacak saçlarımızı ve kitaplar
Ancak böyle aydınlanacak o sonsuz karanlıklar."

Salon, yer, gök inledi. Sıra Cumhuriyetin, devrimlerin ve ilkelerin bekçilerine geldi. Tüm öğrenciler kusursuz bir koro benzeri Gençliğin And'ını okudu:

Türk gençliği olarak/ Özgürlüğün, bağımsızlığın, egemenliğin/ Cumhuriyet ve devrimlerin/ Yılmaz bekçileriyiz/ Her zaman, her yerde ve her durumda/ Atatürk ilkelerinden ayrılmayacağımıza/ Çağdaş uygarlığı geçmek için / Tüm zorlukları yenecegimize/ Namus ve şeref sözü verir/ Kendimizi büyük Türk ulusuna adarız.

Uzun süre bu yaşadıklarımın etkisinden kurtulamadım. Yıllar sonra karşılaştığım öğrencilerim, Atatürk'ün Samsun'a çıkışında yurdumuzun durumunu unutamadıklarını söylediler. Program gereği özel olarak yaptık sanmışlar. Oysa yaşadığım gerçek ve Cahit Külebi'nin dizeleri benim hep belleğimde:

"Gökyüzünde kara kara bulutlar
Hayın mı hayın!
Bir gün gelir hesabını sorarız
Buralarda durmayın." •

Yazan: ORHAN SAMİ GÜVENÇ

Kimi Politikacı Hata Yapar, Cezasını Halk Öder...

"Çanakkale gazisi, Kuvayı Milliye günlerinde Mustafa Kemal'in Kaymakamı, Cumhuriyet döneminde Yüce Atatürk'ün Vali Muavini, İsmet İnönü'nün Valisi" merhum Orhan Sami Güvenç'in "Hukuk ve adalet" konularındaki düşünce ve özsözlerinden bir bölümü geçen sayımızda yayımlamıştık. Bu sayımızda onun, çeşitli yıllarda kaleme aldığı "Politika ve politikacılar konusundaki notlar" ından birkaçını yayımlıyoruz.

Hayatta, hükmü hiç değişmeyen bir Ödeme Yasası var. Hatâlar, derecelerine göre çeşitli ağırlıkta ve türlü değerler ve şekillerle ödenir. Kişisel hatâlarımızın tepkisi nihâyet şahsımızı, âilemizi, yakınlarımızı etkiler. Fakat siyâsî hatâları işleyen siyâsî partiler, hatâlarını bâzen hayâtları ile öderler. Hatânın derecesine ve büyüklüğüne göre bunları işleyenlerle birlikte çoğu zaman millet de hatânın bedelini hep birlikte öder. (Ocak 1962)

•••

Gücünün üstünde ekonomik kalkınmaya girişen ülkeler ya diktatoryaya gider ya da içeriye dışarıya borçlanır, egemenliği zedelenir hattâ çökebilir. (Aralık 1964)

•••

Batı uygarlığı bir Hristiyan uygarlığı değildir. Hristi-

yanlığın bin dokuz yüz senelik bir geçmişi vardır. Sümer, Asur, Finike, Elam, Akad, Babil, Mısır, Yunan medenîyetlerinin içinde milâttan beş bin sene önce başlayanların bulunduğu bir gerçektir. Milletlerin medenîyetleri birbirini etkilemiş, birbirinin oluşum ve gelişiminde birbirlerine katkılarda bulunmuşlardır. Batı medenîyetinin gelişiminde ve ilerleyişinde en etkili unsurlar Akıl ve Mantıktır. Hristiyanlık değildir. Bu sebepten ve Hristiyanlıktan daha eski olduğu için bugünkü Batı medenîyetine bir din damgası vuramayız, buna Hristiyan medenîyeti diyemeyiz. Bu hümanist medenîyet, bütün geçmiş medenîyetlerin özeti ve hepimizin ortak malıdır.

Batı medenîyeti bir Hristiyanlık medenîyeti olmadığı gibi aynı zamanda Hristiyanlığa karşı bir medenîyettir. Hristiyanlıkla yıllarca savaşmış ve onun tesirlerinden kurtulduğu oranda özgürlüğüne ve benliğine kavuşmuştur. Batı medenîyeti gerçek niteliği bakımından bir hümanizmadır. Engizisyon mahkemeleri, Batı medenîyetinin gelişimi sırasında Hristiyanlıkla bu medenîyetin temel unsuru olan düşünce hürriyetinin savaşmasını aksettiren aşamalardır. Bu savaşlardan yenerek çıkan düşünce hürriyeti, ancak o zaman yakasını Hristiyanlığın etkilerinden kurtarmış, egemenliğine kavuşmuş, Rönesans yapmış ve gerçek anlamında bir hümanizma eseri olan Batı medenîyeti gelişmiş ve ilerleyebilmiştir.

Atatürk'ün Batı Medenîyeti dediği ve bizi o seviyeye çıkarmayı hedef gösterdiği medenîyet işte bu medenîyettir.. (Ocak 1962)

Hangi çağda olursa olsun halkın çoğunluğu, kendilerini yönetenlerin ahlâk ve davranışlarına uygun olarak, onları âdetâ örnek tutarak onların etkilerinde kalmıştır. Devletin başında bulunanların çıkarcı, hırsız, kötü kombinezoncu, hattâ sarhoş ya da ahlâksız oluşları bile yönettikleri toplumu etkilemiş, toplumda bu vasıfların yaygınlaştığı görülmüştür. (Kasım 1962)

•••

Târih bize, bir milleti çökerten, bir devleti yok eden kötü idâre, düşman istîlâsı gibi sebeplerin hepsinden daha tehlikelisinin vatandaşlar arasındaki düşmanlık olduğunu göstermektedir. Roma'yı, Bizans'ı, Arap devletlerini, vatandaşları arasındaki düşmanlıklar ve türlü iç savaşlar yıkmıştır. (Kasım 1962)

•••

Millet bir anonim ticâret ortaklığı değildir. Amacı maddî çıkardan ibâret olamaz. Vatan da para ile alınıp satılan bir çiftlik değildir. Mülkiyeti tapu ile sağlanamaz. Milleti ayakta tutacak bir inanca bir ideale ne kadar gerek varsa, toprağı vatan yapmak için onu kanlarıyla sulamaya her an hazır vatanseverlere ihtiyaç vardır. (Mayıs 1963) •

Yazan: ASLI TOSUNER

Özlenen Bir Dönemden Anılar:

BİR "CUMHURİYET HANIMEFENDİSİ" NASIL GİYİNDİ

Cumhuriyetin, kuruluşuyla gelen yenilik ve devrimlerin yarattığı toplumsal değişim rüzgarı kuşkusuz Türk Milleti'ni derinden etkilemişti. Bu değişimlerden en çok etkilenenler de kadınlar olmuştu. O güne kadar yüzlerini gizlemek zorunda kalmış, kilit altında tutulmuş ve toplumsal yaşamdan uzak kalmış olan kadınlar, yeni haklarına ve birey olarak kabul edilmeleri sürecine alışmaya çalışıyorlardı.

İşte bu kadınlardan biri, kendini bir anda bu dönüşüm sürecinin örneği ve öncüsü konumunda bulmuştu.

Bu örnek Türk kadını, Cumhuriyetin kurucularından İsmet İnönü'nün eşi Mevhibe İnönü idi.

1916 yılında evlendiği eşi İsmet İnönü'nün başbakan olmasından sonra Mevhibe İnönü, ülkede dikkatleri üzerine en çok çeken kadın konumuna gelmişti.

O, kendisine yönelen bakışlar karşısında taşıdığı sorumluluğun ayırdındaydı. İşte bu nedenle Mevhibe İnönü, cumhuriyetin Türk kadınına getirdiği tüm yenilikleri ve çağdaş uygulamaları önce kendi denedi. Yalnızca tutum ve davranışlarıyla değil, "yeni Türk kadını"na, giyimiyle de örnek oldu, yol gösterdi.

Kadınların çarşaf giydikleri dönem, "Giysi devrimi"yle sona erdirilmişti ama oluşturduğu alışkanlık nedeniyle toplumda yer edinebilmiş bu olgunun bir anda değiştirilmesi pek kolay olmayacaktı.

Mustafa Kemal, bir eğlence ortamına erkeklerin, eşleriyle birlikte katılmalarının ilk adımını, bir balo düzenlemesiyle gerçekleştirmek istedi. Yıl 1927 idi ve Türkiye'de ilk cumhuriyet balosu verilecekti.

Gazi Mustafa Kemal, bu toplumsal olayın ilkinin Başbakan İsmet Paşa'nın köşkünde verilmesini önerdi. İnönü Ailesi tarafından bir onur olarak benimsenen bu "ulusal" görev için "Ev sahibesi" Mevhibe İnönü, bir yandan konukları için köşkü hazırlıyor, bir yandan da Belçika'dan özel "balo giysisi" getirterek kendini o geceye hazırlıyordu.

Mevhibe İnönü o gece baloda, "giydiği"yle değil, "giymediği"yle tüm dikkatleri üzerine çekiyordu. Davetlilerinin hiçbirinin gözleri onun, Belçika'dan getirttiği şık balo giysisini

Dar, brokar, kısa etek ve ceket. Mevhibe İnönü bu giysiyi Pembe Köşk'teki ilk Cumhuriyet Balosu'nda giydi. (22-2-1927)

görmüyordu bile; herkesin gözü, onun "örtüsüz" başındaydı.

Ülkede "Giysi Yasası" kabul edilmişti ve bir devrimcinin eşi olarak Mevhibe İnönü o gece, bir devrim atılımı olan bu yasayı ilk kez kendi uyguluyor ve ilk Cumhuriyet balosuna, başı açık olarak geliyordu.

Ve o geceden sonra, evinde namaz kıldığı ve Kuran okunduğu anlar dışında, başını hiç örtmedi.

Mevhibe İnönü, Cumhuriyet kadınına öncülük ettiği yolda, araba kullandı, ilk kadın pilotumuz Sabiha Gökçen ile Ankara semalarında uçtu ve daha da önemlisi giyim biçimiyle çağdaş Türk kadınına hem öncülük etti, hem onu temsil etti.

Mevhibe Hanım'ın Cumhuriyet'in ilk yıllarından başlayarak tüm yaşamı boyunca giydiği çeşitli giysileri, Cumhuriyet Bayramı kutlamaları kapsamında Ekim sonu ve Kasım başında İstanbul'da sergilendi.

İsmet İnönü ve Mevhibe İnönü'nün kızı ve İnönü Vakfı Başkanı Özden Toker, "aile yadigarı" değerleri yanı sıra, Türkiye Cumhuriyeti'nin özlemle anılan bir bölümünü çağrıştırıcı değerdeki bu giysilerle, ülkenin genç , orta ve ileri yaş kuşaklarına aynı anda, fakat değişik açılardan büyük hizmetlerde bulunmuş oldu.

"İstanbul Moda Akademisi" salonlarındaki birbirinden şık giysileri ileri yaşlı kişiler özlem duygularıyla seyrederlerken, orta yaşlı kişiler aynı giysileri hayranlıkla izliyorlar, gençler ise aynı giysiler karşısında duydukları hayretlerini, "Böyleymişiz meğer, Cumhuriyet'in o yıllarında" sözleriyle birbirleriyle paylaşıyorlardı.

Dikildikleri ve kullanıldıkları yıllarda bir "Cumhuriyet Kadını"nın nasıl giyinmesi gerektiğini, Cumhuriyet'in o günlerdeki ve gelecekteki kuşaklarına "örnek" olarak gösteren Mevhibe İnönü'nün giysileri, sergilendikleri akademi salonlarında bugün, Cumhuriyet'in özlemle anılan ve anımsanan bir döneminin birer canlı belgesi ve birer canlı kanıtı olarak sürdürüyorlar varlıklarını, o döneme özgü dimdik duruşlarıyla… •

Adalar Belediyesi'nden Macide Tanır'a

"Atatürk İlkelerine Sahip Çıkan Onurlu Duruş" Ödülü

Macide Tanır, Anadolu Kulübü bahçesinde ödülü ile...

Devlet Sanatçısı ünlü tiyatro oyuncusu Macide Tanır'a, "Yaşamı boyunca sanatıyla Atatürk ilkelerine sahip çıkan onurlu duruşu" nedeniyle, Adalar Belediyesi tarafından Onur Ödülü verildi.

Yarım yüzyılı aşkın sanat yaşamında aldığı 53 ödülünü, Moda Sanat Merkezi'ndeki "Macide Tanır Sahnesi" adlı tiyatroya bağışlayan sanatçının, tiyatro girişinde sürekli olarak sergilenmekte olan ödüllerinin sayısı, bu son ödülle 54'e yükseldi.

Cumhuriyet Bayramı nedeniyle Adalar Belediyesi Başkanlığınca, Büyükada'daki Anadolu Kulübü'nde düzenlenen kutlama töreninde onur konuğu Macide Tanır'a şimdilik bu son ödülünü, Adalar Belediye Başkanı Mustafa Farsakoğlu verdi.

"Cumhuriyet, kadınların omuzlarında yükselir" konulu "Cumhuriyet Kadını giysileri" defilesinin de yapıldığı kutlama törenine yurdun çeşitli yörelerinden gelen başarılı kadınlar ve sanatçılar katıldılar.

Geceyi Anadolu Kulübü'nde geçiren ünlü sanatçıya, kendi deyimiyle, aynı gece ikinci bir ödül, Anadolu Kulübü Müdürü Gürkan Akbay tarafından verildi.

Geceyi geçirmesi için kendisine Atatürk'ün odasını ayıran müdüre Macide Tanır, "Bu ilginiz benim için bu gece yeni bir ödüldür" sözleriyle teşekkür ettikten sonra, "Aşırı derecede heyecanlanacağı ve bu nedenle Atatürk'ün odasında kalamayacağını" söyleyerek başka bir odada kalmayı yeğledi. •

Gerçek bir öykü

Amerika'da Polis Çağırmanın Kolay Yolu

82 yaşındaki George Phillips tam yatacakken, eşinin aklına garajın ışığını açık bıraktığı geldi."Yatmadan garajın ışığını kapatır mısın lütfen George?" dedi. "Kapatmayı unutmuşum."

George, bahçeye çıkıp garaja girdi. Işığı kapatırken içerideki hırsızların ayırdına varmıştı. Sakince eve döndü ve polisi aradı.

Telefondaki görevli: "Hırsızlar evinizin içinde mi, dışında mı?" diye sordu.

George doğruyu söyledi:

"Eve bitişik garajımız var. Onları garajın içinde gördüm."

Polis, biraz isteksizce: "Tüm ekipler dışarıda ama, dönen ilk ekibi hemen size göndeririz. Merak etmeyin." dedi ve adresi alarak telefonu kapattı.

George telefonu kapattıktan sonra otuza kadar saydı ve polisi yeniden aradı:

"Merhaba; ben biraz önce garajımızda hırsızlar var diye aramıştım ya.."

"Evet, n' oldu?" diyen polise, "Yorulmanıza gerek kalmadı. Az önce hepsini vurdum. Garajda şimdi üç ceset var." dedi.

Telefonu kapatıp karısına seslendi: "Hadi gel pencereye!" dedi."Eğlence başlıyor."

Üç-dört dakika sonra polis dolu altı araba, iki itfaiye aracı, üç ambulans, bir helikopter, on keskin nişancı, evin çevresindeydi. Sirenler çalıyor, ışıldaklar yanıp sönüyor, polisler sağa sola koşuşturuyordu.

Sonunda üç hırsız yakalanıp kelepçelenerek tutuklanmıştı.

Operasyonun bitmesinden sonra bir polis, George'un kulağına yavaşça "Yanılmıyorsam onları vurduğunuzu söylemiştiniz" dedi.

George da polisin kulağına fısıltıyla karşılık verdi: "Yanılmıyorsam siz de tüm ekiplerin dışarıda görevde olduğunu söylemiştiniz."

Derleyen: ŞEBNEM ŞEN

Yazan: ORHAN VELİDEDEOĞLU

"Konuşturan Sözlük" ve "Yazım ve Sesletim Kılavuzu"

2009 yılı içinde adıma imzalanıp yollanan yapıtlar arasında dil ile ilgili iki tanesi var ki, değinmeden geçemeyeceğim.

TRT Kurumu'nun başspikerlerinden değerli dost Sayın Şener Mete'nin, geçen yıl Temmuz ayında, koltuğunun altında pek oylumlu bir yapıtıyla ziyaretime geldiğini daha önceki bir yazımda anlatmış ve sekiz yıllık bir emekle oluşturduğu Telaffuz Sözlüğü adlı bu önemli yapıtı nedeniyle kendisini kutlamıştım.

Sayın Mete bu yapıtıyla yetinmemiş, yine uzun ve yorucu bir çalışmayla oluşturduğu yeni ve ilkinden daha oylumlu *(ansiklopedi boyutunda, 610 sayfa ve de tam 2 kg.)* "Konuşturan Sözlük-Vurgulu Telaffuz Sözlüğü"(*) adlı yapıtını bu kez postayla yollamış.

Özellikle radyo ve TV sunucuları için çok yararlı olacağına inandığım bu yapıtı, ağırlığından dolayı, posta paketi taşıyamamış, parçalanmış.

Acaba sayın spikerler, sunucular, hatta yazarlar bu yapıtın içeriğini; içeriğindeki bilgi birikiminin ve de emeğin ağırlığını tartıp onu değerlendirebilecekler mi?..

Sayın Mete diyor ki:

"Bu sözlük, okurların önüne zaman zaman çıkan, seçilmiş 14.949 sözcüğün doğru seslendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Sözlükte, söz konusu kelimelerin anlamları, mümkün olduğunca kısaltılarak ve birden fazla anlamları da eklenerek yer almıştır...

"Vurgulu Telaffuz Sözlüğü, alanında bir ilk olma özelliğinde olup, araştırmacılara önemli bir kaynak oluşturacaktır..."

TRT Genel Müdürü Sayın İbrahim Şahin'in yapıta yazdığı anlamlı önsözden birkaç satır:

"Bir kültür aktarıcısı olan dil, insanın toplum olarak örgütlenmesinde, ulus olmasında, olmazsa olmaz şartlardan biridir. Dil; o dili konuşan insan topluluğunun özelliklerini, yaşayışını, inançlarını, geleneklerini gelecek nesillere aktarır...

"Dilimiz; sadece bir iletişim aracı olmaktan çok 'var olma' biçimidir...

"Dilimizi ne kadar doğru kullanırsak; bizi var eden değerleri de gelecek nesillere o kadar kolay aktarırız. Dilimizi doğru kullanmanın en önemli yöntemi de sözlük kullanımından geçiyor. Bir ülkede ne kadar çok sözlük kullanılıyorsa; o ülke dilinin gelişmiş olduğunu anlayabiliyoruz...

"Bir dil emekçisi olan Şener Mete'yi kutluyor ve 'Konuşan Sözlük'ün hemen her kütüphanede bulunmasını; yeni nesillerin başucu kitabı olmasını temenni ediyorum."

***

İkinci yapıt, geçmiş dönemlerin ünlü spikerlerinden, bugünse spikerlerin hocası Sayın Jülide Güliz'ar'ın kardeşi Ayhan Göksan'dan: "Yazım ve Sesletim Kılavuzu -Türkçeyi Doğru Yazma ve Söyleme Kılavuzu" (**)

Sevgili Ayhan Göksan 1945-1947 öğretim yıllarında ortaokuldan sınıf arkadaşım. Sınıfımızın en sessiz, sakin delikanlısı. Anlaşılıyor ki yıllar, onun bu sakin yapısını değiştirmemiş; bunca emek, birikim ve zaman isteyen bir yapıt, ancak böylesine sakin ve sabırlı bir insanın elinden çıkabilirdi (büyük boy, 648 sayfa).

Bu kılavuzu diğerlerinden ayıran bir özelliği de, yapıtın yanı sıra sözcüklerin doğru seslendirilişini dinlettiren bir CD'sinin bulunması.

Kılavuzun arka kapağındaki tanıtım yazısında şöyle deniyor:

"Bir dile hâkim olmanın ilk basamağında, o dili kurallarınca yazmak ve doğru seslendirmek vardır. Birini eksik bıraktığınızda, öncelikle o dile, sonra da kendinize haksızlık etmiş olursunuz. Çünkü etkili bir iletişim, ancak ana diline hakkını vermekle olanaklıdır. Bu da sözcükleri doğru yazmak ve söylemek, vurgu ve tonlamalara özen göstermekle gerçekleşir. Elinizdeki bu çalışma, Türkçeyi, hakkını vererek kullanmak isteyenler içindir. (...) *ekteki* CD'den bu sözcüklerin doğru söylenişlerini dinleyebile-

ceksiniz.

"Türkçe, sizin de 'ses bayrağınız' ise doğru bir yazım (imla) ve sesletimle (telaffuz) ona hakkını verin."

***

Değerli dost Şener Mete'yi ve sevgili arkadaşım Ayhan Göksan'ı, Türkçemize kazandırdıkları bu değerli yapıtlarından dolayı kutluyor ve kendilerine teşekkür ediyorum.

***

Ayhan Göksan, bu yapıtıyla beni 65 yıl gerilere, ortaokul günlerimize götürdü; bazı yakın arkadaşlarım geldi gözlerimin önüne. Bugün kimileri aramızda yok: Orhan Tunçalp (mimar), Çetin Beşkök (mühendis), Ercan Ertuğ (Beşiktaş'lı milli futbolcu), Dursun Halim Acara (Hukukçu – 17.09.2009) ve daha niceleri...

Uzun ve sağlıklı yaşam dilediğim arkadaşlarımdan "62 Güngör Uras": (Prof. Dr. T. Güngör Uras, Milliyet gazetesindeki köşesinde 'ekonomi'yi halka indiren ve sevdiren ekonomist yazar) Sınıfımızın en çalışkan, en zarif ve en şık giyinen öğrencisi...

Ankara'dayken, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bazı kanun görüşmelerine, çalıştığı kurumu temsilen geldiğinde görüşür, okul günlerimizi anardık. Artık onu yalnızca televizyonda izleyebiliyorum; hâlâ şık ve zarif...

Erdoğan Arıpınar: (Spor yazarı ve araştırmacı. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC)'nin "Olympic Order" nişanı sahibi ve Avrupa Fair Play Birliği 2. Başkanı). İlkokuldan da arkadaşım olan Arıpınar, bugün 'hiperaktif' diye tanımlanan bir canlılık içinde, hareketli ve şakacı. Kollarının biraz uzun (dizine yakın) olması nedeniyle bir öğretmenimiz onu Kristof Kolomb'a benzetirdi...

Aramıza sanırım 8. sınıfta katılan ve Atatürk Lisesi'nde 10. sınıfta yine bir araya geldiğimiz Tektaş Ağaoğlu (1950 sonrasının önemli bakanlarından, gazeteci-yazar Samet Ağaoğlu'nun oğlu): Daha o yaşlarda güçlü kalemiyle dikkat çekerdi. Ancak ödevlerinde devrik cümle kullanmasına Türkçe öğretmenimiz Melahat Hanım karşı çıkar, "Öğrenci olduğun sürece cümlelerin dil bilgisi kurallarına uygun olmalı; anlaşılıyor ki sen ileride iyi bir yazar olacaksın. İşte o zaman dilediğin kadar devrik tümce kullanabilirsin" diye uyarırdı...

Hoş bir anı: 8. sınıftayız. Arkadaşımız Doğan'ın babası, İbrahim'in de dayısı olan coğrafya öğretmenimiz bir gün derse girer girmez "Çıkartın kağıtlarınızı, yazılı sınav yapacağım" dedi. Bütün sınıf yalvarmaya başladık: "Öğretmenim, önceden söylemediniz, hazır değiliz, no'lur yapmayın" diye; ama yalvarmalarımız boşuna, çıkardık kağıtları kalemleri. Öğretmen birinci soruyu yazdırdı, ikinci soruyu yazdırdı; üçüncü soru: Bugün Afrika ormanlarında kaç fil yaşamaktadır? (!..)

Bütün sınıf şaşkın, ağzımız açık, öğretmenin yüzüne bakıyoruz. Bir arkadaşımız "hocam bu ne sorusu böyle?" deyince sevgili öğretmenimiz, "Eee," dedi, "buna da Nisan 1 sorusu derler..."

Oysa, dersten önce biz düşünüyorduk, öğretmenimize nasıl bir "Nisan 1" şakası yapabiliriz, diye. Ama öğretmen sınıfa girip de "sınav" deyince aklımız başımızdan gitmişti...

Ne saygın öğretmenlerimiz, ne güzel arkadaşlarımız ve arkadaşlıklarımız vardı; gidene de kalana da selam olsun!..

(*) METE Şener, "Konuşan Sözcük - Vurgulu Telaffuz Sözlüğü-" TRT yay. Ankara 2009.
(**) GÖKSAN Ayhan, "Yazım ve Sesletim Kılavuzu -Türkçeyi Doğru Yazma ve Söyleme Kılavuzu-" Fersa Ofset Bas. Ankara 2009.

HANGİSİNE İNANALIM?

- **damlaya damlaya göl olur**
- ***taşıma suyla değirmen dönmez***
- bir elin nesi var iki elin sesi var
- *nerde çokluk orda çulluk*
- **fazla mal göz çıkarmaz**
- ***azıcık aşım ağrısız başım***
- kervan yolda düzelir
- *balık baştan kokar*
- **söz gümüşse, sükut altındır**
- ***sükût ikrardan gelir***
- harama uçkur çözülmez
- *güzele bakmak sevaptır*
- **eğri otur doğru söyle**
- ***doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar***
- düşenin dostu olmaz
- *dost kara günde belli olur*
- **erken kalkan yol alır**
- ***acele işe şeytan karışır***
- akıl akıldan üstündür
- *aklın yolu birdir*
- **tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır**
- ***lafla peynir gemisi yürümez***
- iyilik yap denize at
- *merhametten maraz doğar*
- **yüzü güzel olanın**
- ***huyu da güzel olur***
- yüzü güzel olanı değil
- *huyu güzel olanı sev*
- **zorla güzellik olmaz**
- ***zora dağlar dayanmaz***
- öfke baldan tatlıdır
- *öfke ile kalkan zararla oturur*
- **fazla mal göz çıkarmaz**
- ***azı karar çoğu zarar***
- insan kıymetini insan bilir
- *insanoğlu çiğ süt emmiş*
- **olmaz olmaz deme, olmaz olmaz**
- ***iş olacağına varır***
- eski dost düşman olmaz
- *güvenme dostuna saman doldurur postuna*

BÜYÜK YAPITLARIMIZ
Konur Ertop

Türk tiyatrosuna bir çıkış noktası

Halkından kopmayan tiyatro

Batılı yazarların tiyatro yapıtlarını okuyan, Batı sahnelerinde tiyatro izleyen yazarlarımız çoğunlukla onların etkisinde ürünler verdi. Bizim insanlarımızı konu edinen, bizim yaşadığımız yerlerde geçen oyunlar bile Batı tiyatrosu kokuyordu. Şinasi'nin yerel yaşama, halk güldürüsüne dayanan "Şair Evlenmesi" oyunu bir ilkti. Yazık ki o yolda yürüyenler pek çok olmadı.

Feraizcizade Mehmet Şakir, başarılı bir tiyatro uygulamasının halk kaynağından beslenmesi gerektiğini gösterenlerdendi. Bursa'daki verimli çalışma yaşamını memur, öğretmen, yazar, dergi yöneticisi, basımevi sahibi olarak geçirdi.

Moliere güldürülerine birer Türk yapıtı kimliği kazandıran Ahmet Vefik Paşa'nın yanında çalışması, Feraizcizade'nin görüşlerine önemli katkı sağladı. Paşa, Bursa tiyatrosunu kurduğunda, Feraizcizade de Fasulyeciyan Tiyatrosu oyuncularına Türkçe dersleri verdi. Vefik Paşa'nın bu tiyatroda sahnelenen çevirilerinin taşıdığı yerli dokuya, o da kendi oyunlarında çok geniş biçimde yer verdi. Onun güldürülerinin Moliere'in yapıtlarıyla ilişkisini Cevdet Kudret -burada konu edinilen "Evhami" oyununu, yeni harflerle yayına o hazırlamıştı-, şöyle değerlendirir:

Türk Tiyatrosunun ilk komedi yazarlarından Feraizcizade Mehmet Şakir
(1853-1911)

"Moliere yoluna uyarak töre ve karakter komedyaları yazan sanatçımız, (...) Moliere'in oyunlarındaki konu, dolantı, tip ve karakterlerden yararlanmış; fakat onları olduğu gibi aktarmayıp kendi açısından yeniden işlemiştir."

"Evhami"yi, bize ait bir oyun olarak görmemizde kişilerin, olayların büyük payı vardır. Yapıtı karagöz, ortaoyunu gibi geleneksel gösteri türleri önemli ölçüde beslemiştir. Oyunda tekerlemelere, şive taklidine geniş yer verilmiştir.

Karagöz, Ortaoyunu metinlerini iki büyük yapıt içinde toplayan, ulusal tiyatromuzun kendi kaynaklarımızdan beslenmesi gerektiğini savunan C. Kudret; "Batıdan alacağımız çerçeve içinde kendi töre ve düşüncelerimizi vermek; Karagöz ve Ortaoyunu gibi geleneksel oyunlarımızın öğe ve yöntemlerini de

bu çerçeve içinde yeni koşullara göre yeniden değerlendirmek" gerektiğini ileri sürüyordu. Bu yolu açan Şinasi'nin izindeki Teodor Kasap gibi, Feraizcizade de onun çalışmalarına konu oldu.

Oyununun kahramanı "Evhami", vehimler içinde yaşadığı için "Evhami" diye anılan Rıfkı Efendidir. Hastalıklardan, başına gelecek tehlikelerden, uğrayacağı zararlardan dolayı hep korku içindedir. Üç kâğıtçının biri olan Leknahuri (Şem'i Efendi), aynı yolun yolcusu Penbe ile birlikte, Evhami'nin evine yerleşmiştir. Genç kadını kardeşim diye tanıtmış, Evhami'nin karısı Sabire'yi, kocasını aldattı diye evden attırmıştır. Leknahuri şimdi Evhami ile Penbe'yi evlendirmeye çalışmaktadır. Saf adamın parasına göz koymuştur. Daha ilk sahnede Evhami'nin kuruntuları da sergilenmeye başlar: Kapı önündeki beyaz tahtaya ayağı değerse o gün işlerinin ters gideceğine inanmaktadır. Böyle boş inançları, korkuları yüzünden Leknahuri, onu avcunun içine almıştır.

"Evhami" boş inançlar nedeniyle yaşanan korku dolu bir yaşamı hicveden bir tiyatro yapıtımızdır.

Evhami'ye göre o Eski Doğu'nun söylencelere karışmış bilim adamı İbni Sina'nın bir benzeridir. Bir "usturlab"ı olduğunu söyler. Eskiden yıldızların gökyüzündeki konumunu saptamak için kullanılan bu araç (sekstant), sözde Evhami'nin sorunlarına önlem üretmekte, gizleri aydınlatmaktadır!

Usturlap, sözde gizemli biri, bir bilgeymiş! Evhami, hiç değilse onun bir kitabını görmek isteyince yanıt hazırdır: "Öyle büyük bir ilim halkın eline, çoluk çocuğun diline düşecek şey mi?.. O zaman herkes gaipten haber alıp kötü yerlerde kullanırlar. Saçma sapan işlere alet ederler..."

Kitabı okumak yerine yalnızca bir kez görmek isteyen Evhami'ye, şarlatan Leknahuri'nin yanıtı şöyle olur:

"O başka kitaplara benzemez. Böyle büyük bir kitap yabancı ellere geçemez. Geçerse de herkes onu okuyamaz. (...) Siz o kitabı görseniz bir açık defter zannedersiniz... Lâkin erbabı, güneşin tepeden inme ışıklarının hizasına getirerek onu okur... Ama hizaya getiremezse görülmez haa... Bu da hendese bilmeye bağlıdır."

Evhami, "olgun insanlar, aklın kabul etmediği şeye, bütün dünya bir araya gelse, inanmaz." der ama, Leknahuri'nin her dediğine de inanır. Yakasını boş inançlara, yatırlara, görünmez güçlere kaptırmıştır:

"Varayım, şu Açıkbaş Baba'yı bir ziyaret edeyim. Bu zatın kerameti gün gibi meydanda. Onun için her gün ziyaret ederim. Böylelerin gönlü büyük olur... Sık sık gözetmeli... Adamı berbat ve perişan eder sonra..."

Evhami'nin sağlıkla ilgili bitip tükenmeyen yakınmalarına karşı Leknahuri sözde dünyanın dört yanına yaptığı yolculuklarda öğrendiklerini sıralar: Örneğin Çin'de, en doyurucu yiyecek olan balkabağı murabasıyla beslenen birinin 150 yaşında olduğunu görmüştür! Hindistanda 138 yaşında olan ama otuzunda gösteren biriyle karşılaşmıştır. Bu adam dinçliğini usturlabı çok iyi bilmesine borçluymuş! Başına gelecek kötülükleri onunla haber alır, ne yapması gerektiğini ondan öğrenirmiş. Leknahuri de bildiklerini o adamdan öğrenmiş!

Leknahuri her gün ne olacaksa usturlaba bakıp öğrendiğini anlatır. İslam dünyasında ün kazanmış bilim adamlarının adlarını dilinden düşürmez.

Leknahuri her gün ne olacaksa usturlaba bakıp öğrendiğini anlatır. Batlamyos, Calinos gibi İslam dünyasında ün kazanmış eski Yunan bilge-bilim adamlarının adlarını dilinden düşürmez. Sözde elinde "Kitab-ül Tumturak" (Gösterişli sözler kitabı) diye bir bilgi kaynağı vardır. Oradan aktardığını ileri sürdüğü yalan yanlış öğütlerini sıralar.

Güvenini kazandığı Evhami ile kardeşim diye yanında getirdiği Penbe'yi evlendirecek, o da verimli bostanını bu üçkâğıtçının üstüne çevirecek, beş yüz de altın verecektir.

Leknahuri'nin Evhami için asıl niyeti ise, Penbe'ye anlattıklarında görülür:

"Açlık bir yandan sarıyor, uyandırdığım korku öbür yandan yoruyor. Baksana, artık büsbütün düştü... Bir kere kakırdadı mı, işimiz ayna!.. O vakit bütün malın üstüne ben yatarım. Seni bağrıma sarar, keyfime bakarım."

Oysa Penbe'nin bir sevgilisi vardır: Ferhat. Evhami'nin paralarını almayı, Leknahuri'den kurtulmayı, Ferhat'la kaçıp gitmeyi kurmaktadır genç kadın.

Uşak Dursun, renkli bir kişiliktir. Kastamonu köylerinden gelmiş, ora ağzıyla konuşan halk komiğidir. Sağduyunun temsilcisidir. Evhami onun sırtına evin bütün işini

yüklemiştir. Gün boyunca birkaç kişilik işin altından tek başına kalkmasını isteyip sözünü, "Sonra odana girer, yan gelir yatarsın, elbette rahatını ararsın..." diye noktalayınca, Dursun'un yanıtı şu olur:

"Hem de yorgan döşek. Ihı! Gayrı, bacağımdan it kimin sürüseler duyman. Çunku sade ayurkana aylak durum."

Sözünü esirgemez, gördüğünü, düşündüğünü söyleyiverir: Onu patakladığı içi kızıp kızmadığını öğrenmek isteyen Evhami'ye, "Ellerün de gancuk garı eli kadancık. Ondan n'olur!" deyiverir.

Çok bilmiş Hacivatla konuşan Karagöz'ün başına gelen, onun da başındadır. Arapça-Farsça sözcükleri bir türlü sökemez: "Kıyas ile bilir, bulurum." demişlerse, "Kavas muvas bilmem ben." yanıtını verir. "İhtilattan memnu (başkalarıyla görüşmesi yasaklanmış)" sözünü "ahlatta maymun" diye anlar.

Cariye Sünbül'e tutkundur. "Bu sıkıntıları hep onunçün çekiyon." der.

Evhami'nin büyük kızı Hesna'nın subay sevgilisi Pertev, Leknahuri'nin çevirdiği dolapları anlamıştır. Ama Evhami onun söylediklerine inanmaz, kızını da ona vermek istemez:

"O ne idüğü, soyu sopu belirsiz çingene herif sizinle bir kere görüşünce anladı ki, tamam, tüy koparılacak bir kaz... Kızınızı almak, malınızın üstüne yatıp burada kalmak için ilkönce (...) bir iftira ile karınızı bıraktırdı.. Sonra da istediğini yapıyor... Eğer öyle olmasa Ankara'dan kaçırdığı kızı size 'dul kızkardeşim' diye yamayabilir miydi? 'Usturlap' diye , budalaca yalanlarla başınızı yularlamış, artık dilediği yere çekiyor..."

Evhami'nin geri zekâlı oğlu, doğru dürüst konuşamaz. Olayları değerlendiremez. İşleri daha da karıştırır. O da, yazarın geleneksel halk tiyatrosundan ustalıkla aktardığı tiplerdendir.

Feraizcizade sanki Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın bir öncüsüdür. Aklı ve sağduyuyu savunur

Feraizcizade sanki Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın bir öncüsüdür. Aklı, sağduyuyu savunur. Kandırılan, sömürülen kişilerini doğru yola yöneltecek birileri çıkar. "Evhami" oyununda bu kişi, cariye Sünbül'dür. Bahçedeki yatır "Açık Baş"ın kimliğine girerek ortalarda dolaşır, Evhami'nin gözündeki perdeyi açar:

"Sabire'nin (evden attığı karısının), Hasna'nın (sevgilisi Pertev'le evlenmesine izin vermediği kızının) yıkık gönüllerini tamir et. Onlar haksızlığa uğramış zavallılardır. (...) Leknahuri bir düzenbaz, edepsiz, katil. Penbe ise onun kardeşi değil... Artık gözün açılsın..."

Evhami'nin gözü pek güç açılır. Kendi durumunu sallantıda gören Leknahuri gözdağı vermeye başlamıştır:

"Gider, bir kalıp sabun alır, her tarafını iğneler, kuyuya atarım. O eridikçe sen de erir, perperişan olursun. (...) Sana kuddur okurum. Kudurmuş köpeğe dönersin." (...) Biber yakarım. Çitlenbik çıtlatırım. Eh, sen de çıldırır, çırçıplak sokaklara çıkarsın..."

Evhami korkular içinde çırpınırken onun gözünü açan Pertev olur:

"Canım, 'usturlap' da ne demek? Eğer o serserinin gaipten haberi olsa, yerden altın çıkarır da, namerde muhtaç olmaz; gelip burada yalan dolanla ortalığı birbirine karıştırmaz; size her gün yaltaklanıp durmaz."

Maskesi düşen Leknahuri, giderayak Evami'den birşeyler daha koparmaya çalışırken zaptiyeler gelip yakasına yapışırlar:

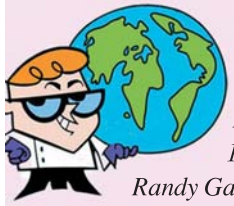
"Ankara'da Muslu adında bir adamcağızın kızını kaçırmışsın. Erzurum'da bir adam öldürüp hapishaneden kaçmışsın..."

İnsanların zayıf yanlarından yararlanan, inançlarını sömüren asalak götürüldükten sonra, Evhami'nin karısı evine geri döner, Sünbül'le Dursun, Penbe'yle Ferhat, Hasna ile Pertev yaşamlarını birleştirir.

Feraizcizade'nin 1886 tarihli güldürüsünda akıl yolunu gösteren kişinin bir subay olması anlamlıdır:

"Pertev- Her duyduğuna inanıvermek de, inanmayıp inat etmek de iş değil, ikisi de aşırılık. En iyi davranış, duyulan şeyin ne olduğunu iyice arayıp tarayıp, gerçeği meydana çıkarmaya çabalamaktır; her şeyin önünü arkasını düşünmektir..."

2. Abdülhamit döneminde asker okullarından yetişenler cephelerde başarı kazanırlarken düşünce uyanışının da ön sırasında yerlerini almışlardır!•

BİR İNSAN UYUMADAN KAÇ SAAT DURABİLİR?

Bu sorunun deneysel cevabı 264 saat, yani yaklaşık 11 gündür. 1965 yılında, 17 yaşındaki lise öğrencisi Randy Gardner, bir bilim fuarında bu dünya rekorunu elde etti. Başka birçok araştırmada, normal bireylerin 8-10 gün kadar uyanık kalabildiği deneyler yapılmıştır. Bu bireylerden hiçbirinde ciddi fizyolojik ya da psikiyatrik problemler görülmemekle birlikte, uykusuzluk arttıkça ilerleyen konsantrasyon eksikliği, motive olma, algılama ve diğer yüksek zihinsel süreçlerde zayıflama görülmüştür. Bütün denekler, bir-iki günlük uykudan sonra normal hallerine dönmüşlerdir.

Yazan: KEMAL ÖZDEN

Unutulan Bir "Özsöz":

"Türk Malı Yurdun Malı, Her Türk Onu Kullanmalı"

Ulusal Sanayici ve İş Adamları Derneği (USİAD)'ın kurucusu, Genel Başkanı ve daha sonra Onursal Başkanlığı'na getirilen merhum Kemal Özden'in, ölümünden birkaç yıl önce kaleme aldığı ve "12-19 Aralık- Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası" nedeniyle "Usiad-Bildiren" dergisinin Ekim-Aralık 2009 tarihli sayısında yayımlanan yazısından aldığımız bir bölümü, biz de aynı nedenle aşağıda yayımlıyoruz.

Cumhuriyetimizin ilk kurulduğu yıllarda ülkede sanayi üretiminin neredeyse yok denecek düzeyde olması... Ekmeklik undan, giyilecek elbise kumaşına kadar her şeyin dışalım yoluyla karşılanıyor olması gerçeği karşısında büyük önder Atatürk, "kılıçla kazanılan zaferler, sabanla pekiştirilmezse kalıcı olamaz" demişti. Yoklar içinde bir ülke yıkılmış, savaşlardan bitkin düşmüş Anadolu insanından bir ulus yaratmak ülküsü gereği kendi kendine yetebilen bir ülke yaratmak hedefini ulusun önüne koydu. "İktisadi tamamiyet" olarak adlandırılan çalışma ile ülke insanına gerekebilecek her türlü maddenin üretileceği fabrikaların kurulması gündeme geldi. Etibank, Sümerbank, Şeker fabrikaları vb. girişimler böyle doğdu. 1929'dan itibaren kendi ürettiğimiz ürünlerin tüketilmesinin, kullanılmasının teşviki için Yerli Malı Haftaları kutlanması kararı alındı. **"Yerli Malı Yurdun Malı, Her Türk Onu Kullanmalı,,** sloganları tüm yurda yayıldı. Kendi ürünümüzün, bizim insanımızca üretilmesi, dışarıya döviz kaybının önlenmesi, o yılların gurur verici gelişimiydi, ortak heyecanın adı idi. O tarihlerdeki ulusal uyanış ve aydınlık önderliğin sağladıkları; cumhuriyet tarihimizin en yüksek kalkınma hızı, yabancı paralara karşı TL'nin değerli kılınışı (dikkat edin, değersiz değil), dış ticaret fazlası (açığı değil), açık vermeyen bütçe vb...

Cumhuriyetin ilk yıllarında büyük coşkuyla kutlanan Yerli Malı Haftalarımız, ulusal sanayi yaratma ülkümüzün en önemli kilometre taşı ve bayrağı olmuştu. Yerli Malı Haftaları bir simge idi. Ve yeni kurulan cumhuriyetimizin geleceğine güvenle bakmasını sağlayacak ışıktı, inançtı. Bu güzel temelden, 1950'den başlayan süreçle vazgeçildi. Önce içi boşaltıldı. Sonra okullarda ruhsuz törenlere indirildi. Meyve sergilerinden, tamamen unutturulan bir sürece sokuldu. 1950'den itibaren neden okullarda düzenlenen haftalarda kuruyemiş, incir, portakal, elma vb. ürünleri sergilediğimizi anlatmadılar. Sanki bu hafta çocuklara meyve yeme töreni idi.!

Oysaki genç cumhuriyetin bu ürünleri o günkü ihraç malları idi. O ürünler (meyve, fındık, tütün, vb.) dışarıya satılıyor ve elde edilen dövizle, Türkiye'de henüz üretilmeyen ürün ve teknolojileri satın almak olanaklı oluyordu. Arap'ın petrolü, Rus'un doğalgazı neyse, bizim yerli mallar haftasında okula götürdüklerimiz de oydu. Ülkenin döviz girdisini sağlayan ihraç ürünlerimiz... Bu böyle anlatılmadı, son elli yılda..!

Yerli malı haftası demek hiç yabancı mal almamak değildi. Arada anlaşılmayan, önemli olan alacağınız yabancı malı kendi dövizinizle mi, **borçla** mı alacağınız idi. Kendi dövizinizle alacağınız yabancı malı, teknolojiyi, istediğiniz yerden istediğiniz koşullarla ve rekabetin yarattığı olanaklarla; iyi koşullarla alırsınız, ya da borçla... Yani borcu verenin sunduğu şartlarla, onun dayattığı fiyat ve teknolojiye(!) koşulsuz teslimiyetle...

Arap'ın petrolü, Rus'un doğalgazı neyse, bizim yerli mallar haftasında okula götürdüklerimiz de oydu.

Cumhuriyetin son elli yılındaki yöneticiler ilk yirmi beş yılın kazançlarını yok etmek için ellerinden geleni yaptılar. 1940'larda uçak yapıp Avrupa ülkelerine satan Kayseri uçak fabrikasının bunların elinde gazocağı fabrikasına dönüştürülmesi her şeyi anlatmıyor mu?

Cumhuriyetin ilk yıllarında "İktisadi Tamamiyet" diye özetlenen kendi kendine yetebilen bir ülke yaratmanın yolu olarak gerçekleştirilen **"Yerli Malı ve Tutum Haftası"**, bugün amacı daha da genişletilerek ülke gündemine alınmalıdır.

Ulusal sanayiinin güçlendirilmesi bağlamında, ulusal sanayi ürünlerinin kalitelerinin de yükseltilerek tüm dünyaya kendi markalarımızla ürün satmak hedefini önümüze koymalıyız. Güçlü bir ulusal sanayi için ulusal bilgi birikimini ve ulusal teknolojimizi oluşturmak zorundayız. Çok değil, 1970'li yılların ikinci yarısında kurulan **Aselsan'**ın bugün ulaştığı düzey bunun olabileceğine (üstelik elektronik sanayi gibi önemli bir sektörde) kanıttır.

Bugün ASELSAN'ın elektronikte seksen bir çeşit ürünü (kendi ulusal dizayn ve patentle) tüm dünyaya (Almanya,ABD dahil) sattığını kaçımız biliyoruz?... Yine ASELSAN'ın, dünyanın birçok ülkesindeki savunma sanayi-elektronik ihalelerinde bir çok uluslararası elektronik devlerini eleyip ihaleler aldığını gazetelerimizde okuyor musunuz, televizyonlarımızda izliyor musunuz?

Şimdilerde kullanılmayan "Türk Malı" rumuzu yeniden tüm ürünlerimizin üzerinde yer almalıdır. Bugün, Yerli Malları Haftaları gündeme; kaliteli ulusal sanayi ürünlerinin tüm ulusça sahiplenilmesi şeklinde gelmelidir.

1926'da kurulan Kayseri uçak fabrikasının içten ve dıştan görünüşü

Ulusal bütünlüğümüze gelecek saldırılar karşısında ulusal savunma sanayiimiz için, ulusal bütünlüğümüz içinde tüm yurttaşlarımızın da ortak gönenç düzeyinin yükseltilmesinin sağlanması, bu gönençle demokrasi içinde kalkınmanın sağlanabilmesi için tek temel, ulusal sanayiinin gelişip güçlendirilmesidir.

Ulusal sanayiimizin güçlendirilmesiyle ancak, ülkemiz önder ülke, büyük ülke olabilir. Ancak ve ancak ulusal sanayisi güçlü ülkeler, gelişmiş büyük ülkelerin piyonu olmaktan çıkar, dünya uluslar topluluğunun başı dik, onurlu bir üyesi olur. •

YAŞAMDAN GÖZLEMLER

Ali Naili Erdem

Şehit Ağacı 6350

Ankara'nın Kızılcahamam ilçesinde yapılan bir törenle 6350 şehidimizin isimlerini taşıyan ağaç, halkın bilgisine sunuldu.

6350 kınalı kuzu.

6350 destan adam.

Bölücü terör PKK'nin kanlı pusularıyla hain tuzaklarında canlarını verdiler. Ateş düştüğü evleri yaktı. Bizim hayat pınarlarımız kana bulanırken, sonsuzluğun ufkunda dualarımız uçuştu ve inançlarımızda Türkiye sevdası daha bir güç ve kuvvet kazandı.

"Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın / Gömelim gel seni, tarihe desem sığmazsın."

Dizeleriyle kahramanlarımızı selamladık. Tarihlere sığmayanlara kıyanlar, dün olmadıysa yarın yok olacaklardır. Ne Türkiye'yi bölme taşeronları ve ne de ağa babaları cezasız kalmayacaktır.

Bir büyük haksızlık, bir büyük ayıp, bir büyük kadir bilmezlik PKK'yı savunan bir siyasi teşekkülün mensuplarını Gazi'nin "En büyük eserim" dediği TBMM'nin çatısı altında oldukları halde ve her biri parlamenterliğin bütün olanaklarından yararlanmalarına ve üstüne üstelik yeminlerine karşın PKK'nın bir terör örgütü olmadığını yinelemeleridir. Bu gerçekten akılla ve izanla anlatılamayacak talihsiz bir olaydır.

Milli kültürümüzün en yüce manevi rütbeleri olan şehitlik ve gazilik, milletimizin yaşam felsefesidir. Bu topraklar üzerinde yaşayan her vatandaş bilir ki bastığı yer toprak değildir

ve her karışınca binlerce kefensiz yatan şehidimiz vardır.

Mukaddes coğrafyamız olan VATAN, toprağın imana gelmesidir. Cumhuriyetin bütününde kan, gözyaşı ve namusla donanmış olan irade, ülke bütünlüğünü ve millet bölünmezliğinin çimentosudur. Bu çimentoyu kırmak isteyenler hep olmuştur. Nitekim birileri "malı götürme" adiliğiyle Türkiye'yi parselleyip satışta iken, onlar Büyük Önder'in "Ben size döğüşmeyi değil, ölmeyi emrettim" ülkusüyle dağları mesken edindiler ve her taşın başında bir destan yazmakla kalmadılar. "Cumhuriyetin temelinde yüksek Türk Kültürü ve yüksek Türk kahramanlığı vardır" gerçeğini yeniden dünyaya duyurdular.

Şehitler ve gaziler, bizim iftiharlarımız ve yüz aklarımızdır. Onlara sahip çıkmak, önlerinde saygıyla eğilmek, bir namus borcudur, insanlık borcudur. Aksine davranışlar için söylenecek herhangi bir söz, hiçbir sözlükte yoktur. Bulunamaz da.

Şehitlik ve gazilik, değerler üstü değer olan inasının, kendini aşmasıdır. Yirmi yılı geçen zamanın içinde çokca efsane kahramanı toprağa verdik. İhanetler bitmedi. Türkiye'yi huzursuz kılamakta kararlı olanlar, her PKK'lının eline bir silah tutuşturarak melanetlerini sürdürdüler.

İhlas ile yolan çıkan Türk Silahlı Kuvvetleri, dünyaya örnek bir mücadeleyi sürdürüyorlar. Bunu içlerine sindiremeyenler, TSK'ya çamur atma zilletinde debelenmektedirler… Yerler kan kussa, gökler ölümün borularını çalsa da, Mehmetçikler Rabbin huzuruna inanç ve imanla yürüyorlar. Esasında yatırlar, evliyalar ve erenler yurdu olan Anadolu, çok daha fazlasıyla gaziler ve şehitler yurdudur. Bu yurdun verilecek bir çakıl taşı bile yoktur.

"Ölmez bu vatan farzı muhal ölse de hatta / Çekmez küre-i arzın sırtı bu tabut-u cesimi."

Binlerce yıllık bir tarihe sahip olan ve gök kubbenin gördüğü en muhteşem imparatorluğun üzerinde kurduğu cumhuriyette "Yurtta barış, dünyada barış" ilkesini yaşam şekli, kılmış olan devletimizin, PKK terörünü sona erdireceğinden hiç şüphemiz yoktur. Hangi isimle anılırsa anılsın, bu ateş sönecektir. Bilinen bir erçektir ki, zenginliğimiz olan farklılıklar, yüce Atatürk'ün deyişiyle "aynı cevherin damarlarıdırlar." Bu gerçeği göz ardı edip düşman kamplar haline getirenler, mutlaka kaybedeceklerdir.

Bizlere düşen Atatürk'e olan borçlarımızı ödemektir. Ülke bütünlüğünü korumak ve milletin bölünmezliğini sağlamak bizlerin borçlarıdır. Bu borçları ödemeye mecburuz.

İnanıyor ve iman ediyoruz ki, şehitlerimiz ve gazilerimiz "Siz onları ölü sanırsınız. Oysa onlar diridirler" gerçeğini ifade buyuran yüce peygamberimizin aydınlığında, cumhuriyetle taçlanmış Türkiye'mizi kucaklamaktadırlar. •

10 Yaşındaki Amerikalı Çocuktan

Atatürk'e Mektup ve Ata'nın Yanıtı

Derleyen: MEHTAP BAYAM

1923'te 10 yaşındaki Amerikalı bir çocuk Mustafa Kemal Paşa'ya bir mektup yazdı ve ondan bir fotografını istedi. Gazi, Türk tarihinin en karışık günlerinde bu çocuğun isteğini karşılıksız bırakmadı. O da çocuğa bir mektup yazarak, bir fotografını ekledi ve Amerikalı küçük dos-tuna bir de şu öneride bulundu:

"Türkler hakkında her söylenene araştırmadan inanma."

Gazi Mustafa Kemal'in Cumhurbaşkanı seçildikten sonra yazdığı bu ilk özel mektubu Hürriyet gazetesinin Amerika muhabiri Doğan Uluç Amerika'da buldu. Mektup, Cumhuriyet'i kurduğu, gericiler ve vatan hainleriyle insanüstü bir mücadele verdiği günlerde Atatürk'ün, zaman bulup, bu mektubu yanıtlaması, O'nun insansal sevgisi yanı sıra, yabancılarla ilişkilere verdiği önemin de bir göstergesidir.

ABD'nin küçük bir şehrinde yaşayan Curtis LaFrance, o zamanlar 10 yaşında bir çocuktu. Amerikan bağımsızlık mücadelesinin kahramanı, yeni kıtaya 'özgürlük' fikrini aşılayan Fransız Lafayette'in soyundan geliyordu. Özgürlük öyküleriyle büyümüştü. Birgün bir gazetede, çok uzak bir ülkede, tam 9000 kilometre ötede, Anadolu'da verilen Kurtuluş Savaşı'nın öyküsünü okudu. Bir alev kanını kaynatmıştı sanki. Hergün gazeteleri izledi, Anadolu'daki kurutuluş savaşıyla ilgili haber buldukça okudu. Sonra bir başka gün, 'Angora'(Ankara) adlı küçük şehirde kurulan yeni devletin başkanıyla yapılmış bir röportaj okudu gazetede. Heyecanlandı, etkilendi.

"Siz ve Bayan Kemal hakkında bir röportaj okudum..."

Yaşının küçüklüğüne aldırmadı, bir mektup yazdı "başkan"a. Ne güzel bir rastlantı ki, yazdığı mektubun üzerindeki tarih, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilan edildiği günün tam bir gün öncesini gösteriyordu: "28 Ekim 1923". Curtis LaFrance, kurtu-luş savaşını kazanan komutanı hem kutluyor, hem de ondan, imzalı bir fotoğrafını istiyordu.

Yanıt alacağından pek umudu yoktu ama, çocukluk heyecanıyla yine de sabırla bekledi. Ve günlerden sonra birgün, sabrının ödülünü aldı. O gün postacı, kendisine çok uzaklardan bir mektup getirmişti.

Yaşamında ilk kez, kendi adına yazılmış bir mektup alıyordu küçük Curtis. Hem de zarfın üzerinde adından önce bir de "Mister" sözcüğü vardı. Adıyla, "Mister" sözcüğünü de ilk kez yanyaya görüyordu Curtis LaFrance.

O günkü bu heyecanlarını kat kat katlayan bir başka heyecanı ise, zarfında Mister Curtis LaFrance yazan mektubun, hayran olduğu Gazi Mustafa Kemal'den gelmesinden kaynaklanıyordu.

"İşte o an çok sevindim tabii ama, olayın gerçek önemini, yıllar sonra kavrayabildim. Yaşım ilerledikçe heyecanım arttı, okuyup Atatürk'ü daha da yakından tanıdıkça ona olan hayranlığım da arttı. Ondan, adıma yazılmış özel bir mektup almakla ne denli çok şanslı olduğumu çok sonraları anlayabildim."

Curtis'in, ilkokul son sınıf öğrencisiyken, babasının daktilosunda Gazi Mustafa Kemal'e yazdığı ve "Sayın Bay Mustafa Kemal Paşa efendim" diye başladığı mektup şöyle:

"Dear Sir Mr. Gazi Mustafa Kemal Paşa, Angora *(Ankara)*
Türkiye
Ben 10 yaşında, Amerikalı bir çocuğum. Türkiye ve yeni hükümetine büyük ilgi duyuyorum. Siz ve Bayan Kemal hakkında bir röportaj okudum. Türkiye hakkında bir defterim var ve şimdiden siz ve Bayan Kemal hakkında birçok yazı ve resim topladım. Lütfen bir Amerikalı çocuğa bir küçük not ve bir imzalı fotoğrafınızı gönderin. Birgün, Türkiye'yi görebileceğimi umut ediyorum.
Saygılarımla,
Curtis LaFrance'

Türk tarihinin belki de en zorlu dönemlerinde, Amerikalı küçük bir çocuğu ciddiye alan, zaman ayırıp, ona eliyle bir mektup yazan Gazi Mustafa Kemal, bir de bu mektubu İngilizce'ye çevirtip daktilo ettirmişti. Türkiye Cumhuriyeti' nin bugün uğrayacağı haksızlıkları önceden bilmişcesine Gazi Mustafa Kemal, 27 Kasım 1923 tarihli mektubunda Curtis'e bir de öneride bulunuyordu:

"Türkiye Cumhuriyeti Riyaseti - Hususi,
Ankara, 27.11.1339 *(1923)*
Mister Kurtis LaFrans'a,
Mektubunuzu aldım. Türk vatanı hakkındaki alâka ve temenniyatınıza *(iyi düşüncelerinize)* ***teşekkür ederim. Arzunuz vechiyle*** *(arzu ettiğiniz biçimde)* ***bir aded fotoğrafımı leffen*** *(ilişikte)* ***gönderiyorum. Amerika'nın zeki ve çalışkan çocuklarına yegâne tavsiyem, Türkler hakkında her işittiklerine hakikat nazarıyla*** *(gerçekmiş gibi)* ***bakmayıp, kanaatlerini mutlaka ilim ve esaslı tedkikata*** *(araştırmalara)* ***isnad ettirmeye*** *(dayandırmaya)* ***bilhassa atf-ı ehemmiyet eylemeleridir*** *(önem vermeleridir)****. Hayatta naili muvaffakiyet ve saadet olmanızı*** *(başarılı ve mutlu olmanızı)* ***temenni eylerim.***
Türkiye Reisicümhuru
Gazi Mustafa Kemal"

LaFrance iş hayatına atıldıktan sonra Ankara'da Polatlı Belediyesi'ne itfaiye aracı sattığını, yıllar önce ise gemiyle çıktığı bir Akdeniz gezisinde İstanbul'u ziyaret ederek çocukluk hayalini gerçekleştirdiğini söylüyor.

Atatürk'ün yaşamını yitirdiğini öğrendiğinde ise LaFrance, bir aile yakınını kaybetmişcesine üzüldüğünü, hıçkırıklarla ağladığını söylüyor:

"1938'de Atatürk'ün ölüm haberi geldiğinde 25 yaşında bir delikanlıydım ve onu artık çok iyi tanıyordum" diyor. "O gün hıçkırıklarla ağladığımı görenler, neden ağladığımı hiçbir zaman öğrenemediler.

Bir aile yakınımı kaybettiğimi sanıyorlardı ve o nedenle kimse sormamıştı bana, neden ağladığımı…" •

KÖŞEDEN BUCAKTAN
Mehmet Muhsinoğlu

Totaliter Liderler ve Bilim Adamları

İçinden çıktıkları toplumların başına belâ kesilen totaliter liderler, sokaktaki adam kadar -belki de daha fazla- bilim adamlarına çektirdikleri eziyetle geçtiler, tarihin karanlık sayfalarına... >>

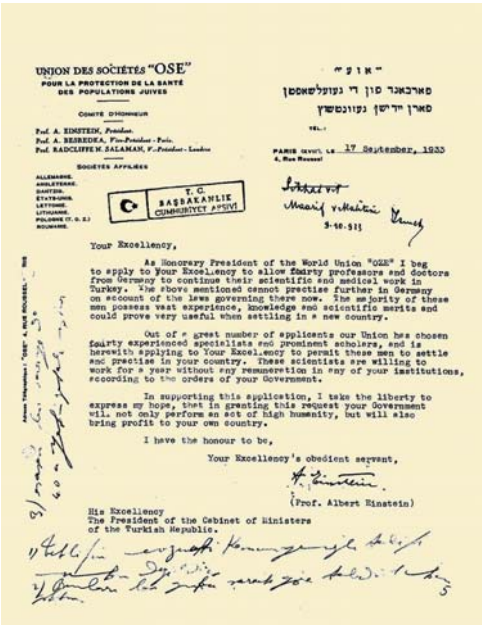
Onlar iktidarlarını yitirip intihar ettiklerinde ya da cesetleri, metreslerinin cesetleriyle birlikte yerlerde sürüklenip, ayaklarından asıldıklarında, yıllar önce cezaevine gönderdikleri bilim adamları, insanlığın ortak belleğindeki şanlı ve şerefli yerlerine çoktan geçmişlerdi.

Tarih, geride bıraktığı dönemlerde bu senaryonun kimbilir kaç kez "çekilmiş" olmasına hiçbir zaman aldırmamış, senaryo önüne her getirildiğinde, canlandırılan "kahramanlar" dışında aynı konuyu, tüm görkemi ve tüm sefaletiyle sergileyip, bıkmadan, usanmadan, yüzlerce kez gözler önüne getirmiştir.

• • •

1930'lu yıllarda Nazi'lerin Almanya'da iktidarı ele geçirmesinden sonra birçok bilim adamı, sanatçı, politikacı ülkesini terk etmek zorunda kalmıştı.

Hitler'in zulmünden kaçan, çoğunluğunu Yahudilerin oluşturduğu Alman bilim adamları, canlarını kurtarabilecekleri en güvenli ülke oldukları için Amerika ve Türkiye'ye sığınmışlardı.

UNION DES SOCIÉTÉS "OSE"
POUR LA PROTECTION DE LA SANTÉ DES POPULATIONS JUIVES

T.C. BAŞBAKANLIK CUMHURİYET ARŞİVİ

Your Excellency,

As Honorary President of the World Union "OZE" I beg to apply to Your Excellency to allow fourty professors and doctors from Germany to continue their scientific and medical work in Turkey. The above mentioned cannot practise further in Germany on account of the laws governing there now. The majority of these men possess vast experience, knowledge and scientific merits and could prove very useful when settling in a new country.

Out of a great number of applicants our Union has chosen fourty experienced specialists and prominent scholars, and is herewith applying to Your Excellency to permit these men to settle and practise in your country. These scientists are willing to work for a year without any remuneration in any of your institutions, according to the orders of your Government.

In supporting this application, I take the liberty to express my hope, that in granting this request your Government will not only perform an act of high humanity, but will also bring profit to your own country.

I have the honour to be,

Your Excellency's obedient servant,

(Prof. Albert Einstein)

His Excellency
The President of the Cabinet of Ministers
of the Turkish Republic.

Einstein'in Başbakan İnönü'ye yazdığı mektup

Türkiye'ye sığınan 50 öğretim üyesinden 10'u Ankara Üniversitesi'nde, 40'ı da İstanbul Üniversitesi'nde kürsülerinin başına geçtiler, görevlerini buralarda sürdürmeye başladılar.

Bu süreç, geçen yüzyılın "En önemli kişisi" seçilen ünlü bilim adamı Prof. Albert Einstein'in, dönemin Başbakanı İsmet İnönü'ye yazdığı bir mektupla başlamıştı.

"Bütün Dünya"nın birkaç yıl önce yayımladığı, "TC Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi" damgalı belgeye göre, Prof. Albert Einstein'in 17 Eylül 1933'te Paris'ten yazdığı mektubu, Başbakan İsmet İnönü 09 Ekim 1933'te, önce Sıhhat Vekâleti'ne (Sağlık Bakanlığı) göndermeye niyetlenmiş, fakat

hemen sonra dilekçedeki sevk yazısının üstünü karalamış, bu kez Maarif Vekâleti'ne (Eğitim Bakanlığı) havale etmişti.

"Yahudi halkını koruma" amacıyla kurulduğu, basılı kağıdının başlığında belirtilen "OSE Dünya Birliği"-nin Onursal Başkanı Prof. Albert Einstein, "Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Başkanı"na gönderdiği mektubunda şöyle diyordu:

"Ekselansları,

OSE Dünya Birliği'nin Onursal Başkanı olarak, Almanya'dan kırk profesör ve doktorun bilimsel ve tıbbi çalışmalarını Türkiye'de sürdürmelerine izin verilmesini rica etmek için Ekselanslarına başvuruyorum. Yukarıda belirttiğim kişiler şimdi yürürlükte olan yasalar nedeniyle, Almanya'da daha fazla çalışmaya devam edemeyeceklerdir. Bu kişilerden oluşan grup yerleşecekleri yeni bir ülkede, büyük bir deneyim, bilgi ve bilimsel yeterlilikleriyle çok yararlı olacaklarını kanıtlayacaklardır.

Birliğimizin çok sayıda aday arasından seçtiği deneyimli kırk uzman ve önemli bilginler, bu nedenle ülkenize yerleşmeleri ve çalışmalarına izin verilmesi için Ekselânslarına müracaat etmektedirler. Bu bilim adamları herhangi bir kuruluşunuzda bir yıl süreyle gönüllü olarak, hiçbir ödeme yapılmaksızın, hükümetinizin talimatlarına göre çalışmaya hazırdır.

Bu başvuruyu desteklerken, bir umudumu da ifade etme özgürlüğümü kullanıyorum. Bu ricayı onaylamakla hükümetiniz yalnızca yüksek bir insanlık davranışını gerçekleştirmiş olmakla kalmayacak, aynı zamanda kendi ülkenize yarar da sağlamış olacaktır.

Ekselânslarının sadık hizmetkârı olmaktan onur duyuyorum.

Prof. Albert Einstein"

• • •

Hitler'in zulmünden kaçarak ülkemize sığınan bilim adamları ve sanatçıların bir bölümü şunlardı: Çalışma ekonomisti Alfred İsaac, ekonomist ve sosyolog Alexander Rustow, dil bilimci Leo Spitzer, Roma hukuku profesörü Andreas Schwartz, ceza hukuku profesörü Richard Honig, uluslararası ticaret hukukçusu Ernst Hirch, sosyoloji ve ekonomi profesörü Gerard Kessler, şehir planlamacısı

Hitler'in iktidarında yüzlerce bilim adamı Almanya'dan kaçmıştı.

Ernst Reuter, ekonomist Fritz Neumark, heykel profesörü Rudolf Belling, mimar Clemens Holzmeister, besteci Carl Hindemith ve orkestra şefi Ernest Praetorius.

Türkiye'ye gelen Alman bilim adamlarının, İstanbul Üniversitesi'nin yeniden yapılandırılmasında önemli katkıları olmuştu.

İstanbul Üniversitesi İletim Gazetesi, Mayıs 2003 (İ.Ü. 550. yıl özel sayısı)'nda Mine Özdemir imzasıyla yayımlanan yazıda, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ali Arslan şu bilgiyi veriyor:

"Üniversite sisteminden anlayan ve İsviçre'den gelen tıp bilimcisi Albert Malche, İstanbul Üniversitesi'nde yapılacak değişikler hakkında 1933 Üniversite Reformu'nu hazırlamıştı."

Cumhuriyet'in tek ve ilk üniversitesi olan "Darülfünun"un adı, 1933 Üniversite Reformu ile "İstanbul Üniversitesi" olarak değiştirildi.

Doç. Dr. Arslan, "bu reformla dinamik, aktif ve hızlı bir üniversitenin kurulmasının amaçlandığını" söylüyordu.

• • •

Türkiye Araştırmalar Merkezi Vakfı Direktörü Prof. Dr. Faruk Şen, "Ay-Yıldız Altında Sürgün" adlı kitabında, Nazi zulmünden kaçarak İstanbul Üniversitesi'nde görevlendirilen bilim adamlarını, resmi belgeler ve tanıklıklarla anlatıyor.

Almanya'nın eski İstanbul Başkonsolosu Matthias Von Kummer

Bu arada Almanya'nın İstanbul eski Başkonsolosu Matthias Ludwig Bogislav Von Kummer ise, Nazi yönetiminin 1940'larda, ırkçılıktan kaçarak İstanbul Üniversitesi'nde ders vermekte olan bilimadamlarını geri getirtmek için uğraş verdiğini, fakat başarılı olamadığını açıklıyor.

Alman Eğitim Bakanlığı Müfettişi Scurla'nın Türkiye'ye geliş amacının normal bir seyahatten çok farklı olduğunu açıkladığı kitabında Von Kummer, "Scurla, 1933 yılından beri süregelen ve sürgündeki Alman bilim adamlarıyla Türk yüksek okullarında yapılan anlaşmalardan, Türk tarafını tüm gücüyle vazgeçirmek için görevlendirilmişti" diyor.

Scurla'nın yürüttüğü çalışmaların başarısızlıkla sonuçlandığını ifade eden Von Kummer, Prof. Şen'in "Ay Yıldız Altında Sürgün" adlı kitabının

tanıtımında şöyle konuşuyordu:

"Almanlara göre, Scurla tarafından yürütülen çalışmaların başarısız olması büyük bir şanstır. Türk üniversitelerinde öğretim görevlileri olarak kendini kanıtlamış olan sürgündeki Alman hocaların hizmet vermeleri, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde büyük anlam ifade etmektedir.

Kural olarak sadece tamamlayıcı enformasyonlara ulaşılıp okunduğunda, tarihi metinlerin doğru anlaşılacağına dair uzlaşı vardır. Kuşkusuz bazı kaynaklar içerik ve hedef olarak her zaman okurların deneyim ufkuna göre kendiliğinden açılır."

Kummer, Türkiye'ye gönderilen Scurla'nın aynı ırktan olmayan ve Avrupa'nın hiçbir ülkesinde yaşama imkânı verilmeyen Alman entelektüellerin sayısının hızla arttığı Türkiye'den çıkartmak için yetkilendirildiğini vurgulayarak, "Bu başarısız girişimi belgeleyen rapor, o dönem Türkiye'de yaşamış sürgünlere dair temel kaynak niteliğindedir" diye ekliyor.

Türkiye Araştırmalar Vakfı Direktörü Prof. Dr. Faruk Şen

Prof. Dr. Faruk Şen ise söz konusu raporun, 1980'li yıllarda Atatürk'ün 100. doğum günü nedeniyle yapılan arşiv taramasında tesadüfen bulunduğuna dikkat çekerek, "1987 yılında Türkiye Araştırmalar Merkezi olarak yayınladığımız bu raporu, döneme ışık tutan diğer bilgi ve belgelerle Türkçe'ye kazandırmayı başardık" diyor.

• • •

Aynı dönemde Nazi Almanyası'ndan kaçan 88 bilim adamı da, 16 Kasım 1945'te gemiyle Amerika'ya getiriliyor ve roket üretimi teknolojisinde yardımcı olmaları sağlanıyordu.

Bu bilim adamlarının çoğunluğunun Nazi rejiminde roket üretim çalışmalarına katılmalarına karşın, daha sonra aynı konuda ABD'nin hizmetine girmeleri, moral açıdan yoğun eleştirilere yol açmıştı.

Amerikalıların nefret ettiği Nazi rejiminin bilim adamlarının, ABD tarafından atom projesinde görevlendirilmesine kamuoyunun göstereceği tepki dikkate alınıyor ve bu ortak çalışma, askeri bir sır olarak gizli tutuluyordu.

Bilim adamlarını getiren gemi 16 Kasım'da rıhtıma yanaştığında, gazetecilerin fotograf çekmesine ve bilim adamlarıyla röportaj yapmasına izin verilmemişti.

Birkaç gün sonra bir İsveç kaynağı, Nazi bilim adamı grubunun Almanya'nın Peenemeunde roket merkezinde, V-roketleri üretiminde çalıştıklarını açıklıyordu.

Bu grupta yer alan en ünlü bilim adamı, roket çalışmalarıyla tanınan Wernher von Braun'du. Peenemeunde merkezinin başkanı olan Braun (1912-1977), V-1 bombası ve dünyanın ilk balistik füzesi V-2'yi geliştirmişti.

Nazi partisinin özel polisi SS örgütü üyesi olan Braun, Mittelwerk'teki yeraltı roket tesisisinde köle işçiler çalıştırmış, savaşın bitimine kısa bir süre kala arkadaşlarıyla birlikte Amerikan güçlerine teslim olmuştu.

Braun 1960 yılında NASA'nın Huntsville/Alabama'daki, Marshall Uzay Uçuş Merkezi başkanlığına getirildi.

Burada 10 yıl çalışan Braun, Saturn roketlerinin geliştirilmesinde ve aya ilk insan indiren Apollo 11 projesinde öncülük yaptı.

Wernher von Braun 65 yaşında, 16 Haziran 1977'de öldü.

• • •

John Cornwell'in "Bilim, Savaş ve Şeytan İttifakı" kitabını irdeleyen Peter Forbes, Nazi rejiminin sahip olduğu bilim adamı ve teknolojik üstünlüğüne karşın, bu gücünü neden atom silahına çeviremediğini sorguluyor ve 27 Eylül 2003'te şunları yazıyordu:

Roket çalışmalarıyla tanınan Alman bilim adamı Wernher von Braun

"Çok güçlü kitle imha silahlarının en önemli iki bölümü, uzun menzilli balistik füzeler ve nükleer başlıklardır. 1940'larda Almanya füze programını yaşama geçirebilecek tek ülkeydi ve fizikte dünya lideriydi.

Hitler'in bomba projesiyle ilgili yargılama yeteneğini şeytan saptırmış, ve şeytanın işbirlikçileri, böylece kendi çöküşlerini hazırlamışlardı. John Cornwell'in kitabı, yalnızca Naziler'in atom bombası yapımı için gereken nükleer fiziği nasıl beceremediğini göstermekle kalmıyor, Nazi sapkınlığında yaşanan bilimsel ve etik sorunları da gözler önüne seriyor.

Hitler ve gangsterlerine aptallıkları ve şaşkınlıkları için teşekkür ederiz!.."

• • •

Evet, totaliter liderler ve gönüllü olarak hizmetlerine koşan işbirlikçi gangsterlerin, kendilerinden olmayan bilim adamlarına karşı tutumları böyle.

...Ancak, son gülenin kimler olduğunu da tarih kitapları yazıyor! •

Hazırlayan: ÖZÜM LARÇIN

1–Dokuma tezgâhı ustasına ne denir?
a–İşba
b–İşbaşı
c–İşayar
d–İşbaal

2–İstanbul Belediye Başkanlarından Haşim İşcan'ı halk nasıl anardı?
a–Haşim Abi
b–Haşim Baba
c–Haşim Amca
d–Haşim Reis

3–İzmir Enternasyonal Fuarı hangi tarihlerde açıktır?
a–20 Ağustos-20 Eylül
b–20 Haziran-20 Temmuz
c–20 Temmuz-20 Ağustos
d–20 Eylül-20 Ekim

4–İşçi haklarını savunan "İşçi Şövalyeleri" gizli örgütü hangi ülkede kuruldu?
a–Fransa
b–İngiltere
c–Belçika
d–Amerika

5–Halikarnas Balıkçısı'nın esas adı nedir?
a–Nurullah Ataç
b–Cevat Şakir Kabaağaçlı
c–Peyami Safa
d–Refi Cevat Ulunay

6–İşgününü 8 saat olarak belirleyen yasa hangi yıl kabul edildi?
a–1919 c–1921
b–1920 d–1922

7–Hangi bölgemizde "ç" ve "ş"ler "j" olarak okunur?
a–Doğu Anadolu
b–Karadeniz
c–Batı Trakya
d–Ege

8–Elbisenin göğüs kısmına iliştirilen dantel süslemeye ne denir?
a–Jaca c–Jacinto
b–Jacini d–Jabo

9–TCK'nın ünlü 141. ve 142. maddeleri hangi yıl kaldırıldı?
a–1990 c–1992
b–1991 d–1993

10–Tanık göstermeye eski dilde ne denirdi?
a–İşgüder c–İşhat
b–İşikari d–İşiki

11–Marangozlukta bir parçayı tezgâha tutturan aletin adı nedir?
a–Mengene
b–İşkence
c–Pense
d–İngiliz anahtarı

12–Kırklareli ve çevresinde kollar omuzlara atılarak oynanan oyunun adı nedir?
a–Karşılama
b–Halay
c–Zeybek
d–Kabadayı

13–Başyapıtı "Faust" olan ünlü edebiyatçı kimdir?
a–Goethe
b–Homer
c–D.H.Lawrence
d–A.Pope

14–Sanatçıların çalıştıkları yere ne denir?
a–Tezgâh
b–Fabrika
c–Atölye
d–Oda

15–Osmanlı ordusunda I.Dünya Savaşı'nda kullanılan başlığın adı nedir?
a–Külah
b–Fes
c–Kabalı
d–Kabalak

16–İşkence ile mücadele sözleşmesi hangi yıl kabul edildi?
a–1984
b–1985
c–1986
d–1987

17–Edirneli Revani'nin eseri "Sakiname" hangi konuyu işler?
a–İçki kuralları
b–İçkili toplantılar
c–Meyhane yaşamı
d–Şaraphane

18–Kabakçı Mustafa ayaklanmasında hangi padişah tahttan indirildi?
a–Ahmed II
b–Osman III
c–Selim II
d–Selim III

Yanıtlar: 149. sayfada

BİR BAŞKA BAKIŞ
Cheryl Tanrıverdi

EMNİYET KEMERİ YAŞAM KURTARIR!

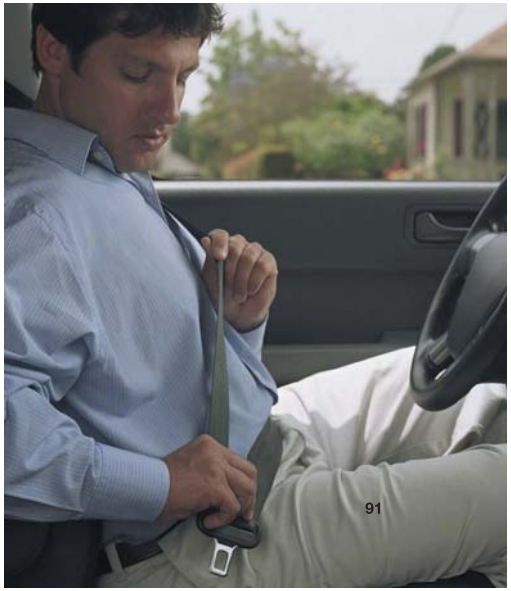

Eğer bu yazı bu mesajı başarıyla iletirse, sevinç duyacağım. Uzmanlar emniyet kemerinin yaşam kurtardığı konusunda aynı fikirdeler ancak trafikteyken öteki araçlara baktığımda, kemeri takılı olmayan birçok kişi görünce çok şaşırıyorum. Büyükler ve çocuklar önde de arkada da olsalar genellikle emniyet kemerlerini takmıyorlar, dolayısıyla da çoğu zaman korunmuyorlar.

Emniyet kemerinin faydaları çok sayıda araştırmayla kanıtlanmış; bu araştırmaların sonuçlarıysa ileri araştırmalarla doğrulanmıştır. Kazaların çok yönlü çözümlemesi ortaya anlaşılır kanıtlar koyuyor. Kuşkusuz, emniyet kemeri yaşam kurtarıyor ve yaralanmaları önlüyor. Bir kişi neden emniyet kemeri takmaz ki?

Bugünkü emniyet kemeri ilk kez 1959 yılında, Volvo tüm otomobillerinde kemer kullanmaya başlayınca ortaya çıktı. Öteki otomobil üreticileri, omuzdan ve kalça kısmından

geçerek takılan bu "üç noktalı" kemeri hemen benimsediler ve kendi ürettikleri otomobillere eklemeye başladılar. Günümüzde bütün yeni otomobillerde emniyet kemeri var. Neden belli. Emniyet kemeri ucuz, kullanımı kolay ve son derece etkili bir güvenlik aracı.

İstatistikler tatmin edici. Emniyet kemeri takanların, takmayanlara oranla bir kazayı atlatma olasılığı iki kat fazla. Emniyet kemeri takmayıp araçtan dışarı fırlamanın sonucu %75 olasılıkla ölümdür. Arka koltuktaki kemersiz yolcular ön koltuktaki kemerlilerin ölüm riskini beş kat artırır. Bu veriler Avrupa Ulaşım Güvenliği Konseyi, Uluslararası Otomobil Federasyonu ve Amerikan Acil Hekimleri Birliği gibi ciddi ve saygın kuruluşlardan geliyor. Bu gerçekleri göz ardı etmek yanlış olur.

Bir kazada neler olup bittiğini anlamak için fizik kanununa bakmak yeterli. Bir otomobil bir yere çarparsa ya da birdenbire durursa, içindeki kişiler herhangi bir şey tarafından durduruluncaya değin hareket etmeye devam ederler. Emniyet kemerlerinden önce, araçlarda hafif hasarların olduğu kazalar bile sık sık ölümle sonuçlanıyordu.

Emniyet kemeri ölümü ve ağır yaralanmaları nasıl önler? Bir kere, yaşamda kalma şansınızın en yüksek olduğu yerde, aracın içinde tutar sizi. Uzun bir süre, Alanya yakınlarında İncekum'da olan bir kazayla ilgili gazete haberini yanımda taşımıştım. Düşük hızda seyreden bir otomobil yoldan çıkarak duvara çarpmış. Çarpışmanın etkisiyle dışarı fırlayan bebek ölmüş.

Emniyet kemeri takanların bir kazayı atlatma olasılığı iki kat fazladır.

Anne ve babasıysa kazayı ufak sıyrıklarla atlatmış. Başka bir bilgi yoktu. Birkaç yıl önce, yaz tatilinden sonra ailesiyle İstanbul'a dönen bir televizyon muhabiriyle ilgili haber duymuştum. Gece yolculuğu sırasında, kullandığı araç mıcır nedeniyle patinaj yapmış ve yoldan çıkmış. Kendisi araçtan fırlayarak can vermiş. Karısı ve çocuğu kazayı ufak sıyrıklarla atlatmış. Yine, haberle ilgili başka bir bilgi verilmemişti. Her iki olayda da, bebeğin ve muhabirin düzgün bir biçimde korunup korunmadığını merak ederim. Gerekli önlemleri alsalardı, araçta kalıp yaşarlar mıydı?

Geçenlerde yazarın, bir National Geographic fotoğrafçısı olan ve Everest Dağı'nın zirvesine ulaşan ilk Amerikan ekibinde yer alan kayınbabasından da söz ettiği bir otobiyografi okudum. Ölüm onu dağdayken değil de trafikte yakalamış. Bir gün, eşiyle birlikte bir buluşmaya giderken aşırı hız nedeniyle yoldan çıkmış. Araç

dört takla attıktan sonra ancak durabilmiş. Adam araçtan fırlayarak başından yaralanmış ve yaşamını yitirmiş. Karısıysa hayattaymış. Kitapta verilen bilgi sayesinde bu kez aklımda hiç soru işareti kalmadı: "Eşimin annesi emniyet kemerini takıyordu ve ufak sıyrıklarla kurtuldu. Ancak babası kemerini takmamıştı."

Kaza sırasında araçtan dışarı fırlarsanız daha iyi durumda olacağınız düşüncesi doğru değil. Yangın ya da boğulma gibi seyrek gerçekleşen durumlarda bile, emniyet kemeri sizi araç içinde tutacak, bilincinizin açık kalmasına ve mantıklı düşünebilmenize olanak tanıyacaktır. Araçtan fırlamak ağır yaralanma, bilinç yitirme ve hatta ölüm riskini artırır.

Emniyet kemeri ani bir harekette ve çarpışmada vücudunuzun en sağlam yerlerini, kalça ve göğüs kısmınız ile omuzlarınızı frenler. (Küçük çocuklar ve bebekler farklı olduklarından, daha farklı korunmaya ve özel kemerlere gereksinim duyarlar).

Bir çarpışma anında ya da aniden durunca, emniyet kemeri şiddeti vücudunuzda dağıtarak yavaşlamanıza yardımcı olur. Direksiyona ve arabanın öteki yerlerine çarpmanızı önler. Arka koltuktakilerin de öndekilere çarpmamasını sağlar.

Acil doktorları çok ciddi baş, yüz, boyun, göğüs, karın, kalça, diz ve bilek yaralanmalarıyla gelen, önlem almayan sürücü ve yolculara alışkınlar. Beyin ve omurilik yaralanmaları daha kötü oluyor, genellikle ağır sakatlıklarla ya da ölümle sonuçlanıyor.

Bu acı gerçeklere karşın halâ emniyet kemeri takmamak için birçok bahane üretenler, konuyla ilgili yanlış inanışa sahip olanlar var. "Emniyet kemeri takmaya gerek yok çünkü..." diye devam eden tümceler duyduğum çok olmuştur.

"Nasıl olsa yakın bir yere gidiyoruz" -Çeşitli istatistiklerde görüldü-

ğü üzere kazaların neredeyse yarısı evin yakınlarında oluyor.

"Yavaş gidiyoruz"

-Ölümlerin, saatte 20 kilometre gibi düşük bir hızda bile gerçekleştiği biliniyor.

"Sen iyi bir şoförsün"

-Siz hiç hata yapmıyor olabilirsiniz, peki yollardaki öteki sürücüler? İçlerinden biri, size çarpabilecek olan dikkatsiz bir şoför olabilir.

"Bu durumla başa çıkabilirim" (daha da kötüsü **"Çocuğumu da korurum"**)

-Bu olanaksızdır. Bir anda kendinizi kontrol edebileceğinizi düşünseniz de, şiddetli çarpma bir yerinizi parçalayabilir.

"Emniyet kemeri takınca rahat edemiyorum"

-Artık emniyet kemeri kullanımı o denli kolay ki, takılı olup olmadığını fark etmiyorsunuz bile. Siz hareket edince hafifçe gevşeyerek rahat etmenizi sağlıyor, araç aniden durursa kilitleniyor.

"Ya kemeri çıkaramazsam"

-Emniyet kemeri bilincinizi yitirmemenizi dolayısıyla da hızlı hareket ederek kendinizle ve öteki yolcularla ilgilenmenizi sağlayacaktır.

"Nasıl olsa hava yastığı var"

-Hava yastığı faydalıdır, ancak, esas olarak emniyet kemeri takılıyken işe yarar. Birçok araçta yalnızca önde hava yastığı bulunur ve önden çarpma gerçekleştiğinde çalışır. O zaman bile, eğer emniyet kemeri takılı değilse, yastığa aşırı hızla çarpma sonucu ölüm gerçekleşebilir.

Türkiye'de kaza oranlarının yüksek olduğu iyi bilinen bir gerçek. Kanun kemer takmayı gerektirse de, emniyet kemeri takma oranının düşük olduğu ortada. Emniyet kemeri yalnızca kanun gerektirdiği için değil, etkili ve faydalı olduğuna inanıldığı için de alışkanlık haline gelmeli. Ülke çapında başlatılacak bir kampanya işe yarayabilir. Resmi kuruluşlar, çalışanlarının emniyet kemeri takmalarını zorunlu tutmak gibi bir örnekle bu konuya öncülük edebilir. Özel şirketler de aynı şeyi yapabilir. Toplumun her kesiminden örnek kişiler destek amacıyla konuyu gündeme getirebilir. Kaza raporları ve basında yer alan kaza haberleri emniyet kemerlerinin çarpışma anında takılı olup olmadığı bilgisini verebilir. Gazete, televizyon ve radyolar halkı bilgilendirebilir.

Emniyet kemeri küçük yaştan başlayarak eğitimin bir parçası olduğu için şanslıydım. Bugün, hareket etmeyen bir araçta bile emniyet kemeri takmadan oturamam. Bir saniyenizi alır. Yola çıkarken emniyet kemerinizi kesinlikle takın.

Unutmayın... **Emniyet kemeri yaşam kurtarır.** •

SPORUN DÜNYASI

Metin Gören

Onlar Bizim için Çalışıyor

Spor düzenimizin çarpık, sorunlu ve de sürekli mahkemelik olan konumunun bağışıklık kazanması sonucunda, kısaltılmış adıyla CAS 'ı (Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi) sonunda beyinlerimize kazıdılar... Doping olayından, sporcu kesiminin alacak verecek konularına değin tüm sorunlara açık uluslararası mahkemenin geçtiğimiz günlerde yaptığı açıklama da doğrusu ilginçti: Türkiye en fazla dosya ile birinci sırada...

Bu son derece üzücü ve de düşündürücü birinci sıra rekorudur. Çünkü, mahkeme üyelerinin İsviçre'nin Lozan kentindeki merkezinden daha önce yaptığı açıklamalar, 10 yıl öncesine değin, incelenecek dosyalarının bulunmadığı şeklindeydi. CAS, ülkemizin spor olgusunu mercek altına almış ve de unvanını Türkiye üzerinden korumayı başarmışsa, bu denli bir unvan, bu kez bizim adımızda dramatik bir gelişmedir. Son kez Avrupa Şampiyonu, Dünya İkincisi bayan atletimiz Süreyya Ayhan'la gündem yaratan CAS'ın ebedi boykot kararından önce kendi konumu-

muzu mercek altına almalıyız. Tartışmaya açık içsel cezaların uzun süren zaman dilimi, bir sporcunun bünyesel varlığını yok eder. Yok edilişin ağır faturası, aynı sporcu için olumsuzluk içeren savunmalar eşliğinde sürekli kullanılırsa, bir dönemin ünlü atleti zaten yok olmuştur. Avrupa Şampiyonu bir sporcunun, bu aşamadan sonra CAS'a başvurması, başını duvara vurmaktan daha tehlikeli olmuştur…

Sonsuza dek spor yapamaz, özcesi ebedi boykot kararı, en fazla dosya ile birinci sırada olan bir ülkenin sporcusuna verilebilecek yerinde (!) bir CAS kararıdır. Çünkü açılımın, geriye doğru sayımlarında Türkiye ile CAS ilişkileri, sürekli yargılayan ve sürekli yargılanan taraflar olarak gelişmiştir.

Anımsayın, Milli Takımımızın, Dünya Kupası'na gidebilmek adına İsviçre ile oynadığı grup eleme karşılaşmalarını... Ve lütfen bir kez daha anımsamayın, verilen cezalar ile futbolumuzun göz yaşları içindeki görüntülerini... FİFA (Uluslararası Futbol Örgütü) Başkanı İsviçreli Blatter'in söylemlerini anımsayın. Tükürükler saçarak, yumruğunu kürsüye vura vura, Türkiye'yi uluslararası spor alanlarından uzaklaştıralım dediğini...

Anadolu kulüplerinin CAS'a açılan davalar nedeniyle ne denli büyük paralar ödediğini biliyor musunuz?

Sorgulanmak için uluslararası mahkeme CAS'ın kapılarında çile dolduran futbolcularımızı anımsayın. Ve adı profesyonel ancak bu denli yapının, ince noktalarını bilmeyen bir dolu takımımızın, milyonlarca dolar tanzimat ödediklerini. Sözleşme imzaladığı, üçüncü sınıf bir sporcunun miktarları az olan transfer alacaklarının bir miktarını ödemeyen Anadolu kulüplerinin CAS'a açılan davalar nedeniyle ne denli büyük paralar ödediğini biliyor musunuz?.. Ülkemizin çeşitli takımlarında futbol yaşamlarını sürdüren onlarca sporcunun, sezon bitmeden, üç karşılaşma sonrası ya da devre arasında gönderilmelerinin ağır faturalarını içerir, CAS mahkemelerinin arşivlerini dolduran dosyalar...

Bilinçsizce yapılan sözleşmeler, ağır isteklerin yazılı olduğu maddeleri yeterince okumayan "adam sen de"ci bir davranışın maddi kaybı yerel, manevi sıkıntısı ulusal olmaktadır.

Beşiktaş kulübünün Fransız teknik direktör Tigana ile İspanyol Vicente Del Bousque'ya CAS mahkemelerinden çıkan kararlar sonucunda ödediği tazminatların parasal gücünü hiç irdelediniz mi? Ve adı geçen teknik direktörlerin alacaklarından bir miktar indirim yapmaları için adeta yalvarmamızı isteyen söylemlerini düşünün... Ne acıklı bir tablodur bu... Ve bilinçsizliğin doruk noktalarına taşınmasında olanak sağlayan düşüncelerin artık iflas etmeleri gereğinin zaman süreci başlamalıdır.

CAS denilen ve künyesinde Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi yazan kuruluşa bundan böyle itibar etmemeliyiz. Yabancı teknik direktör ile sporcularla sözleşme yaparken ve kendi varlıklarımıza ceza vermeyi uygun gördüğümüz işlem sırasında da ulusal bütünlüğümüzü bozmadan, hırs, intikam ve yok etme duygularını öne çıkarmadan işimizi yürütmeliyiz.

Özcesi CAS'a gidecek dosya sayılarını sıfır noktaya taşıyarak ve de onların yalnızca bizim için mesai yapmalarını(!) önleyerek... Bırakalım bundan sonra kol kırılacaksa, yen içinde kalsın.•

Yeni boğa

Çiftliğin üç boğası yeni bir boğa satın alınacağını duyunca bu durumu tartışmaya karar verirler. En eski boğa: "Çocuklar biliyorsunuz ben 5 yıldır buradayım. Şu an sahip olduğum 100 ineği boynuzumun hakkıyla kazandım. O gelecek çapulcuya bir tane bile koklatmam!" İkinci boğa: "Ben de 3 yıldır buradayım ve 50 ineğim var. Sonuna kadar savaşırım ama birini bile vermem." En genç üçüncü boğa "Sizler kadar güçlü olmasam da 10 ineğin sorumluluğu bende ve hiçbirini vermeyeceğim!" der.

Sonunda büyük bir Tır'ın sarsılarak çiftliğe girdiğini görürler. Bir düzine adamın zaptetmeye çalıştığı tonlarca ağırlığında, yerleri titreten korkunç bir boğa ortaya çıkar.

Birinci boğa: "Düşündüm de belki üzülmesin diye gelen arkadaşa bir kaç inek ayırabilirim!" İkinci boğa: "Daha önce söylemiştim, 50 boğa bana çok geliyor. 20-30 tanesini ona verebilirim belki!" der. Üçüncü boğaya bakarlar: Hayvanın gözleri alev alev, ayağı ile toprağı eşelemekte, solukları yerden toz kaldırmaktadır. Birinci boğa atılır: "Evlat sakın yapma. Ona saldırırsan kesinlikle ölürsün! Bırak birkaç ineğini alıversin." Genç boğa cevap verir: "İsterse tüm ineklerimi alsın! Ben sadece bir boğa olduğumdan emin olmak istiyorum!" •

Yazan: ALAEDDİN GİRAY

Hiç de yabancısı olmadığımız bir ülke

KONGO

Adını, yaşamımız boyunca dünya haberlerinde sık sık duyduğumuz, fakat üzerinde nedense pek fazla durmadığımız Kongo, evleri yıkılıp köyleri yakılarak, varlıkları ellerinden zorla alınan ve zulümle öldürülen insanların ülkesidir. Bu ülke halkıyla ilgili çoğumuzun bilmediği bir de şaşırtıcı bilgiyi öğrenelim birlikte: Hastalık, kötü beslenme ve yıllarca süren iç savaş nedeniyle 1998 yılından bu yana Kongo'da, yaklaşık dört milyon insan yaşamını yitirmiştir.

Geçen yüzyılın başlarına değin Kongo bölgesinde yalnız tutsak (Köle) ve fildişi ticareti vardı. Kimine göre gazeteci, kimine göre maceraperest, kimine göre de gezmeyi çok seven ve tehlikelerle dolu bu diyarda gezi merakını gidermek için dolaşan Stanley adında biri, nasıl olduysa oldu, ülkenin zengin yeraltı kaynaklarına sahip olduğunu keşfetti. Orta Kongo'da Kasade bölgesinde elmas ve altın, Güney Kongo'da verimli bakır ve kobalt yatakları, kuzey Kongo'da kalay, kurşun ve çinko, güneyde, Katanga bölgesinde ise zengin bakır ve uranyum madeni bulunduğunu saptadı. İkinci Dünya Savaşı'nda Hiroşima ve Nagasaki'ye atılan atom bombasının hammaddesi bu bölgeden gelmiştir.

Kongo havzası besin ürünleri palme yağı, kahve, kakao, muz, maniloks ve şekerkamışı ile özellikle pamuk yönünden zengin bir ülkedir. Yoğun yağmurların olduğu sıcak ve verimli iklimi nedeniyle yılda üç kez verim alınan ekim sahalarına sahiptir. Stanley değil ama, son yılların meraklıları Kongo'nın Atlas Okyanusu açıklarında doğalgaz ve petrol de bulmuşlardır. Nehirlerde büyük gemiler de çalışabilmektedir.

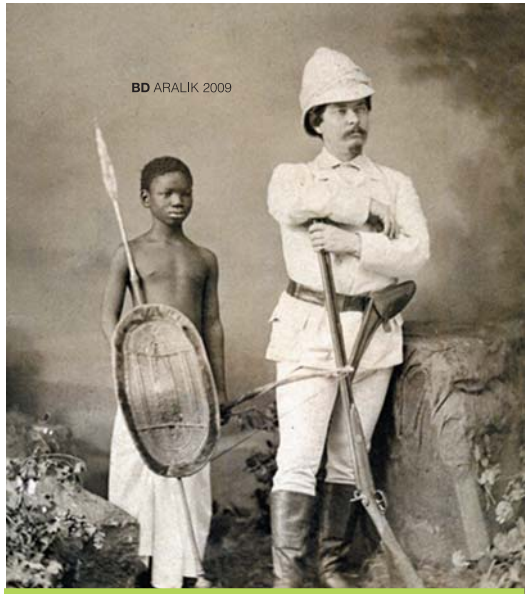
Kongo'nun zengin kaynaklarından pay alabilmek için başta Avrupa'daki şirketler olmak üzere, Amerika'daki büyük şirketler de Kongo'ya akın etmişler, ülkede yönetimi elinde bulunduranlar ve onların yakınlarıyla işbirliği yaparak, ülke varlıklarını değerlendirme çalışmalarına girişmişlerdir.

Stanley hazır oralara gitmişken, Kongo Nehri ve havzasında araştırmalar da yapmış, onun bu çalışmaları sonunda Kongo havzası yanı sıra, Kongo yönetimi de tümüyle değişmiştir. Kongo 1876 -1907 yıllarında Belçika Kongosu, 1907 – 1965 yılları arası Belçika Kolonisi, 1965 yılından sonra da Kongo

Kongo'nun adı Kongo Nehri'nden gelmektedir.

Kongo Nehri, 4.400 km uzunluktadır ve bu "boyu" ile dünyanın en uzun nehridir. Geçtiği bölgelerde yaklaşık 30'dan fazla çağlayan bulunmaktadır. Başta Tanganika Gölü olmak üzere irili ufaklı yüzlerce nehir, Kongo Nehri'ne su taşır. Atlas Okyanusu'na akıttığı su miktarı, Amazon nehri dışında, dünyada tüm nehirlerden fazladır.

Kongo'yu Avrupa'nın kral ve yöneticilerine tanıtan Henry Stanley: *1841 yılında İngiltere'nin Gal bölgesinde doğmuş ve 17 yaşında gittiği Amerika'da, Henry Stanley adlı Galli bir tüccara evlatlık verilmişti. Morten olan adı Henry Stanley olarak değiştirilen bu maceraperest delikanlı Amerika iç savaşında her iki tarafta da savaşmış, iç savaştan sonra gazetecilik mesleğini seçmişti. Çalıştığı Herald gazetesi onu Süveyş Kanalı'na, oradan da Habeşistan'a da gönderdi. 1871 yılında İskoçyalı kaşif David Livingstone ile tanıştı. Kaşif Tanganika Gölü'nde geçirdiği günlerde hastalık ve yaşlılık nedeniyle ölmüştür. Geride bıraktığı günlüklere ve 30 raporuna Stanley el koymuştur.*

Livingstone'un toprağa verilmesiyle Kongo'nun "boş" kaldığını gören Stanley, onun günlüklerinden ve raporlarından yararlanarak araştırmalar yapmış; altı ay sonra 1874 yılında yeniden Kongo'ya gelmiş, emrindeki 355 kişilik kafileyle "araştırmalarına" devam etmiştir.

Demokratik Cumhuriyeti olmuştur. Şimdi dünya coğrafyasında Zaire Cumhuriyeti adıyla yer almaktadır.

Stanley, bölgeyi bir İngiliz kolonisi yapmak karşılığında gezisinin giderlerinin karşılanmasını İngiliz Hükümeti'ne önermiş, fakat Güney Afrika savaşlarında çok askerini kaybeden İngiltere, parlamentosu Stanley'in önerisini reddetmiştir.

Bu haberi alan Belçika Kralı Leopold, hemen harekete geçerek Stanley'i sarayına davet etmiş ve ne gerekiyorsa bizzat yerine getireceğini söylemiştir.

Belçika sarayı, halka Kongo Bölgesi'nin Kralın özel mülkü olacağını, dünyaya da, Kongo'ya özgürlük, barış ve serbest ticaret olanakları getirileceğini duyurmuştur.

Belçika kralı Leopold'un bu "kişisel sömürge iştahı", Avrupa'nın diğer büyük ülkelerini de ilgilendirmeye başlamıştı.

Kongo'nun sahibi olduğuna karar verilen Belçika kralı Leopold (1835-1909)

Fransa, Almanya, İspanya, Portekiz ve İngiltere gibi ülkeler, 1884 sonbaharında Berlin'de toplanarak Afrika kolonisi konusunu görüştüler. Konferans sonunda, 1885 Şubat'ında Kongo Demokratik (hür) Devleti'ni tanıdılar. 3 milyon km² den fazla bir bölümün Belçika hükümetinin mülkü değil, bilakis Krala ait olduğuna karar verdiler. *(Kongo Türkiye'nin üç katı büyüklüğündedir ve nüfusu 35 milyondur. Hiçbir şahıs tarihte tek başına bu kadar büyük bir araziye sahip olmamıştır.)* Bu kararla bütün yağmur ormanları, Kongo ve diğer sayısız nehirler, orada oturan klan ve kabileler, halkları ve arazileriyle birlikte kralın "kişisel malı" oluyordu.

Bir Belçika sömürgesi olan Kongo'da yıllar sonra, Patricia Lumumba adlı bir posta memuru, Ulusal Hareket Partisi adıyla bir parti kurdu ve 30 Haziran 1960 yılında yapılan seçimler sonunda Başbakan oldu. Bu olay, Belçika'da hiç de hoş karşılanmadı. Belçikalılar, yüzyıla yakın süre sömürdükleri Afrika'nın bu verimli ülkesini, Afrikalılara bırakmak istemiyorlardı. Onlara göre Afrika, Afrikalılara bırakılamayacak denli değerli bir ülkeydi.

Lumumba, bu günkü Zaire Devletinin baş şehri olan Kinshasa'da, Afrikalıların Hürriyet Bulvarı diye adlandırdıkları 30 Haziran Meydanı'ndaki Başbakanlık binasında çok kısa bir

Kongo'da başbakanlık görevi sırasında öldürülen Patricia Lumumba

süre görev yapabildi. Belçika, kendine yakın bulduğu ve Katanga bölgesindeki yeraltı madenlerini de Belçika'ya vaad eden Moise Tschombe'yi gerek silah ve gerekse mali olarak destekledi ve… Bir süre sonra dünya bir de baktı ki Lumumba, Tschombe'nin askerleri tarafından Katanga'ya getirilerek 17 Ocak 1961 yılında iki arkadaşıyla birlikte öldürüldü. Eylül ayında da parlamento feshedildi ama, Belçikalılar nedense bu olup bitenleri yalnızca seyrettiler ve her şeyi umursamaz bir davranış içinde geçiştirdiler.

Oysa Lumumba'nın öldürülmesi ve onu öldürenler, "hesap sorulması" gereken önemli konulardı.

1965 yılında Mobutu, batının bil-

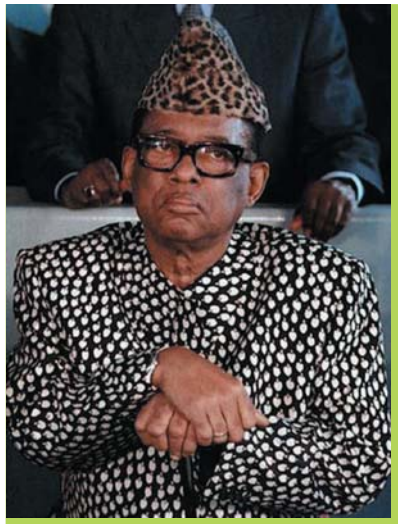
gisi ve hatta onayı doğrultusunda darbe ile iktidarı ele geçirdi ve ilk işi olarak dünyaya, "Kongo'da terörün kökünün kazınacağı" müjdesini verdi. Sözlerini derhal yerine getirmekte olduğunu göstermek için de, "Yurtdışına kaçan teröristlerin (isyancıların) yurda güven içinde ve rahatlıkla dönebilmelerini sağlayan" genel af çıkardı.

Oysa "pişmanlık duyup" yurda dönen teröristler, hiç de umdukları gibi karşılanmamışlar, tam tersi, kendilerine işkence yapılmış, genital organları kesilerek cesetleri Kongo Nehri'ne atılmış, birçokları da idam edilmiş ya da cezaevine kapatılmıştı.

Mobutu'nun çıkardığı af yasası, terörü kökünden kazıyacağı iddiası ve "Mobutu'ya özgü demokrasi" işte böyle başlamıştı.

Mobutu'nun, özgür ve baskısız olacağını vaad ettiği seçim asla olmamıştır. Halkına verdiği sözleri tutmamıştı ama, yakın akrabalarına, yakın arkadaşlarına ve daha sonra yandaşlarına verdiği umudu fazlasıyla yerine getirmişti. Onlarla elele, cepcebe oluşturduğu yönetim biçiminin adı da "Mobutu'ya özgü demokrasi" olmuştur.

Şimdi Kongo'da Belçika yerine artık Mobutu vardı. Mobutu, batının kullandığı isimleri değiştirdi. Kongo'nun yeni ismini Zaire yaptı. Kabilelerin kullandığı eski, yerleşmiş isimleri yeniden gündeme getirdi. Kendisinin

***Mobutu,** 1965 – 1997 yıllarını kapsayan 32 yıl Kongo'nun tek "hakimi" ve her dediği derhal yerine getirilen bir "kişisel yasa yapıcısı" olmuştur. Hiç kimse onun karşısında konuşamıyor, söz söyleyemiyor, dilekte bulunamıyordu. Bu "yasayı" anlayamayanlar, çok değil, yalnızca birkaç gün sonra ortadan kayboluyorlardı.*

Fransızca olan eski ismi Josepy Desire yerine Mobutu Sese Sese Kuku Mgbendu Wa Za Bango ismini kullanmaya başladı. *(Anlamını da yazalım: Direnci ve eğilmezliği ile zaferden zafere koşan ve geride bir ateş kuyruğu bırakan çok güçlü savaşçı).* Safari stili eski Afrika giysilerini giymeye başlayarak kendine özel bir görünüm oluşturmaya çalıştı. Yetmedi; başına da leopar kürkünden bir bere geçirdi. Artık onu kim

nerede görse, anında tanıyabilecekti.

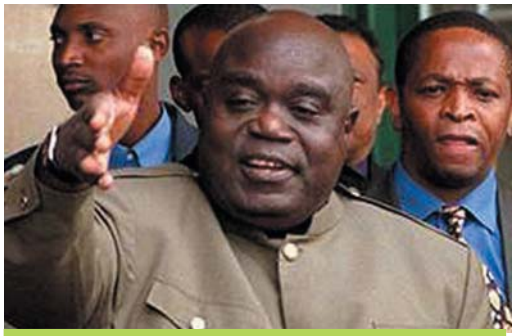
30 Haziran 1960 yılında darbe ile iktidar olan Mobutu'ya halk büyük umut bağlamıştı. Belçika'nın 80 yıllık sömürüsünün artık bittiği zannediliyordu. Kendilerine söylenen hemen her söze kolaylıkla inanan saf halk, özgürlüğün geldiğine inanıyor, kaderlerinin artık değişeceğini umuyordu.

Özgürlük geldi ama, kendileri için değil, Mobutu için geldi. Bu özgürlüğünden yararlanarak, ülkenin yeraltı ve yerüstü kaynaklarını halktan utanmadan, Hak'tan korkmadan hem kendi yağmaladı, hem yandaşlarına yağmalattı. Ekonomi ölçüsüz biçimde felç oldu. Ülkeye bir kleptokrasi (Hırsızlık) çetesi egemen olmuştu. Batı ülkelerinde Mobutu Hükümeti'nin yönetim biçimine, "Kleptokrasi" adı verilmişti.

Dünyanın en varlıklı diktatörü olduğunu iddia eden Mobutu, Mayıs 1997'de iktidardan devrildikten sonra Fas'a kaçtı, oraya sığındı. İktidarı yoktu ama, çok büyük miktarda parası vardı. Herşeyi parasıyla çözümleyeceğine inandığı bir sırada, bacaklarının üst bölümünde başlayan sancılar giderek inanılmaz acılara dönüşünce, parasının bile bir işe yaramadığını gördü. Prostat kanseri olmuştu ve acılar içinde kıvranarak can verdi.

Öldüğünde Kongo tümüyle iflas etmiş durumdaydı. Ülke ekonomisi yanısıra milyonlarca Kongo'lunun da katili olan Mobutu'nun ölüm haberi ülkesinde "İlahi adaletin kararı" olarak kulaklardan kulaklara dolaştı.

Mobutu'yu, ölümünden dört ay önce, 1997'de bir darbe ile deviren Laurant Kabila, yönetimi ele geçirdikten sonra gideni hiç de aratmadı. İlk "icraat" olarak kendisini Başbakan ilan etti ve ardından, "alacaklıları" ile "borçlarını ödemesi" görüşmelerine başladı. Mobutu'yu devirebilmesi için işbirliği yaptığı Ruanda, Uganda ve Simbabve hükümetleri, altın, elmas, kalay ve bakır gibi madenlerin gelirlerinden, kendilerine söz verilen payların geciktirilmemesini istediler. Angola da, Kabila'ya askeri destek karşılığı söz verilen Atlantik petrolüne ortaklık payının hemen ödenmesini istiyordu. Hükümet,

Afrika diktatörleri arasında en aptal ve en acımasız diktatör olarak anılan Kabila'nın ölüm nedeni üzerinden on yılı aşkın bir süre geçmesine karşın, aydınlatılamadı.

değil Kongo'yu, merkezi bile yönetemez duruma gelmişti. Bu durum devam edemezdi. Kabila birkaç ay zor dayanabildi ve en ufak bir "dokunuş" sonunda devriliverdi. Kimileri onun, en yakın koruması tarafından, kimileri ise, bir elmas işinde sözünde durmadığı için rakipleri tarafından öldürüldüğünü söylüyor.

Yöneticilerinin kaderi gibi, Kongo'nun ve Kongoluların kaderi de değişmedi. En acımasız diktatöründen sonra bu kez o diktatörün oğlu, Joseph Kabila, Kongo'nun Başbakanı olarak atandı.

Kabila'nın yerine başbakan olarak atanan oğlu Joseph Kabila.

Bir Başbakan'ın atamasını kim yapar? Kongo'da kime sorarsanız sorun herkesten aynı yanıtı alırsınız: "Elbette Kobalt şirketi yaptı."

Kimse yalanlamamaktadır bu haberi… Aksine, söz konusu haber, dolaylı da olsa, söz konusu şirket tarafından doğrulanmaktadır da… Çünkü, tüm Kongoluların ağızlarında bir iki tur yaptıktan sonra şirket, yeniden maden aramak ve ihraç etmek izni istemiştir ve… Şirketin bu isteği hemen yerine getirilerek kendisine hükümetin teşekkür borcu ödenmiş, ve bu haber de doğrulanarak, halkın ağzı ve kulakları, "doğru olmayan bir haber" le meşgul edilmekten kurtarılmıştır.

•••

Adını, sık sık duyduğumuz, fakat üzerinde nedense pek fazla durmadığımız Kongo'da, neler oldu o yıllardan bu yana?

Başlarında, ister Belçika Kralı, ister bir darbecinin başbakan olarak atanan oğlu olsun… Kongo bugün de evleri yıkılarak, köyleri yakılarak, öldürülerek, varlıkları da, insanlık onurları da ellerinden alınan insanların ülkesidir. Kongo'da "yaşayan" insanların yüzyıllardır kendilerini kurtaramadıkları bu kimlikleri, bugün de kaderleri olmuştur.

Dünyanın "para zengini" ülkelerinin bile gözünü döndürecek denli zengin kaynaklara sahip Kongo'da, halk özellikle cahil bırakılarak bu imkânlardan yoksun kılınmış durumda. Kongolular, çıkarlarını düşünen yöneticileri tarafından ezilirken, yalnızca üç ay rahat nefes alabildikleri Lumumba dönemini hiç unutamıyorlar. Onun dürüstlüğünü, onur ve cesaretini varlıklarının umudu olarak benimseyen Kongo'lular, şu sözlerine dört elle sarılıp dayanma güçlerini artırıyorlar:

"Kanada'nın, İsveç'in, İngiltere'nin, Belçika'nın mavi berelilerinin ve holdinglerinin ne işleri var, biz Kongo halkının ülkesinde?.." •

Teslime okula gidemiyor ama, okul ona geliyor.

Fethiye'nin Karaçulha köyünde yaşayan Adem ve Durkadın Malpınar bir erkek çocuktan sonra bir kız çocuk sahibi olacaklarını duyunca çok sevindiler. Hamileliği süresince sağlık kontrollerini hiç aksatmayan Durkadın Malpınar için altıncı aya dek her şey yolundaydı. Ama hamileliğinin altıncı ayında yapılan testler sonucunda doktorun "Ne yazık ki size bunu söylemek zorundayım, engelli bir bebeğiniz olabilir" demesi bir anda tüm aileyi huzursuz etmişti. Hayır, akraba evliliği yapmamışlardı. Bildikleri kadarı ile ailede başka engelli de yoktu. Sabırla beklemekten ve sağlıklı bir bebek dünyaya getirmeyi umut etmekten başka seçenekleri yoktu.

İlçe Eğitim Müdürü Yüksel Gültekin, Teslime'nin öğretmeni Hatice Dirlik ve küçük Teslime, yazarımız Nuray Bartoschek ile.

Bu sancılı ve tedirgin bekleyiş 2000 yılının, 9 Aralık gününe dek sürdü. Teslime bebek dünyaya geldiğinde görünüşte her şey normaldi. Boyu, kilosu normal sınırlardaydı. Doktorlar da yolunda gitmeyen bir şey olduğunu söylemeyince aile, yeni üyeleriyle huzur içinde eve döndü.

İlk zamanlar yeni doğan bebeklerin ağlaması doğal diye düşünerek Teslime bebeğin durmaksızın ağlamasından endişe duymadılar. Ama

aradan günler değil haftalar geçmesine karşın bebeğin çığlık çığlığa ağlayışları dinmeyince soluğu yine hastanede aldılar. Doktorlara göre her şey normaldi. Gelgelelim haftalar ayları kovaladı ama Teslime bebeğin acı içinde çığlıkları, ağlamaları azalmak bir yana günden güne arttı. Hastaneye İstanbul'dan yeni bir doktor geldiğini duyduklarında Teslime bebeği kucaklayarak yine hastanenin yolunu tuttular.

Doktor, tüm tetkikleri tamamladıktan sonra, Teslime bebeğin neredeyse doğduğu günden buyana sürekli ağladığını söyleyen aileye "Kızınızda, tıpta Osteogenesis Imperfecta olarak adlandırdığımız, toplumda cam kemik olarak bilinen hastalığın olmasından şüpheleniyorum" dedi. "Ama kesin tanı konulabilmesi için Akdeniz Üniversitesi Endokrinoloji Bölümü'ne götürmenizi öneririm." Teslime'nin bitmek bilmeyen ağlamalarının nedeni, o ana dek kimsenin ayırdına varamadığı kırılan kemikleriydi.

Teslime'nin bitmek bilmeyen ağlamalarının nedeni, kimsenin ayırdına varmadığı kırılan kemikleriydi.

Anne ve baba yaşamlarında ne cam kemik hastalığını duymuşlardı, ne de cam kemik hastası birisini tanımışlardı. Oysa Akdeniz Üniversitesi Endokrinoloji Bölümü'nde Teslime'de Osteogenesis Imperfecta hastalığı olduğu kesinleşince baba Adem Malpınar okudu, araştırdı ve bu hastalıkla ilgili tüm bilgileri öğrenmeye çalıştı. Toplumda Cam Kemik hastalığı olarak bilinen Osteogenesis İmperfecta hastalığının temelinde genetik etmenler büyük rol oynamaktaydı. Bağ dokusunu oluşturan en önemli proteinlerden birisi olan "kollagen", cam kemik hastalarında tam olarak oluşmadığı ya da normalden az olduğu için kemik oluşumu olumsuz etkileniyor ve kemiklerin kolayca kırılmasına neden oluyordu.

Adem bey yazgıya karşı çıkamayacağını biliyordu. Kızının durumunu değiştiremezdi ama onun tedavisi ve yaşamını kolaylaştırabilmek için elinden ne gelirse yapabilirdi. Ve bunu yapmaya karar verdi.

Teslime şimdi dokuz yaşında ve ailesi her ay onu Antalya'ya Akdeniz Üniversitesi'ne götürüyor. Ayda bir kez kemikleri sertleştirici bir enjeksiyon yapılıyor. Bir yıl tamamlandıktan sonra enjeksiyona altı ay ara veriliyor ve sonra yine ayda bir olarak uygulamaya başlıyor.

Benim Teslime ve ailesi ile tanışmam ise herkesin eşit eğitim hakkı olduğuna inanan ve bu konuda başarılı

çalışmaları ile tanınan Fethiye İlçe Milli Eğitim Müdürü Yüksel Gültekin sayesinde oldu. Müdür bey "Teslime okula gidemediği için biz okulu onun ayağına getirdik, bir öğretmenimizi görevlendirdik. Teslime şimdi Karaçulha İlköğretim Okulu ikinci sınıfı öğrencisi ve evinde eğitim görüyor" dediğinde, bir yönetici sorumluluğuyla, bir insan sorumluluğuna aynı anda tanık oldum.

Müdür Yüksel Gültekin, Teslime'yi daha yakından tanıyabilmem isteğimi de yerine getirdi ve beni, Teslime'nin evine götürdü.

Teslime gerçekten çok zeki, çok tatlı ve o kadar da sevimliydi ki, sarılıp onu öpmekten kendimi alamadım. O gerçekten bir cam bebek gibi narindi de. Ona sarılırken bile çok özen gösterilmesi gerekiyordu. Oysa kendisi bizim kadar tedirginlik duyumsamıyordu. Kolayca kırılan kemikleriyle, defalarca alçılar içinde yaşamasına karşın, gözlerinin içi gülüyor, tatlı sohbetiyle, pes etmeyişiyle, yaşama sımsıkı tutunuşuyla hepimize unutamayacağımız bir yaşam dersi veriyordu.

Bıcır bıcır anlatıyordu:

"En çok okula gitmeye özeniyordum" diyordu. "Okul zamanı geldiğinde çok ağladım, bağırdım, yıktım ortalığı. 'Ağbim okula gidiyor, ben neden gidemiyorum, ben de okula gitmek istiyorum' dedim."

O günlerde araya giren Baba Adem Malpınar, görüşmemizin bu anında da giriyor araya: "Teslime ağlayıp sızlayınca kucağıma alıp götürdüm kızımı okula. Ama birkaç ay sonra tekrar eve getirmek zorunda kaldık. Çünkü Teslime'nin okul ortamında güvenliğini sağlamak hiç kolay değildi ve kemikleri her an kırılma tehlikesi karşısındaydı. O ana dek Teslime'nin evde eğitim görebileceği gibi bir seçenek olabileceği, aklımın ucundan bile geçmemişti."

Ama bir gün bir gazetede "engellilere evde eğitim olanağı sağlandığına" ilişkin bir haber okuyunca Adem Malpınar, hemen harekete geçmiş.

"Hemen herkes vazgeçirmeye çalıştı babamı" diyerek Teslime karıştı söze. "Kimse evde okul olabileceğine inanmıyordu. Ama babam hiç kimseyi dinlemedi, yasaların bize tanıdığı hakkımızı kullanmak için gerekli tüm devlet kapılarını çaldı."

O ana dek sessizce bir kenarda oturan anne Durkadın Malpınar da konuşmamıza katıldı ve "Teslime'nin kemiklerinin nasıl cam gibi olduğunu kolayca anlayabilmemiz için" yaşadıkları bir olayı anlattı:

"Teslime'nin evde eğitim görebilmesi için hem hastalığına ilişkin rapor almamız, hem de 'altı ay evden çıkamaz' raporu almamız gerekiyordu" dedi. "Bu raporları almak için eski arabamızla hastaneye gittik. Arabamızın emniyet kemeri yoktu. Tam hastanenin önüne geldiğimizde eşim frene bastı ve arabanın durması ile birlikte Teslime arabanın koltuğundan yere düştü ve kemikleri kırıldı, aylarca belden aşağısı alçıların içinde yatmak zorunda kaldı."

Adem Malpınar ise, bu olayı hiç unutamıyor ama Teslime'nin kemiklerinin kaç kez kırıldığının sayısını anımsayamıyor:

"En az onbeş ya da yirmi kez kırılmıştır kemikleri" diyor ve ekliyor:

"Sayısını kesin olarak bilemeyeceğim ama dediğimin fazlası vardır, eksiği yoktur."

Baba Malpınar, ülkemizde kaç cam kemik hastası olduğunu da kesin olarak bilmiyor ama, Teslime'nin konumunda çocukları olan ailelerin neler yapmaları gerektiğini, çocuklarının evde eğitim görebilmeleri için nerelere başvurulması gerektiğini çok iyi biliyor. Ve bu bilgisini, gereksinim duyan kişilerle seve seve paylaşıyor, onlara şu önerilerde bulunuyor: Ülkemizde aynı durumda olan ama çocuğunun evde eğitim görmesi için nereye başvuracağını bilmeyen aileler öncelikle yakın çevrelerindeki olumsuz seslere, 'yapamazsın, edemezsin' diyenlere kulaklarını tıkamayı öğrenmeliler ve mücadeleden asla vazgeçmemeliler. Çocuğumuzun hastalığını ne kadar çabuk kabullenirsek o kadar iyi. Sonrasında onlar için neler yapabileceğimizi araştırmaya başlayabiliriz. Biz gerekli sağlık raporlarını aldıktan sonra İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Rehberlik Danışmanlık Merkezi'ne başvuruda bulunduk. Sonrasında İlçe Milli Eğitim Müdürü

Baba Malpınar Teslime'nin konumundaki çocukların evde eğitim görebilmeleri için nerelere başvurulması gerektiğini çok iyi biliyor.

Yüksel Gültekin ve Kaymakam Mehmet Ali Karatekeli'nin destekleriyle üst kurumlarla gerçekleştirilen yazışmaların sonucunda Teslime'nin evde eğitim görmesi için Karaçulha İlköğretim okulundan öğretmen Filiz Varçin görevlendirildi. "

Teslime'yi ziyaretimizde bizi yalnız bırakmayan Karaçulha İlköğretim Okulu Müdürü Özcan Akdu ve Filiz Varçin öğretmene sordum:

"Siz daha önce böyle bir deneyim yaşadınız mı? Neler düşündünüz, neler duyumsadınız bu konuda? "

Filiz öğretmen gülümsedi, "Daha önce böyle bir deneyim yaşamamış olduğunu" söyledi. Sonra da içtenlikle bir de itirafta bulundu:

"Doğrusu ilk anda 'yapamam, çocuğa zarar veririm ' diye çok korktum ve paniğe kapıldım" dedi. "İlk karşılaşmamızda Teslime'yi, belden aşağısı alçıda gördüm. Ama onun güler yüzünü, heyecanını, isteğini, coşkusunu görünce tüm korkum kayboldu. O denli istekliydi ki hiç ara vermeden ders yapmak istiyordu. Onun bu isteği bendeki tüm korkuları yok etti."

Teslime'nin bu yıl öğretmenliğini üstlenen Hatice Dirlik de bu yıl ilk kez Teslime için görevlendirildiğinde aynı tedirginliği yaşadığını itiraf etti. "Ama derse başlayınca çok mutlu oldum" dedi. "Teslime öğrenmeye o denli istekli ki, verdiğimizi aldığını görmek bizim için en büyük mutluluk. Tüm çabalarımıza değer."

Karaçulha İlköğretim Okulu Müdürü Özcan Akdu ise "Biz geçmişimizde kanadı kırık kuşlar için bile yardım derneği kurmuş bir toplumuz" diyor. "Bizler elimizden geldiğince destek olacağız engelli ailelerine. Siz de herkese örnek olması için sesimizi duyurarak destek oluyorsunuz."

"O denli istekliydi ki hiç ara vermeden ders yapmak istiyordu. Onun bu isteği bendeki tüm korkuları yok etti."

Teslime bana bir de sürpriz yaptı.

İlköğretim ders kitaplarından birinde yayımlanan bir yazımı okudu, bir kağıda benim için resim yaptı ve kendi sözleriyle söyleyeyim, "Geldiğim için çok teşekkür etti" bana. Bir teşekkürünü de, bizim aracılığımızla Muğla İl Emniyet Müdür Yardımcısı Olcay Özbarlas'a iletmemizi istedi:

O bana bilgisayar armağan etti" dedi ve bilgisayarla yaptığı resimleri gösterdi.

"Şimdi seni Bütün Dünya okurları da tanıyacaklar" dedim. "Ya onlara ne söylemek istersin?"

Yaşının üzerinde bir olgunlukla yanıtladı sorumu:

Okula gidemesem de evde okuma yazma öğrendiğim için çok mutluyum" dedi. "Öğretmenlerim hem ders yapmayı, hem de resim yapmayı öğretiyorlar. Aslında keşke bütün çocuklar okula gitseler, okula gidemeyen çocuklar da benim gibi evde okusalar. Okulu evime getirmeyi sağlayan herkese, bana destek olan herkese çok teşekkür ederim."

En kısa zamanda kızımla birlikte kendisine yeniden geleceğimi söyleyerek, hatta söz vererek ayrıldım o gün Teslime'nin evinden.

"Ülkemizdeki tüm Teslime'lere ulaşabilmek ve onların gözlerindeki kıvılcımı da yaşama sevincine dönüştürebilmek" isteğim kıpırdadı içimde.

Sonra, ondan öğrendiklerimi geçirdim gözlerimin önünden ve… Teslime için bir şeyler yapmaya çalışırken, Teslime'de görüp, Teslime'den öğrendiklerimle daha sıkı sarılmaya hazır olduğumun ayırdına vardım yaşama… •

İNSAN İNANDIĞINA DENKTİR

"Bir şeyin imkansız olduğuna inanırsanız, aklınız bunu size ispatlamak üzere çalışmaya başlar. Ama bir şeyi yapabileceğinize gerçekten inandığınızda, aklınız yapmak üzere çözümler bulma konusunda size yardım etmek için çalışmaya başlar."

Dr. David J. Schwartz

Bilim adamları pirelerin farklı yükseklikte zıplayabildiklerini görürler. Birkaçını toplayıp 30 cm yüksekliğindeki bir cam fanusun içine koyarlar. Metal zemin ısıtılır.

Sıcaktan rahatsız olan pireler zıplayarak kaçmaya çalışırlar ama tavandaki cama çarparak düşerler. Zemin de sıcak olduğu için tekrar zıplarlar, tekrar cama çarparlar. Defalarca kafalarını cama vuran pireler sonunda o zeminde 30 santimden fazla zıpla(ya)mamayı öğrenirler.

Deneyin ikinci aşamasına geçilir ve tavandaki cam kaldırılır.

Zemin tekrar ısıtılır. Tüm pireler eşit yükseklikte, 30 cm zıplarlar! Üzerlerinde cam engeli yoktur, daha yükseğe zıplama imkanları vardır ama buna hiç cesaret edemezler. Çünkü engel artık zihinlerindedir.

Bu deney canlıların neyi başaramayacaklarını nasıl öğrendiklerini göstermektedir.

Şikayetçi Şakir

Ah Şakir ah, çalışkan çocuk, konuşkan çocuk ama çok şikayetçi… Herşeyden şikayetçi. Arkasındaki sırada oturan arkadaşı, sırtına parmağını dokundursa, hemen bağırır:

"Öğretmenim, sırtımı dürttüüü…"

Canım, arkandaki arkadaşın seni niçin dürttü? Şöyle bir arkanı dön bakalım, sor… Silgi mi istiyor, kalem mi istiyor? Bakalım ne söylüyor?

Yooo, Şakir hemen şikayet eder,

"Öğretmeniiim, beni yine dürttü…"

Bazen de kalkar, öğretmenimizin masasına dek gider, kulağına bir şeyler söyler. Biz biliriz ki Şakir yine ya bir şeylerden şikayetçidir, ya da birini şikayet ediyordur.

Öğretmenim sabırla onu dinler, gözlerini kapatır,

"Bitti mi Şakir?"1 diye sorar.

Bitmemiştir. Şikayet ettiğini parmağıyla gösterir.

Öğretmenim bu kez, şikayet edilene sorar,

"Tutku, sen buna bahçede dil mi çıkardın?"

Tutku ayağa kalkar, "Hayır öğretmenim" der.

İşte o anda Şakir, dilini öyle bir çıkarır ki, dana dili gibi…

"Bööööyle çıkardı öğretmenim" der. Öğretmenim güler, Şakir'e yerine oturmasını söyler. Yo yo, Şakir'i hepimiz seviyoruz. Ama ah, bir de şu şikayetçi yanı olmasa.

Kantinden simit alıyoruz, ısırıyoruz. Şapur şupur yiyoruz. Şakir de ısırıyor, çiğnemeye başlıyor, ama gözleri elindeki simitte. Bekliyoruz, Şakir yine bir şeyi şikayet edecek ama, bakalım neyi?

Etti bile.

"Kantinci amca niçin bu simidin

susamı az?"

Kantinci başını iki yana kıvırıyor,

"Şakir, yani şuradan bir şeyler aldığında bir kez olsun şikayet etmesen olmaz mı? Dünkü gazoz için de 'Boğazımı yaktı, kavurdu' dedin a oğlum. Gazozu ben yapmıyorum ki. Sonra arkadaşların da içiyorlar, onlar hiç şikayet etmiyorlar."

Bazen kendinden de şikayetçi oluyor Şakir. Sınıfımızın en uzun boylusu Özgür'ü gösteriyor, kendi boyundan şikayet ediyor,

"Benim boyum niçin kısa? Özgür basketçi olacak ama ben olamayacağım."

O zaman Şakir'e soruyoruz: "Babanın boyu uzun mu?"

Yanıt veriyor: "Kısa."

"Annenin boyu?"

"O da kısa…"

"O zaman senin boyun niçin uzun olsun Şakir?"

Şakir susuyor, konuşmuyor ama Özgür'e, bir aşağıdan yukarı, bir de yukarıdan aşağı bakıyor, içini bile çekiyor.

"Şakir sen de basketbol değil, futbol oynarsın" diyoruz, gülüyor, seviniyor.

Bir kez derste başından şikayet etti… Evet evet, kendi başından.

Şikayeti mi ne? Başı ağrıyormuş. Hepimiz birbirimize baktık. Yoksa Şakir şimdi hepimizden mi şikayetçi olacaktı?

"Öğretmenim, hava yağmurlu diye bahçeye çıkmadık ya, soluklanmada sınıfta oturduk ya, arkadaşlarım çok gürültü yaptılar, benim de başım ağrıdı…

Yo, öyle demedi. Öğretmenim sordu:

"Neden ağrıyor, Şakir?"

"Bilmem öğretmenim…"

"Çık biraz bahçede dolaş, temiz hava iyi gelir…"

Şakir koşarak sınıftan çıktı. Pencere yanında oturan arkadaşlarım, onun bahçede başını iki eliyle tutarak yürüdüğünü görmüşler, sonra görmemişler. Sonra mı? Kapıyı çaldı, sınıfa gülerek girdi.

"Müdür beye şikayet ettim öğretmenim." dedi.

Gülmeye başladık. Öğretmenim sordu:

"Neyi şikayet ettin Şakir?"

"Başımı öğretmenim."

"Müdür bey ne dedi?"

"Bir şey demedi. Bana şeker verdi. Şekeri ağzıma attım. Şekeri yer yemez başımın ağrısı geçti."

Daha çok güldük,

Alışmıştık. Şakir'in sesi dersin bir yerinde zil gibi çıkardı.

"Öğretmenim, kalemim yok…"

Kalem mutlaka sıranın altına düşmüştür.

"Oralara bak Şakir…"

Şakir eğilir, bakar, kalemini bulur.

"Öğretmeniiim, çantam yok."

Öğretmenin bakar, güler, sonra:

"Sen hangi sırada oturuyorsun Şakir?"

Şakir bir bakar ki başkasının sırasına oturmuş.

Kışın havalar soğuyunca mont giyiyoruz. Derse girerken koridordaki askılara asıyoruz. Şakir hergün montunu bulamaz, hemen öğretmenimize koşar,

"Öğretmenim benim montumu biri almış…"

"İyi baktın mı Şakir?"

"Baktım öğretmenim…"

Öğretmenim onunla montu aramaya başlar. Şakir bağırır:

"İşte oooo…"

Giyerken de söylenir:

"Almıştı da geri getirdi. Ben aradığımda yoktu…"

Bazen de Şakir'in montu boyanır.

Meltem ne yapsın, üşütmüş, o anda öksürüyor. İyi ki sınıfımız birinci katta. Eğer ikinci katta olsaydı, kimbilir Şakir'den ne denli merdiven şikayetleri duyacaktık.

O birkaç adımlık salon yolunda bile Şakir şikayet ediyordu.

"Öğretmeniiiim Suat şarkı söylüyor…"

İyi ya, ilk dersimiz ne? Suat bu dersi çok seviyor. Aslında Suat okulunu, arkadaşlarını, öğretmenini çok seviyor. Sınıfa girerken çok mutlu oluyor, şarkı söylemeye başlıyor. Ne var bunda şikayet edecek?

Soluklanmada bahçeye çıktığımızda hepimiz Şakir'den uzak durmaya çalışıyorduk. Çünkü o, bahçede oynamıyor, biraz sonra derse girince kimleri şikayet edeceğinin listesini tutuyor.

"Öğretmeniiiim, Mutlu çelme taktı."

"Öğretmeniiim, Bahar bana su serpti…"

"Öğretmeniiim, ayy ben neyi şikayet edecektim? Unuttum öğretmenim."

Öğretmenim yanıt veriyor:

"İyi ki unuttun Şakir."

"Hıh, şimdi aklıma geldi."

"Unut Şakir unut…"

"Peki öğretmenim."

Birgün Şakir babaannesiyle birlikte okula geldi. Bütün sınıf,

"Uf" dedik, galiba bugün Şakir'in şikayeti çok büyük. Çünkü babaannesini de birlikte getirmiş. Mutlaka arkadaşlar Şakir birimizi şikayet edecek. Babaannesi bu şikayeti söylemeye gelmiş…

Toplanıverdik Şakir'le babaannesinin başına.

Şakir yere bakıyordu. Arzu sordu:

"Babaanneni bizi şikayet etmek için mi getirdin Şakir?"

Şakir'den ses çıkmıyordu. Babaannesi: "Ah, ah, evde de her şeyden şikayetçi bu çocuk. Burada da mı öyle?" dedi.

"Evet" diye bağırdık.

Şakir'in babaannesi: "Ben size kurabiye yaptım, getirdim çocuklar" dedi. "Afiyetle yeyin. Yeyin bakalım, normal mi tuzlu, yoksa çok mu tuzlu?"

Babaannesi gülüyordu.

Biz hemen anladık. Demek ki Şakir babaannesinin yaptığı kurabiyeyi de şikayet etmişti.

Kime? Kime olacak, babaannesine.

Şakir'in babaannesi, kurabiye paketini öğretmenimizin masasının üzerine bıraktı.

"Hoşcakalın çocuklar" dedi ve gitti.

Öğretmenimiz sınıfa girince paketi gördü.

"Bunu kim koydu buraya?" diye sordu.

Şakir ayağa kalktı.

"Babaannem koydu öğretmenim. Arkadaşlarıma kurabiye yaptı… Yalnız şey öğretmenim…"

"Ne şeyi Şakir?"

"Şey öğretmenim, biraz tuzlu olmuş…"

"Olsun… Babaannene çok teşekkür ederiz."

Öğretmenim bize sordu.

"Hemen şimdi Şakir'in kurabiyelerini sıcak sıcak yiyelim mi çocuklar?"

"Yiyelim öğretmenim…"

Öğretmenim kurabiyeleri dağıttı… Umh umh umh, öyle güzel olmuştu ki… Şakir'in babaannesinin yaptığı kurabiyeleri iştahla yedik. Hiç de tuzlu değildi.

Ama Şakir hep bize bakıyordu. Bakalım hangimiz "Tuzlu olmuş" diyecektik… Demedik. Çünkü kurabiye tuzlu değildi.

Ah Şakir ah!.. Ne diyor Şikayetçi Şakir bize biliyor musunuz?

İkinci sınıfta Şikayetçi Şakir olmayacağım diyor.

Hı hı, inanalım mı?

Bakalım. Göreceğiz... •

Evet evet boyanır. Nasıl mı boyanır? Şakir kara montu yerine üzerine kırmızı bir mont giymiştir. Koşa koşa öğretmenimizin yanına gider.

"Öğretmenim, montumu kırmızıya boyamışlar…"

Öğretmenim Şakir'e bakar, yine güler. Tam o sırada Gülnaz bağırır:

"Öğretmenim, Şakir benim montumu giymiş…" Eh, artık altı dersten sonra yorgunluk çıkaran en iri kahkahahaları atıyorduk.

Şikayetçi Şakir'in nasıl Gülnaz'ın montunu giydiğini evde de anlatıyor, kardeşlerimizle birlikte gülüyorduk.

Ah Şakir ah, bahçede bütün okul sıra olmuşken bile sesini yükseltiyor, bağırıyordu.

"Öğretmenim, Meltem andımızı söylemiyor…"

Derleyen: ÖZÜM LARÇIN

YAŞAMDAN NELER ÖĞRENDİM

•Ölümün dışında hiç bir şeyin göründüğü ya da sanıldığı kadar önemli ve acil olmadığını öğrendim…

•Coşkulu ve neşeli olmadığım zamanlar, bunun hiç kimsenin suçu olmadığını öğrendim…

•Cesur olmayı, olamasam bile öyle davranmayı öğrendim... Nasıl olsa, aradaki farkı kimse anlamıyor...

•Makyajım ve giysilerimle çevremdekilerin dikkatlerini en fazla yarım saat kadar üzerime çekebileceğini, ama ondan sonrası için kesinlikle bilmem gereken bir şeyler olduğunu öğrendim...

•Hiç kimsenin sır saklamadığını öğrendim... Çünkü herkesin, "birine bir şeyler söylemek gereksinimi duyduğunu" öğrendim...

•Yanıtını bilmediğim ve emin olmadığım konularda "Bilmiyorum" demenin daha akıllıca bir davranış olduğunu öğrendim...

•Ağzımı kapalı tuttuğumda, fazla hata yapmadığımı öğrendim!...

•Başarıya çıkan bir "asansör" olmadığını, başarıya ancak tırmanarak ulaşılabildiğini öğrendim...

•İnsanların bana yalnızca, benim izin verdiğim biçimde davranabildiklerini öğrendim...

•Kıskançlığın, mutluluğun düşmanı olduğunu ve "mutlu olmak için başkalarına güvenme"nin düş kırıklığı getirdiğini öğrendim...

•Kişilerin, kendinden daha az başarılı kişilerle başarısını, mutsuz kişilerle de mutluluğunu konuşmaması gerektiğini öğrendim...

•Başkaları için olumsuz düşünüp, onlara karşı acımasız ve kırıcı olanların, aslında kendilerinin güçsüz ve acınacak kişiler olduklarını öğrendim.

•Sevgiyi yalnızca, güçlü ve kendine güvenen kişilerin algıladıklarını öğrendim…

•Yaşamları sorunlu ve mutsuz kişilerin, karşılarındakileri kişileri kendi yerlerinde görmeye çalıştıklarını öğrendim...

•Hayattaki en önemli çözümün, gerçekte neyin "önemli" olduğuna karar verip, gerisini çöpe atmak olduğunu öğrendim...

•Beni sürekli eleştiren, kendilerini bende kusur bulmakla görevli sanan kişilere kulak asmamayı ve yanıt vermemeyi öğrendim…

•Yalnızca "ders almak" için arkama bakmayı, bir sorunumu çözmek için değil, yalnızca "sesli düşünebilmek" için bir arkadaşıma anlatabileceğimi öğrendim...

•"Olanaksız" diye bilinen bir şeyi çok isteyip de elde edebildiğimde, aslında kazandığımın yalnızca, kendi kendimle yaptığım savaş olduğunu öğrendim…

•Ne kadar çaba harcarsam harcayayım, kimilerini bir türlü mutlu edemediğimi görünce, artık çabalamamı artık bırakmam gerektiğini öğrendim.

•Başkalarının benim hakkımda ne düşündüklerinin değil de, aslında benim kendim hakkında ne düşündüğümün önemli olduğunu öğrendim...

•Kin tutmayıp, affetmeyi ve unutmayı başarabilmek için, güçlü olmak gerektiğini öğrendim…

•Nerede ve ne koşullarda olursa olsun, yaşadığım yeri güzelleştirmeyi ve sevmeyi öğrendim...

•Sürekli olarak "Ben dürüstüm, ben doğruyu söylüyorum" diyenlerlerden kuşkulanmayı öğrendim...

•Durum ne kadar zor olursa olsun, soğukkanlılığımı yitirmeyip gülümsemeyi ve her şeyi olumsuz yorumlayan mutsuz kişilerden uzak durmayı öğrendim...

•Bugünkü her üzüntümün ve her acımın, benim yarınki mutluluğumu hazırladığını öğrendim...

•Büyük düşlerin sıradan gerçeklerden daha güçlü olduğunu ve "başarının en kısa yolu" olduğunu öğrendim...

•"Kaybedecek neyim var?" demek yerine , "kazanacak çok şeyim var" demeyi öğrendim...

•Yaşamı, gereğinden fazla ciddiye almamayı öğrendim...

•Kendi kendime gülebilmeyi, kendimle eğlenebilmeyi ve en önemlisi de, kendimi sevmeyi öğrendim... •

	9	8		7		6		
	7	6	8		4	2		
		1				3		
1				9		4		
5			1	8				6
		7						1
		5				9		
		9	6		1	8	2	
		2		4		1	6	

Sudoku Yapamayanlar İçin

1					4		2	
		4	6	3				
2		3					4	
4			3					9
			4	6	8			
5					9			1
	1					2	7	8
				9	6	3		
	3		8					4

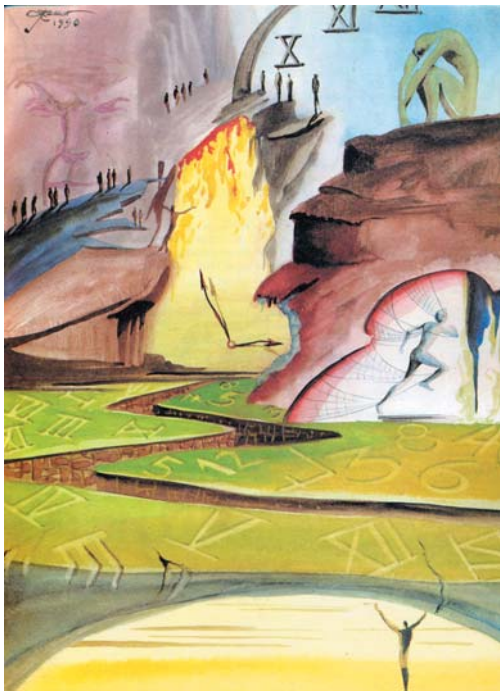
Sudokusuz Yapamayanlar İçin

Ali Murat Erkorkmaz

Gel zaman Gitme zaman(3)

Geçen sayılardan özet:
Can, babasıyla saat tamircisi dedesini ziyarete gitmiş, saatlerle dolu işyerinde büyükler konuşmaya dalmışken, bir dolabın içinden farklı bir dünyaya geçiş yapmış, çiçekli bir bahçede kendi ismini taşıyan yaşlı bir adamla tanışmıştı. Can'ı çok iyi tanıyan yaşlı adam yine görüşeceklerini söyleyerek, bahçeden ayrılmıştı...

-Uyan! Çabuk uyan!... Çabuk!

Hayal meyal duyuyordu bu sesleri Can. Gözlerini araladığında net göremediği bir renkler karmaşası, gözlerinin önünde fıldır fıldır oynamaktaydı. Burnu da gıdıklanıyordu. Sanki bir şey konmuştu burnunun üstüne.

-Uyan diyorum sana!...

Silkelenerek uyandı. Burnunun ucundaki şey havalanarak beş on santim geriye uçtu. O zaman Can bunun bir kelebek olduğunu farketti.

-Uykuyla zaman kaybedemezsin. Tembel şey.

O an hatırladı nerede olduğunu. Eyvah. Hâlâ aynı yerdeydi. Saat dolabının içinde. Çok kısa bir zaman par-

çası içinde yaşadıkları gözlerinin önünden geçti.

Aynı yerde olduğuna göre demek ki rüya değildi. Yaşlı adamı, mavi kapıyı hatırladı.

-Hiç bu kadar uzun zaman uyunur mu?

Ne kadar zaman uyunur ki? Uyumak mı? Haaa, tabii. Mavi kapıdan girdikten sonra yaşadıklarından o kadar etkilenmiş ve yorulmuştu ki dinlenmek için biraz oturmuştu. O zaman uyuyakalmış olacaktı. Dedesi de zaman zaman koltukta otururken uyuyakalıyordu. Çok komiğine gitti, dedesi gibi olmuştu besbelli.

İçinde uyumadan önceki panik ve korku yoktu. Babası insanların görmedikleri bilmedikleri şeylerden korktuklarını söylerdi. Öcüler, ruhlar, hayaletler böyle değil miydi? Ne kadar doğru söylemişti babası.

-Kalk da zamanını boşuna harcama!, dedi kelebek.

O anda kendisiyle konuşanın bir kelebek olmasına çok şaştı Can. İnanmadı önce. Ama haklıydı. Ses kelebekten geliyordu, üstelik bir kelebekten beklenmeyecek gürlükte ve kalınlıktaydı. Elleri ile gözlerini ovuşturarak yatar durumdan oturur duruma geçti. Kelebek de aynı şekilde hafifçe havalanarak onun göz düzeyine yükseldi. Üzerinde kırmızılı siyahlı benekleri olan mavi kanatları

vardı kelebeğin. Gövdesi sarıydı ve aynen bir böceği andırıyordu. Tabii ki andıracaktı, kelebek de bir böcekti.

Madem kelebek de bir böcekti, nasıl oluyordu da konuşabiliyordu?

-Bırak bu saçma düşünceleri, dedi kelebek. Kalk ve zamanını değerlendir.

-Sen kimsin?

-Ben Fiana'yım ama bu senin için bir anlam içermez. İçermemeli de zaten. Her taraf milyonlarca Fiana dolu. Hepsini tanımak için milyarlarca yıl ömrün olsa yine de yetmez. Oysa benim... benim...

Küçük kelebeğin gözleri doldu. Ağlamamak için dudaklarını ısırdı, ama başaramadı. Minik minik inci taneleri yanaklarından aşağı yuvarlandı.

-Oysa senin? diye sordu Can, neyin var?

-Neyim yok, dedi Fiana. Benim

hiç zamanım yok.

-Nasıl olur? Herkesin o kadar çok ki

-Benim yok. Benim yalnızca bir tek günüm var.

-Bir tek gün mü? Ne için bir tek gün?

-Yaşamak için.

Can bir anda içinin müthiş derecede sıkıldığını hissetti. Böyle bir şey olabilir mi? diye düşündü.

-Niye? Hasta mısın?

- Yooo, değilim.

-Ya öyleyse? Çok mu yaşlısın?

-Hayır. Daha bu sabah doğdum.

-Bu sabah mı? Nasıl olur?

"Offf," diye iç geçirdi Fiana. Ne kadar cahil oluyordu şu insanlar.

-Bizim ömrümüz tek bir gündür

Tek bir gün mü? Olamaz. Hiç böyle bir şey olabilir mi? Tek bir gün

-Şaka ediyorsun herhalde. Hiç böyle bir şey duymadım.

-Şimdi duydun işte. Tek bir gün.

-Ama insan ne yapabilir ki tek bir günde?

-İnsanları bilemem ama benim yapmak istediğim o kadar çok şey var ki. Kırlar beni bekliyor. Konmam gereken çiçeklerin sayısını düşünemiyorum bile. Görecek onca güzellik varken nasıl uyuyabiliyorsun şaşıyorum doğrusu.

Can bir an yaptığından utandı.

-Şey, dedi, ben dolaptan çıkamadım da.

-Dolap mı? Ne dolabı? Dolap molap yok buralarda.

-Yok mu? Oysa yaşlı adam bana mavi kapıyı dene demişti.

-Yaşlı adam da yok buralarda. Zaten hiç olmadı.

-Olmadı mı? Ya benim gördüğüm kimdi?

-Bilemem. Ben bu sabah doğdum.

Bir anda ferahladı Can. Tabii, nereden bilecekti Fiana? Daha bu sabah doğmuştu. Yine de bir günlük bir yaşam için oldukça bilgiliydi.

-Sence etrafta başka insanlar var

mı? diye sordu Can.

-Sanmam, dedi Fiana, ama senin hatırına bir bakabilirim.

Hızla kanatlarını çırptı ve bir anda gökyüzüne tırmandı. Can arkasından bakakaldı. Fiana güneşin önüne kadar yükseldi. Can güneşe doğru bakamayacağını anlayınca gözlerini kapayıp başını önüne eğdi. O anda da Fiana'nın sesini duydu.

-Kimseler yok!.

Gözlerini açtığında Fiana yine bir karış ötesindeydi.

-Ne çabuk geri geldin.

-Biz kelebekler hızlı hareket etmek zorundayız. Yoksa asla hiçbir şeye zamanımız yetmez. Haa, sen kaç yaşındasın?

-Ben mi? Şeyyy.

Can bir an yaşını söylemeye utandı. Öyle ya, karşısında yalnızca tek bir günlük ömrü olan bir kelebek vardı. "Haksızlık bu," diye düşündü. Utanarak yanıtladı:

-Ben altı yaşındayım, dedi.

Fiana üzüntü, hayret ve gıpta karışımı bir ifade ile Can'ı süzdü.

-Yani, dedi, üçyüz altmışbeş kere altı ömürlük bir yaşamın olmuş.

-Sanınm öyle.

Can bir şekilde kendini borçlu hissetti bu minik kelebeğe karşı.

-İstersen sana kendi ömrümden birkaç gün verebilirim, dedi.

-Birkaç gün mü? Nasıl?

-Bilmiyorum, ama gerçekten vermek isterdim.

-O zaman diğer kelebekler de isterler.

"O kadar da değil," diye düşündü Can. Kendi ömrünü kısaltmak da istemezdi.

-Yoo, herkese veremem.

-Haklısın, dedi Fiana. Ben de olsam vermezdim, Üçyüz altmışbeş kere altı ömür ha? Kimbilir ne kadar çok çiçek görmüş, ne kadar çok kır gezmişsindir.

-Biz insanlar sizin gibi çiçekten çiçeğe uçmayız ki.

-Doğru. Tabi, nasıl da düşünemedim. Siz doğanızı kendiniz yaratma çabası içinde bu kırları garip taş evlere çevirdiniz. Otu çiçeği olmayan yerlerde daha rahat ediyorsunuz anlaşılan.

-Doğru değil bu ...

-Doğru değil mi? Sen şehirde doğmadın mı?

Can çok sıkıldığını hissetti. Fiana haklıydı.

-Ama ben şehri seviyoıum.

-Herhalde seviyorsundur. Zaten bütün insanlar seviyor. Sizin uzun ömürleriniz var. Dilediğiniz kadar şehirde dilediğiniz kadar kırda yaşayabilirsiniz. Tabii çevrenizde yaşanacak kır kalırsa. Yakında biz kelebekler, biz Fiana'lar bir gün için bile olsa yaşayacak kırlar bulamayacağız. Biliyor musun biz sizin şehirlerinizi hiç sevmiyoruz.

Can bu sözlere ne diyeceğini şaşırdı. Fiana sinirli sinirli etrafına bakınıyordu. Bir an gözlerini Can'a çevirdi. Bu genç çocuğa

haksızlık etmek istemiyordu.

-Belki siz büyüyünce bu durumu düzeltebilirsiniz, dedi.

Havanın yumuşaması Can'ı sevindirmişti. Onayladığını beliıtmek için birkaç defa başını salladı. Onun gönlünü almak için Fiana da başı ile Can'ı taklit etti. İkisi de buna güldüler.

-Artık gitmeliyim, dedi Fiana, yapmam gereken o kadar çok şey var ki. Oysa hiç zamanım yok.

-Ya ben buradan nasıl çıkacağım?

-Bilmem. Ben senin yeıinde olsam çiçekleri takip ederdim.

-Çiçekleri mi?

-Hıı.

-Hangilerini?

-Seni çekenleri. Haydi, kusura bakma, konmam gereken o kadar çok çiçek var ki, zamanımı artık seninle harcayamam. Uçmam gerek.

-Seni bir daha görebilecek miyim?

-Hiç sanmam ama yine de belli olmaz. Hoşçakal... Umarım başarırsın.

Kanatlarını hızla çırparak uzaklaşan Fiana'nın arkasından bakakaldı. Sonra etrafındaki çiçeklere göz gezdirdi. Off, ne kadar zordu aralanndan birini seçmek. Hepsi birbirlerinden güzeldiler. Sonunda en beğendiği üç çiçek arasında seçim yapmak için bildiği bir tekerlerneyi devreye soktu.

-Elebek, kelebek, sil süpür şunu çek.

Kazanan çiçek kıpkırmızı bir gelincikti. O kadar alımlıydı ki, Can doğru çiçeği seçmenin verdiği gururla duraksamadan o çiçeğe doğru yürümeye başladı. •

(Yine bitmedi)

HAYVANLARIN DÜNYASI
Erdoğan Sakman

KEDİLER VE KÖPEKLER NEDEN GEÇİNEMEZLER?

"Kedi-köpek gibi olmak", sürekli tartışmak, atışmak hatta dalaşmak anlamında oldukça sık kullanılan bir deyimdir. Yalnız kedi ve köpekler arasında görüldüğü için, hemen hiçbir konuda anlaşamayan insanların durumlarını belirtmek için kullanılır. Ne zaman ve nerede bir kedi görürlerse, hemen hemen bütün köpekler, kedi arkasından koşar ve saldırıp, onu yakalamaya çalışırlar. Kediyi kaybedenler, tükenmek bilmez bir saldırı isteğiyle, kedi izlerini uzun uzun koklarlar.

Başka türdaşlarıyla çoğu zaman iyi geçinen, aynı ortamda yaşadığı kaz, ördek, tavuk gibi hayvanlara saldırmayan, hatta bunlar yaşamıyorlarmış gibi davranan bir köpek, kedi görünce neden elektrikle çarpılmışa benzemektedir? Yüzyıllardır süregelen ve hiç bitmeyen bu nefretin sebebi nedir? Köpekler, sürü halinde yaşadıkları yüzyıllar içinde geliştirdikleri belli ses ve hareketler kullanırlar. Acıkan ya da oyun isteyen bir köpek, ön ayaklarından birini kaldırıp, hızla geri çekerek ve aynı zamanda kuyruğunu sallayarak niyetini bildirir. Kedilerde kuyruk sallamak, kızgınlık belirtisidir. Yani bu hayvanların beden dilleri, çok farklıdır.

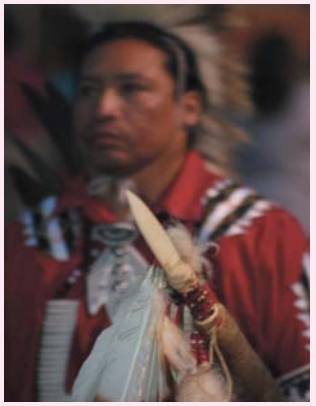
Ön ayaklarından birini karşısındaki canlıya yöneltmek de saldırı başlangıcı sayılır. Bu sebeple de kedi, köpeğin hareketlerini düşmanca davranışlar sanarak korkar ve tıslamaya, diş göstermeye başlar. Özellikle diş göstermenin anlamını iyi bilen köpek, kediye yaklaşmak isterse, kedi sırtını kamburlaştırıp, tıslayıp, hedef küçültür. Ama köpek dilinde tıslamak yok, hırlamak vardır.

Hırlamak, kızgınlık belirtisidir. Köpek, kedinin saldıracağını, en azından kedi tarafından istenmediğini ve hatta düşman kabul edildiğini sanır.

Köpek oyun yaparak yaklaşır. Bunun için binbir şaklabanlık yayıp, sırnaşır. Kedi korkup kaçar ve diş gösterir. Bu hareketler, hem köpek, hem kedi dillerine yanlış anlaşılacak biçimde çevrildiklerinden, bu hayvanlar hep, "kedi ile köpek" gibidirler. Ne yazık ki bu hayvanların zekâ sınırları içinde böyle düzeylere ulaşmalarına olanak yoktur. Bu sebepledir ki insan, kedilerin ve köpeklerin başka bir dil, yani insan dillerinden birini öğrenmelerine çalışmaktadır. Özellikle kendi dillerini çok küçük yaşta öğrenip, koşullanmamış kedi ve köpeklere her ulus, kendi dilindeki gerekli kelimeleri öğretir. Aslında öğretilen, kelimenin anlamı değil, müzikalitesidir. Başka bir deyişle, kedi ve köpek, kelimelerin anlamlarını değil, söyleniş biçimlerini öğrenirler. Ancak bu sayede kedi ve köpeğin birlikte büyüyüp yaşamaları mümkün olmaktadır. Birbirlerini anlamayanlar, birbirlerine ısınamazlar. İnsan ortak dili ile, bu hayvanların anlaşmalarını sağladığı için köpeğin başına çıkmış kedi veya köpeğin tüylerini yalayarak temizleyen kendi resimleri çekilebilmektedir. Hatta kedi eniği emziren köpeklerin varlığını, çekilen resimler açıkça göstermektedirler. •

BİR KIZILDERİLİDEN YAŞAM DERSİ

Cherokee kabilesinin yaşlılarından biri kabilenin gençleriyle yaşam, aşk ve evlilik üzerine konuşurken şunları söylüyor: "İçimizde iki kurt vardır ve bunların arasında da korkunç bir savaş sürmektedir. Kurtlardan biri korkuyu, öfkeyi, kıskançlığı, pişmanlığı, açgözlülüğü, kibiri, kendine acımayı, küskünlüğü, aşağılık duygusunu, yalanları, üstünlük taslamayı ve benciliği temsil ediyor.

Diğer kurt ise, huzuru, sevgiyi, umudu, paylaşmayı, cömertliği, dinginliği, alçak gönüllülüğü, nezaketi, yardımseverliği, dostluğu, anlayışı, merhameti ve inancı…

Dinleyenlerden biri soruyor:

"Peki, hangi kurt kazanacak bu savaşı?"

Bu soruyu yaşlı adam tek sözcükle yanıtlıyor:

"Beslediğimiz..."

TATLI BİR ÖYKÜDÜR YAŞAM

Yücel Aksoy

Olumlu Düşünmek

Çok bilinen bir öykü vardır: Gezici bir satış elemanının kamyoneti, gecenin ileri bir saatinde, lastiği patladığı için ıssız ve karanlık bir yolda kalır. Lastiği değiştirmek istediğinde, krikosu olmadığını farkeder. Yapılacak en akıllıca iş, en kısa yerleşim birimine ulaşıp bir yardım istemektir. Yürümeye başlar ve uzunca bir süre gittikten sonra, uzakta bir çiftlik evinin ışığını görür. Çiftliğe doğru yürümeye başlar ve bir taraftan da düşünür:

"Gecenin ikisi oldu. Ya ev sahibi bana kapıyı açmazsa! Öyle ya, gecenin bu saatinde kapısına gelen biri emniyet telkin eder mi? Üstelik adam kapıyı açıp da benim kriko istediğimi öğrenince çok mu kızar? Ya krikosu yoksa! Gecenin bu saatinde insan uyandırılır mı diye öfkelenir mi? Elinde silahı var mıdır? Bana hakaret eder mi? O hakaret ederse ben ne derim?"

Bunları düşünürken kızmaya ve gerilmeye başlar. Sinirlendikçe yeni senaryolar yaratır ve sonunda eve ulaşıp kapıyı çalar. Kapıyı uyku sersemi açan adamın daha konuşmasına fırsat vermeden suratının ortasına bir yumruk atar ve "Krikonu al da başına çal" der.

Düşüncelerimizin, içimizden yaptığımız bu tür konuşmaların yaşantımızı ne denli etkilediğini gösteren güzel bir öyküdür bu. Hoşumuza gitsin ya da gitmesin, yaşam denizindeki rehberimiz, düşüncelerimizdir. Düşüncelerimiz bizi nereye çekiyorsa oraya gideriz. Özellikle olumsuz düşünceler, bizlere cesaret yerine güvensizlik verir. Eğer kendimizi iyi hissetmek istiyorsak, iyi şeyler düşünmek zorundayız. Peki ne yapmamız gerekir?

DÜŞÜNCELERİMİZİ AKORD ETMELİYİZ: Gün boyu birçok şey düşünür, birçok şey yaparız. Ve bunları arka arkaya ve çabucak, hem düşünüp hem de uygulamaya mecbur kalırız. Çünkü hızlı bir yaşam ortamında, sürekli bir çalışma temposu içinde bulunuyoruz. Bu yüksek tempo içinde devamlı olumsuz şeyler düşünenler, elbette bunun etkisinde kalırlar. Bir olumsuz düşüncenin etkisinden kurtulamadan ikincisinin etki alanına girersek, sonraki düşüncemiz öncekinden elbette olumsuz yönde etkilenecektir. Kendimizi ikincisinden kurtaramamışken bir üçüncü düşünce girdabına dalarsak, toparlanmanın ne denli güç olacağını varın siz düşünün. Üst üste gelen bu olumsuz mesajlar, hem zihnimizi hem de bedenimizi yorar ve kendimizi iyi hissetmeyiz. Bu olumsuzluklar tüm günü kapsayabilir ve sonuçta, yararlı geçmesi mümkün olabilecek bir günü heba etmiş oluruz.

"Olaylar öyle üst üste geliyor ki, ne yapacağımı şaşırıyo-

rum. Benim elimde ve kontrolumda değil. Ne yapabilirim ki?" Yapacağımız şey çok basit... Düşüncelerimizi akord etmeliyiz. Olumsuz yöne kaymış olan düşüncelerimizi, gerilen sinirlerimizi normale döndürmeye gayret etmeliyiz. Bunu nasıl yapacağımızı aşama aşama gözden geçirelim:

1-Olumsuz şeyler düşünmemeliyiz.

Bunu da ikiye ayırabiliriz:

a)Önyargılı olmamalıyız. Yukarıdaki hikâyenin kahramanı, tabiri caizse ortada fol yok yumurta yokken, kendi olumsuz düşüncelerinin etkisinde kaldı ve belki de başına belâ aldı. Yaşanmamış olayları, gelişmemiş düşünceleri, önceden bir kalıba sokmak bizleri yanlışa sürükler. "Ya şöyle olursa, ya böyle olmazsa" şeklindeki düşüncelerle kendimizi yoracağımıza, en azından "şimdilik bunu düşünme, bakalım zaman ne getirecek" diyerek bu tür olumsuzluklara dur demeliyiz.

b)Bizi olumsuz düşüncelere sevkedebilecek bir olayı, kendimizi üzmeden, olumlu düşünerek halletmeye çalışmalıyız.

Emekli öğretmen Muazzez Hanım'ın en büyük zevki ve düşüncesi, bahçesinde elleriyle yetiştirdiği birbirinden güzel çiçekleriyle uğraşmaktı. Hergün onları sular, havalandırır, kurumaya yüz tutmuş yapraklarını temizler, çevredeki yabani otları ayıklardı

ve bundan büyük bir keyif alırdı. Ancak, bir ay önce bitişikteki eve taşınan komşusu biraz keyfini kaçırıyordu. Çünkü yeni komşusunun altı adet tavuğu vardı ve hepsi de bütün gün Muazzez Hanım'ın bahçesinde gezinip, eşelenip duruyorlar ve gözü gibi baktığı çiçeklerine zarar veriyorlardı.

Muazzez Hanım, birkaç kez komşusunu ikaz edecek oldu ama aldığı cevap hiç de dostane değildi. "Sabahtan akşama kadar tavukların peşinden koşamam ki" diyordu komşusu. Muazzez Hanım bunu, tatsızlığa meydan vermeden nasıl halledebilirim diye düşündü ve aklına parlak bir fikir geldi. Çarşıya gitti ve bir düzine yumurta aldı ve gece karanlığından yararlanarak onları, karşı evden görünecek şekilde çiçeklerinin arasına yerleştirdi. Ertesi gün, Muazzez Hanım'ın bahçesindeki yumurtaları gören yeni komşu, o günden sonra tavuklarının kendi bahçesinden çıkmamaları için her türlü önlemi aldı.*

Muazzez Hanım'ın bu küçük olumlu düşüncesi, hem çiçeklerini tavukların gazabından kurtardı hem de kendi huzurunun ve sağlığının bozulmasını engelledi. Çünkü, çiçeklerin başına acaba birşey geldi mi diye düşünmekten belki rahat uyuyamayacaktı. Uykusuzluk ve huzursuzluk da sıhhatini bozabilecekti. Ayrıca komşusu ile arası da bozulmamıştı.

2-Bunu beceremedik mi? Yani olumsuz şeyleri düşünmemeyi beceremedik ya da olumsuzu olumluya çevirememedik... O zaman ne yapacağız?

O olayı ya da düşünceyi orada bırakıp bir sonrakine taşımayacağız. Örneğin, aklımızın karmakarışık, düşüncelerimizin darmadağınık olduğu bir anda, bundan kurtulmanın birinci yolu, bu havadan kurtulmaktır. Hemen dışarı çıkıp yürüyüş yapmak, bir kitapçıya gidip kitapları karıştırmak, oto galerisine gidip, almasanız da yeni otomobilleri incelemek, çok sevdiğiniz birini ziyaret etmek, sizi başka bir havaya sokacaktır.

"Benim dışarı çıkıp yürüme şan-

sım yok, işyerimi terkedemem, evimden çıkamam" diyebilirsiniz. O zaman da, kendimizi düşüncenin dışına atacağız. Bunun için hemen, başka bir konu ya da nesneye dikkatimizi vermeye çalışacağız. Örneğin çok hoşlandığımız bir müziği dinleyeceğiz, bir enstrüman çalmasını biliyorsak bir iki şarkı çalacağız, kitap okuyacağız, akvaryumdaki balıkları seyredeceğiz vs. Bu gibi sıkıntılı durumlarda özellikle fıkra kitabı okumak çok yararlı olacaktır. İçten atılan birkaç kahkaha insanı ne kadar da rahatlatır...

Hayâl kurmaya ne dersiniz? Eskilere gidip, hatırladığınız zaman sizi heyecanlandıran ya da duygulandıran anıları bir kez daha yaşamak ne güzel olur. Kâğıt ya da bezden toplarla yaptığınız mahalle maçlarını bir hatırlayın. Dere boyuna gidip söğüt dallarından yaptığınız düdüklerin sesini duymaya çalışın. Okul sıralarında, aşık olduğunuz kıza yazdığınız mektubun eline geçmesi için çektiğiniz heyecanı bir düşünün. Beğendiğiniz ve bir türlü konuşma fırsatı bulamadığınız yakışıklı oğlanın sizinle bir an olsun yalnız kalması için ne plânlar yapmıştınız, değil mi? Tüm bunları düşünürken, eskilerde kalmış bu anıları bir kez daha yaşarken, insan nasıl da rahatlar..

Bunlar da sıkıntımızı dağıtmayacak gibi görünüyorsa, çok sevdiği-

miz, bizi eğlendirip güldürebilecek birine telefon edebiliriz. Onunla sohbet edip, kasvetli olmayan konularda konuşup rahatlamaya çalışabiliriz. Bir dostla konuşmanın getireceği rahatlığı çoğu kez yaşamışızdır. "iyi ki seninle sohbet ettim, çok rahatladım" dediğimiz anlar çok olmuştur.

Kafamızdaki korku, nefret, pişmanlık, kıskançlık, suçluluk duygusunu kesinlikle çıkarıp atmalıyız. Yani zihnimizi boşaltmalıyız. Elbette bunu yapmak için bilinçli bir gayret göstermek mecburiyetindeyiz. O zaman kendimize duyduğumuz güven de artacaktır.

Boşalan zihnimizi uzun süre boş tutamayız; mutlaka başka düşünceler doluşmaya başlayacaktır. O halde, yaratıcı, sağlıklı, eğlenceli, mutluluk ve huzur verici düşünceleri tercih edip, bunlarla doldurmamız gerekir. Olumlu düşüncelerle doldurursak, olumsuzlara yer bırakmamış, onlara fırsat vermemiş oluruz.

Olumlu olmak, daha az endişeli ve daha çok mutlu olmak demektir. Zihnimizi endişelerle doldurmak yerine, sorunların iyi tarafına bakmayı, mutsuz olmak yerine mutlu olmayı seçmek demektir. En önemlisi, kendi içinde sakin olmak demektir. Bu sükûneti sağlayabilmek için kişinin korku, endişe, suçluluk gibi duygulardan arınmış veya onlarla başedebilmeyi öğrenmiş olması gerekir. Bütün bunların yanısıra, olumsuz duygu ve düşüncelerin yerine, yapıcı olumlu düşünceleri üretebilmeyi de başarmalıdır.

Mutlu, olumlu bir yaşam oluşturmak bizim elimizdedir. Yine de yaşamımızda ters gibi görünen, bizi zorlayan, üzen olaylar olduğunu, hiç aklımıza getirmek istemediğimiz şeyleri yaşadığımızı düşünebiliriz. Önemli olan olayların ne olduğu değil, onları nasıl algıladığımızdır. Yaşanan herşeyi, bizi geliştiren (tekâmül ettiren), yeni şeyler öğrenmemizi sağlayan araçlar olarak görürsek, "vardır bunda da bir hayır" dersek, olayları zor ya da kötü olarak tanımlamaktan vazgeçeriz. Yaşadığımız herşey, bizi olgunluğa ulaştırmak için çizilmiş bir yoldur ve biz de bu yolda aklımızı ve olumlu düşüncelerimizi araç olarak kulanıp, huzurlu, sakin bir hayat sürebiliriz. En azından böyle bir gayret içinde olabiliriz. •

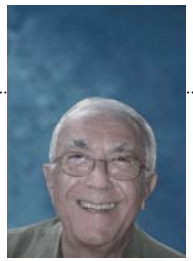
Benim Köpek

Üç avcı karşılıklı olarak köpeklerini övüyorlarmış. Birincisi:" Benim köpeğim çok akıllıdır, bakkala gönderirim, ne istersem alır ve getirir." demiş. İkinci avcı hemen atlamış: "Ya benimki! Sadece istediklerimi almakla kalmaz, paranın üstünü de doğru olarak getirir, satış fişini de alır..."

Üçüncü avcı kendinden emin bir tavırla aynen şöyle demiş:
"Sizin köpeklerinizin alışveriş ettiği dükkanı benim köpeğim çalıştırıyor."

TIP DÜNYASINDAN KISA KISA

Prof. Dr. Yürük İyriboz

Emzik

kullanmayan çocuklarda orta kulak iltihabı çok az görülür

Uyku

Günde 7 saat uyuyanlar, 8 veya daha fazla uyuyanlardan daha uzun ömürlü olurlar

Sarmısak

kanı inceltir, kan basıncını düşürür, mide ve barsak kanserlerine karşı koruyucudur.

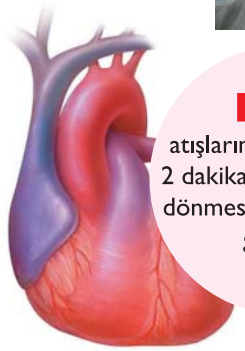

Kolesterol düşüren

ilaçların aynı zamanda kemikleri zayıflattığı görülmüştür.

Böcek ilaçları

•Evlerde kullanılan böcek ve sinek ilaçları Parkinson hastalığına sebep olabilir

Kalp

atışlarının egzersizden 2 dakika sonra normale dönmesi kalbin sağlığını gösterir

Sigara içmenin

yüksek frekanslı işitme kaybına yol açtığı saptanmıştır

Boşanan

erkeklerin hayatı evlilere göre daha kısadır

Yüzerken

kulaklarınıza su kaçarsa, başınızı hemen suya sokup çıkarın; kulaklarınızdaki sular kendiliğinden boşalır

MEMLEKET ÖZLEMİ

İlyas Halil

Küba'da bir hela temizleyicisi

Havana hava limanı o akşam üstü, sarhoşun taşmış kadehi. Leb a leb rakı. Salonda oturacak yer yok. Yolcuların çoğu İspanyol. Bir kaç Kanadalı, tek tük Avrupalı vardı. Küba'ya onbeş gün Montreal'in buz aklığını unutmağa, dünyanın hala biraz mavi biraz güneşli olduğunu görmeğe gitmiştim. Unutmak, uyumak güzeldi. Uyanmak kolaydı.

Montreal uçağına hangi kapıdan bineceğimi sormak için "Information" masasının önünde kuyruğa girdim, sıramın gelmesini bekledim. Önümde duranlar teker teker mırıldanarak söylendiler, ayrıldılar. Sıram gelince genç kadına baktım. Bir İspanyol güzeli. Tanrı güzel kadın yaratmasını bildiğini ispat etmek istemişti sanki. Kadın tırnaklarını boyuyordu.

Yüzüne dalmış, bekliyordum. Genç kadından ses seda çıkmayınca öksürdüm. Karşılık almayınca hapşırdım. Kadın duymadı. Bakmadı. Görmedi.

Yaşıma, ak başıma bakmadan ayağım kaymış da düşer gibi yaptım. Faydası olmadı. Kadın benimle ilgilenmek istemiyordu.

"Madam para istemeğe gelmedim" dedim. "Basit bir sorum var."

İlgisiz kaldım. Aradığım bilgiyi kadından edinmem gerekiyordu. Uçağımı kaçırmak istemiyordum. Elimden gelse kadının yakasına yapışıp sarsacaktım. Bu kez Montreal'e döneceğime kodesi boylardım.

Son çare olarak şapkamı çıkardım, kadının masasının üstüne koydum. "Affedersiniz" dedim. "Yardımınızı rica edeceğim. Montreal uçağına hangi kapıdan bineceğini söyler misiniz?"

Kadın sağır olmalıydı. Dediğimi duymadı. Küba devletinin her vatandaşına iş, oturacak ev, ucuz yiyecek maddesi sağladığını hatırladım. Ancak sağır bir kadını "Information" masasına koyacağını tahmin etmemiştim. İnsan haklarına bu denli saygı gösterildiğini sağırlara bile bu türlü iş temin edildiğini tahmin edemezdim.

Arkamda oynayan küçük çocuğun balonu patlayınca sağır kadının ürkmesi, beni gerçeğe uyandırdı. Yüksek sesle söylenmeğe basladım. Montreal uçağını hangi kapıdan alacağım diye yüksek sesle bağırdım.

O anda yanımdan geçen mini etekli genç, üniformali bir hostes durdu.

"Yardım edebilir miyim?" dedi.

"Montreal uçağına hangi kapıdan bineceğimi öğrenmek istiyorum. Ancak karşılık almak mümkün olmadı" dedim.

"Information" masasını hoş görmek gerek" dedi. "Zavallı Maria Theresa güç durumda. Kötü bir işe düştü. Bu masada aldığı maaşla geçinmesine imkan yok. Oysa iyi bir kızdır. Üniversitede beraberdik. Çalışkan, iyi

yürekli insandır.”

“Sen ne iş yaparsın?” dedim.

“Ben” dedi. “Hela temizleyicisiyim.”

“Anlamadım” dedim.

“Bayağı bildiğin helaları temizlerim” dedi. “Herkesin doğal ihtiyacını gördüğü, hepimizin bildiği helaları temizlerim.”

“Anlaşılması güç bir durum” dedim.

“Haklısınız” dedi. “Durum şu: Küba’da turizm gelişmeden önce devlet memuru olmak için üniversite mezunu olmak gerekliydi. Servis endüstrisi ise liselilere ayrılmıştı. Ülkenin turizmi gelişmeğe başlayınca durum değişti. Servis endüstrisinde İngilizlerin ‘tip’ dediği, yani turistten bahşiş almak yasak olmaktan çıkınca Küba ekonomisi tamamen değişti. Bugün ortalama dört kişilik bir ailenin geçimi için ayda 40 peso ancak yeterli. Devletin verdiği aylık gelir ise yalnız 15 peso.”

Konuştuğum genç kadında, üniversite bitirmiş bir insanın İngilizce’si vardı.

“Ne okudunuz?” dedim.

“Havana Üniversitesi’nde İngiliz edebiyatı öğretiyor, tiyatroda diksiyon dersi veriyordum” dedi. “Mutlu bir kadındım. Sonra bahar yakaladı beni. Küba’nın havası, çiçeklerinin renkleri, kokusu her sabah bana ‘Konçita kendine bir sevgili bul’ diyordu, Sevgilim Pepe her gün biraz daha yakışıklı oluyordu gözümde. Ben her nefes alışta biraz daha gençleşmiş duyumsuyordum kendimi.

“Turizm Bakanlığı’nda bir tanıdığın yardımı ile burada hela servis memuru oldum.”

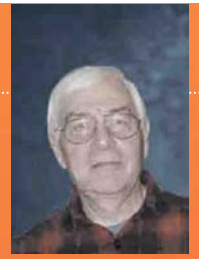
Bir an için yüzüne baktım; benimle alay etmediğini anlamak istedim.

“İnanmam” dedim.

“İnan, doğru” dedi “Ne yaparsın, üniversitede görevli öğretmenlerin çoğu işini bıraktı, otellerde, lokantalarda servis işine girdi. Garsonluk yapıyorlar, oda temizleyicisi olarak çalışıyorlar. ‘Tip’ten aldıklari gelirle, kısaca bahşişle, rahat yaşıyorlar. Ayda 15 pesoluk yani 15 dolarlık maaşa ayda ek 20-25 dolar tip gelirse, hela temizleyici olmak öyle kolaylaşır ki. Kendini kolonyacı dükkanında çalışıyor sanırsın. Annemin bir lafını hatırlarım: ‘Arpayı ancak eşek olunca bulacaksan, anırmayı çabuk öğren’ derdi.”

“Yaşamayı becermeyi kolay sanmak, o kadar kolay ki…” •

GÖZLEMLER, İZLENİMLER
Engin Ünsal

Bozcaada’da 4 gün

Yıllarca adını duyardım. Bir keresinde uzaktan sisler arkasına saklanmış silüetini de görmüştüm. Beyaz köpüklü dalgalar sabırsız atlar gibi ona doğru koşup duruyordu. Arabamda oturup bir süre onu seyrettim. Uzak ve ıssız adalar hakkında gördüğüm filmler, dökümanterler ve kitapları anımsayıp o adayla ilgili düşler kurdum. Acaba oraya gitsem Robinson Cruzoe gibi ilkelliğin içinden çetin ama mutlu bir yaşam çıkarabilir miydim? O ada da tek başına yaşamanın nasıl bir şey olacağını düşünerek epey uzun bir süre adayı gözledim.”Bir gün mutlaka giderim.” diye kendi kendime söylendim ve yoluma devam ettim. O bir gün yıllarca gelmedi.

Sonunda İstanbul'dan, hükümeti eleştiren yazılar yazdım diye üniversitedeki öğretim üyeliği görevime son veren yöneticilerden, paranın çarmıhına gerilmiş sevgiyi anlamayan insanlardan bunalınca aklıma o ada geldi. Bir küçük çanta ve eşimle beraber o adaya doğru yola çıktım. Geyikli'de ege denizinin hoyrat rüzgârı ile tanışınca denizin kıyısında durdum ve tüm sıkıntılarımı egenin mavisi ile paylaştım. Rahatlamıştım. Dalgaların kumsalla sevişiğini gördüğümde ne kavga, ne iş, ne vefasız insanlar, tümünü unutmuştum. Dalgalar acılarımı almış, yıkayıp beyaz köpüklere dönüştürüp dalgaların sırtına bir resim güzelliğinde işlemişti. O an kendimi özgür hissettim. Ağaçlarla, martılarla bir, denizin ve göğün mavisinde boy vermeye hazırdım. Nazım'ın dizelerini anımsadım:" bu anda ne düşmek dalgalara/ bu anda ne hürriyet ne kavga ne karım/ toprak güneş ve ben bahtiyarım" Geyikli'nin kumsalında adayı gözleyerek arabalı vapuru beklediğim dakikalar yaşanması gereken yaşamın nasıl olduğunu bana denizin aynasından yansıtıyordu Ben de Nazım gibi o an mutluydum.

Bozcaada'ya ayak bastığımda tüm düşlerim yok oldu. Ben sessiz, insanın çok az, ağaçların ve kuşların alabildiğine çok olduğu bir ada düşlerken bir insan selinin ortasında buldum kendimi. Şaşırdım. Sessizliği derin kuytularında yok olacağımı düşlerken bir kent uğultusunun sarmalına yakalandım. Kendimi gideceğimiz tatil köyüne zor attım. Burası doğa ile barışıktı ve denizi pırıl pırıldı. Biraz ferahladım. İlk gün ada hakkında edindiğim bilgiler ilginçti:

Antik çağda Lukophrys, Yunan Mitolojisinde Tenedos adıyla anılan Bozcaada, stratejik konumundan dolayı çağlar boyunca birkaç kez istilaya uğramış ve el değiştirmiş. Adadaki nekrapol sahasında yapılan kazılardan anlaşıldığı üzere

adanın tarihi M.Ö 3000 yılına dayanıyor. Adanın bilinen ilk sakinleri Pelazziler. Daha sonra sırasıyla Fenikeliler, Atinalılar, Yunanılar, Persler, Büyük İskender, Bizanslılar, Cenevizler, Venedikliler ve Osmanlılar adaya egemen olmuş. Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethetmesinden sonra Bozcaada Türkler için önem kazanmış ve 1455 de Osmanlı topraklarına katılmış. Bu tarihten sonra Osmanlılar ve Venedikliler arasında mücadeleler olmuş. Osmanlı yönetiminde geçen uzun bir dönemden sonra, Balkan Savaşları sırasında 1912 yılında Yunanlılar tarafından işgal edilen ada 1923 Lozan Anlaşması ile Gökçeada ile birlikte Türkiye Cumhuriyetine bağlanmış

Haziran ayının sıcağını sürekli esen ince serin bir rüzgâr alıp götürüyordu. O rüzgâr sevdalı gönüller için Eros'un flütü ile inanılmaz güzellikte bir müziği sevginin saçlarında dolaştırıyordu. O müziği dinleyenler, kimseyi umursamadan, insan olmanın keyfini yaşıyorlardı. Varlıkları ile, tavırları ile bağnazlığın kapılarında sürünen, beyinleri karanlığın suları ile yıkanmış insanlara meydan okuyorlardı. " İnsanız, sizin çağ dışılığınıza tutsak olmayacağız, insan gibi yaşayacağız" diye haykırıyorlardı. "Ver elini güzellik"dedim ve kendimi yollara vurdum. Adanın kıyıları mavinin tüm renkleri ile bir gergef işlemesi gibi alımlı ve güzeldi. Denizin rengi, temizliği deniz perilerinin söylediği şarkılar gibi insanı denize çağırıyordu. O gizemli sesin çekim alanı dışına çıkmak olanaksızdı. Mavilere doğru kulaç atarken yaşamın bu kadar güzel olabileceğini daha önce düşünemedim diye hayıflanıyordum.

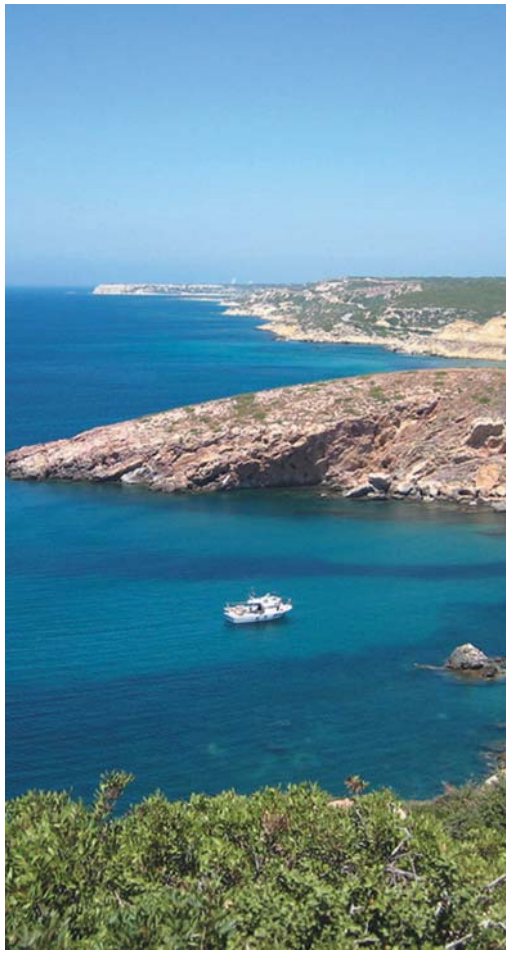
Adanın bağ evlerinde yaşayan bir dostum vardı. Hukuk Fakültesinden sınıf arkadaşım Şevket Çizmeli. Ankara'nın bunaltısından kendine bir bağ evi cenneti yaratmış. Tarasından güneşin denizle dansını seyrediyor, Gökyüzünün ucunda o muhteşem güneşin denizle öpüşmesini, biliyorum, büyük bir kıskançlıkla izliyor. Bağ kütüklerindeki üzümün insana şarabı özleten görüntüsü, evinin hemen yanına diktiği lavanta çiçeklerinin insanı huzurla dolduran kokusu

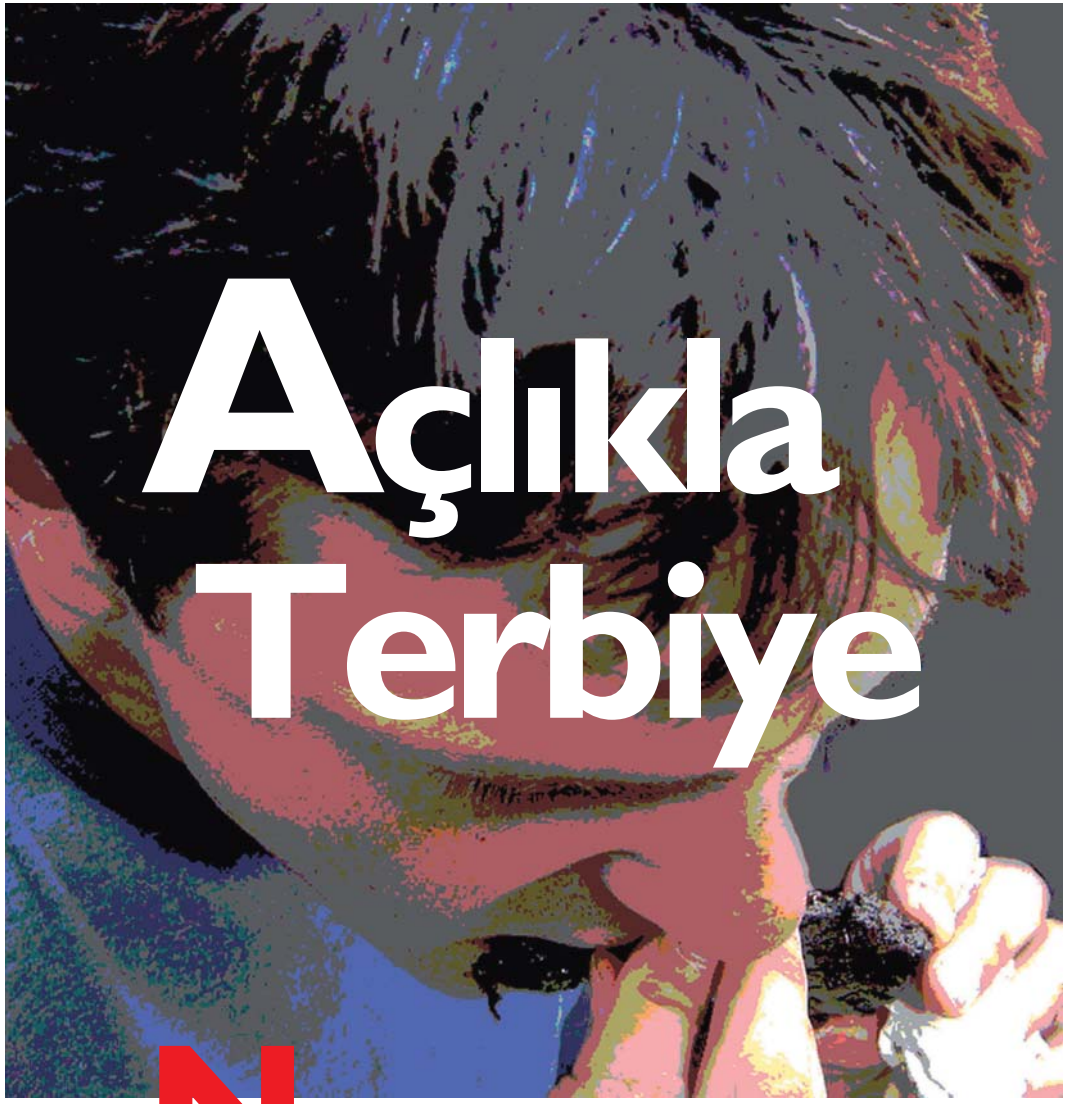
dostumun rafine zevkini şekillendiriyordu.

Bir akşam denizin üstündeki bir lokantada yemek yerken uzakta söylenen bir şarkı gecenin ıssızlığında tabağıma çok gerilerde kalmış bir özlemin kor ateşi gibi düştü. " adalar sahilinde bekliyorum…/ beni şâdet Şadiyem başın için" Bu 1950'li yıllarda okuduğum yatılı okulun gece mütalaasından dönen arkadaşlarımın ayrı bir binada olan yatakhaneye giderken rahmetli Ali Birol'un önderliğinde söyledikleri şarkıydı. O dağ başındaki okulumuzun hüzün dolu gecelerine daha da hüzün katan ama hüznün aynasında bizleri olgunlaştıran bir şarkıydı o duyduğum. Ne zaman dinlesem göz pınarlarıma iki damla yaş koyan acımasız ama güzel bir şarkıydı o Talas gecelerinde yankılanan şarkı.

Adadan ayrılırken o güzel temiz sahillerine kıskanarak baktım. Bir daha gelebilir miyim diye hüzünlendim. Ada gittikçe küçülürken hep o şarkıyı söyledim içimden. Ada sahillerinde bekleyeceğim, gelmesini özleyeceğim bir sevgilim yoktu ama o şarkının hüznünü yaşadığım sürece, yitirdiğim ve bir daha asla göremeyeceğim dostların acısı ile birlikte yüreğime damla damla akıtacaktım biliyorum.

Bozcada'da dört gün kaldık. Attila İlhan'ın dediği fazlasına paramız yetmiyordu. Tüm sevdiklerim anılarım oradaydı. Gözleri gözlerimden gitmiyordu. Zulümler gördük, horlandık sonunda tek başımıza kaldık. Ama sarılacağım şarkılar, arkasına sığınacağım şiirler vardı. Vapurun güvertesinde Akdeniz'in ılık rüzgârı yüzümde, saçlarımda dolaşırken Bozcaada arkamda eski sevgililerin anısı gibi giderek küçülüyordu. Bozcada yaşanmış günlerin buruk bir anısı olarak, sisler arasından bir görünüp bir kaybolacaktı.•

Açlıkla Terbiye

Nur içinde yatası anam, "Tanrım kimseyi açlıkla terbiye etmesin, oğlum" derdi. Midenin kötü bir düşman olduğunu ise ben çok sonraları öğrendim. Eğer Tosun'u tanımamış olsaydım, bunları belki de hiç anlayamayacaktım.

ANADOLU'NUN DÜNYASI

Bekir Özgen

Hepsi de doğma büyüme tokluğa, özellikle de ete hasret beş kardeşin, en büyüğüydü Tosun. İri yapılıydı. Midesine düşkündü ama yoksuldu. Kimselerin göğsünde merhametin kalmadığı savaş yıllarında doğmuş, anaların çocuklarının boş yere ağlamadıklarını bildikleri günlerde büyümüştü. Okul yıllarında bile yarım bölük ekmekle nefsini köreltmiş, yarı aç yarı tok günler geçirmişti. Bir kez olsun, gönlünce yiyip içtiğini, karnının doyduğunu anımsamıyordu.

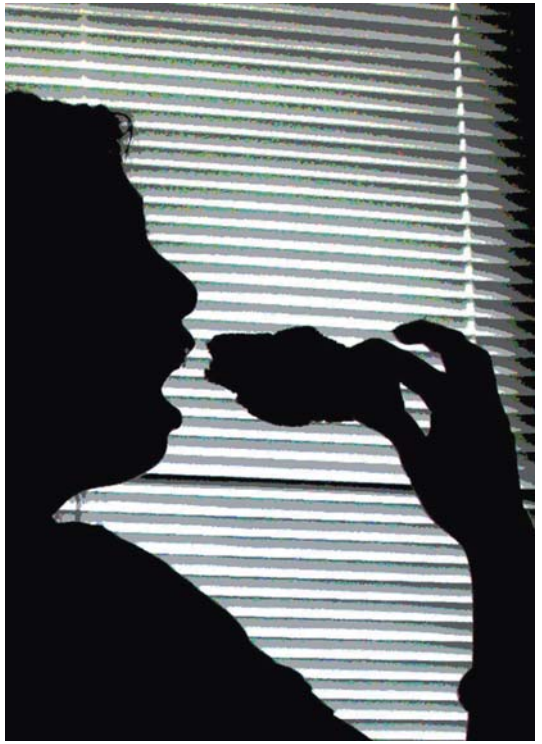
Tosun, iyi, uysal bir çocuktu. Buldukça yer, bulamayınca sızlanmasını bilmezdi. İçe dönük, terbiyeli biriydi. Yoksulluğunun üstünü örtmesini iyi becerdiğini, yıllar sonra kavrayabilmiştim. Bir rastlantı sonucu Kızılay kolundan yemek yediğini öğrenmesem, o şansım da olmayacaktı.

Arkadaşları olarak, düğünlerde, şölenlerde, davetlerde onu yanımızdan ayırmazdık. Önümüze konanların bir kesimini onun önüne sürerdik. Ağız hakkımız, diş hakkımız onun olsun isterdik. Ancak bizim bu yarım yamalak desteğimiz onun doymasına yetmezdi. Neden derseniz, açlık-yokluk günleriydi o günler. Konu komşuda da fazla yoktu zaten. O nedenle de, yenen içilen hep sınırlı olurdu. Hele "Yarabbi şükür!" diyecek kadar doydum diyen birini, kim araya, kim bula. Azın yetmediği, çoğun artmadığı bir ortamdı işte. Kasabamızın tek ilkokulundan başlayarak öğretim merdivenlerini hep birlikte, hep bu duygularla çıktık onunla.

Bir pazar günü, ikindi üzeriydi.

Yeni yazarımızla tanışın:

Bekir Özgen-Ankara Üniversitesi, Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. Kayseri Lisesi'nde İngilizce öğretmeni olarak çalışmaya başladı. Kazandığı sınavlar sonucu, önce Fulbright Bursu ile 1967'de ABD Michigan Üniversitesi'nde; ardından, Avrupa Konseyi bursu ile de 1968-1969'da İngiltere, Manchester Üniversitesi'nde Yüksek Lisans öğrenimi gördü. 1970 yılında atandığı Bornova Anadolu Lisesi'nden 1985'te emekli oldu.
Yazarın, çağdaş eğitim, düşünce özgürlüğü ve Atatürkçülük üzerine yazılmış, altısı İngilizce, yirmi beş kitabından 12'si ödül almıştır.

Herkes, çok daha önceleri Tosun'un tıkanıp kalacağını sanıyordu. Oysa Tosun'da en küçük bir yılgınlık belirtisi görülmüyordu

Parasız yatılı okuduğumuz Akkent lisesinin bahçesinde otururken, konu yemek içmekten açıldı. Yanımızda oturan arkadaşlardan biri, Tosun'a takıldı:

"Ağa! Bir litrelik maşrapayla yedi dolu su içebilir misin?"

Bu öneriyi, Tosun kendine hakaret saydı.

"Sekiz maşrapa bile içerim!"

Aynı günün sabahı, okuldan izinli çıktığımızı, öğle yemeği için doğru kelleciye koştuğumuzu, Tosun'un bol tuzlu ve salçalı bir kiloluk kelleyi yiyip yuttuğunu ve içinin yandığını benden başka kimsecikler bilmiyordu.

"İçebilirsin, içemezsin!" derken; iş ciddiyete bindi. Bir kilo yaş pastasına iddiaya tutuştular. Kırk dakika içinde, o kadar suyu içmesi gerekiyordu Tosun'un.

Yemekhanemize yakın bir sınıfa girip doluştuk. Tosun, öğretmen kürsüsüne kuruldu. Çok geçmeden de su servisi başladı. Bir, üç, beş derken, sıra sekizince maşrapaya geldi dayandı. Kimsede çıt yoktu. Herkes, çok daha önceleri Tosun'un tıkanıp kalacağını sanıyordu. Oysa Tosun'da en küçük bir yılgınlık belirtisi sezilmiyordu.

Sekizinci sefer yapıldığında, önce derin bir nefes aldı, sonra maşrapayı ağzına dayadı. İçindekini, o ana kadar hiç su içmemişçesine, kana kana içti. Ardından da, şöyle bir gerinip arkasına yaslandı. Utku kazanmış bir komutan edasıyla: "Offf bee!.."" diye soluklandı. "Amma da susamışım. Bir şişe daha su olsa da, içsem!"

Böylesi bir böbürlenmeyi fazlasıyla hak etmişti doğrusu. Herkesin eli ağzındaydı. Çıkan sesler şaşkınlığı yansıtıyordu.

İddiayı kaybedenler, pastayı yaptırmaya gittiler. İçerde, yalnızca Tosun'la ben kaldım. Çok geçmeden, fenalaşmaya başladı arkadaşım. Bir anda gözlerinin şavkı gitti, feri köreldi. Dudakları solgun birer gül yaprağına döndü. Cılkı çıkmıştan beter oldu. Her yanı karanlığa kesmiş olmalı ki, "Aman kurbanınız olayım. Tabanınızın altını öpeyim. Ölüyorum, karnım çatlıyor. Kurtarın beni!" demeye başladı. Bahçede dolaşan bir iki arkadaşa seslendim. Onu alıp doğruca okul revirine götürdük. El kol hareketleri yaptırıp içtiği suyu terle dışarı atmasına çalıştık. Baktık ki durum kötüye gidiyor, hemencecik dışarıya koşup, okul doktorunu çağırdım. Durumu ayaküstü kendisine anlattım. Kuş gibi gelip yetiştik. Bir hışımla odaya daldık. Gözlerimize inanamıyorduk. Tosun, yemekhaneden buharı üstünde, fırından yeni çıkmış bir somun getirtmiş, kabuğunu oymuş, içini yemekteydi.

Doktor, öfkeyle üzerine atıldı.

"Ne yaptığını sanıyorsun kardeşim? Şişecek, çatlayacaksın. Ölmek mi istiyorsun?" diye bağırdı. Sonra da, duyulur duyulmaz bir sesle, "Bu adama ne diyeceğimi bilemiyorum. O nedenle de hiçbir şey demesem daha iyi," deyip sustu.

Bu arada, Tosun'un kılı kıpırdamıyor, sakin, sessiz bize bakıyordu. Azrail'in elinden kurtulup, iyi kötü kendine gelince, "Benimkisi laf ola beri gele. Kuru ekmeğe, Allah'ın suyuna talim etmişsin neye yarar? Et olmalı ki, gözünü sevdiğim et, yediğinden de, içtiğinden de bir şey anlarsın. Miden de az buçuk kendine gelir," diye usundan geçirdi. Hemen ardından da, yumuşak ve mahcup bir ses tonuyla:

"Dur hele Doktor Bey, kızma hele," dedi. "Ne yapayım, içtiklerimi sorsun diye somun yiyorum!"

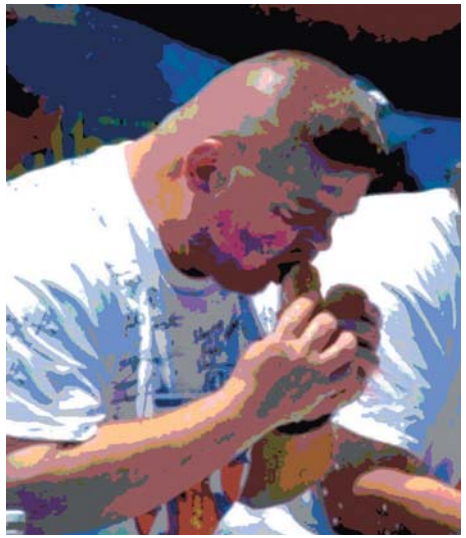
Ortalığı bir gülüşmedir aldı. Kahkahalar yayıldı dört bir yana.

Onun bu haline dayanamadıkları anlaşılan iddiacı arkadaşlarımda, vicdan azabına benzer bir duygu oluştuğu gözleniyordu. Sanasınız pişmanlık benzeri bir rüzgârın uğruna düşmüşler, sallanıp duruyorlardı.

Bu olaydan sonra, Tosun'un yeme içmedeki ünü, çevreye hızla yayıldı.

* * *

Aynı yıl, Kurban Bayramı, bir genç kız tazeliğiyle çıkıp gelen nisan ayına denk gelmişti. Doğa gibi insanlar da, bayramlık giysilerini üzerlerine geçirmişler, yüzlerindeki gülücüklerle bir araya toplanmışlardı. Yurt yönetimini temsil etmek üzere, Akkentli bir işadamı olan Baloğlu, Bayram kutlamalarını kabul etmek üzere yurtta bulunuyordu. Tüm öğren-ciler, kitaplık salonunda toplandık. Bir kuyruk oluşturup dizildik. Çoğumuzun yüreği kabarık, midesi inikti. Sırası gelen, bu ünlü konuğun elini öpüyor, "Nice bayramlara!" diyerek yerini arkasından gelene bırakıyordu. Baloğlu da, her öğrencinin yanağından öpüyor: "El öpenleriniz çok olsun. Bayramınız mübarek olsun!" diye yanıtlıyordu. Her bayramlaştığı öğrenciye Hacıbekir lokumu ikram ediyordu. Ne var ki, çoğumuzun açlığı şekerden çok eteydi. Burunlarımızda et kokusu, gözlerimizde taze et rengi, dillerimizde fırından yeni çıkmış et tadı vardı. Yıllardır özlemini duyduğumuz, adıyla avunduğumuz "et". İçimizden kalkmış, dilimizin ucuna kadar gelmiş:

"Bayram gelmiş neyime,
anam anam garibem / Kan damlar yüreğime, et bulamaz garibem"
benzeri bir türkü vardı.

Et olmayınca, yaşamın sıcaklığına bir türlü dokunamıyorduk besbelli.

Bayramlaşma bir hayhuy içinde bitmek üzereydi. Resmiyet rüzgârının yarattığı soğukluk henüz giderilebilmiş değildi. Bulunduğumuz yer, binanın beşinci katıydı. Baloğlu, pencerenin yanına dikelmiş aşağıya bakıyordu. Usuna, özgün bir tasarım gelmiş olmalı ki, Tosun'u yanına çağırdı.

"Bak Tosun kardeş!" dedi. "Şu karşıdaki bahçede yemlenmekte olan buzağıyı görüyor musun?"

Tosun, gözlerini onun baktığı yöne çevirdi. Kendisine yöneltilen sorunun amacını anlamamış olsa da:

"Evet," deyip baş salladı.

"Onu kestirsek, bizim yurdun aşçısına kebap yaptırsak, tek başına yiyebilir misin?"

Belli ki, Baloğlu'nun kulağına kar suyu kaçmış, Tosun hakkında duyumlar almıştı. Tosun'un gözleri camlaşıverdi birden. Suratına hızlı bir kan atağı oldu. Şu mübarek günde ne güzel olurdu onun pişmişini, yiyip yiyip doymamak!.. "Aç aceleci olur;" diye boşuna mı demişler, O da, bozuntuya vermeden, "Neden olmasın?" deyiverdi.

Sonra da, bir iddialaşma aldı başını gitti."Yiyemezsin!" "Yerim!"

Hele ki, inatlaşma çabuk tatlıya bağlandı. Tosun'un gözlerinin içi gülmeye başlamıştı. Buzağının eti kavurma yapılıp önüne konduğunda, kendisi de biliyordu tümünü yiyip süpüremeyeceğini. Ama aç gezmektense, tok ölmek yeğdi.

Tosun'un bu işin altından kalkamayacağını oradaki herkes biliyor olmalıydı. Onlardan kimileri, "Tosun

kardeş! Lütfen dolduruşa gelip, bok yoluna gitme. Eti, budu yere batsın! Canından da değerli değil ya!" diye uyarmaya çalıştılar onu. Ama onları dinleyen kim!

Tosun, et kavurmasının başına geçip oturdu. Şuna değmiş, buna değmemiş diye, başladı kaşıklamaya. Bir, beş, on beş, yirmi beş… derken, tepsideki etin yarıya yakınını yemiş, yutmuştu. İşte tam da o anda, gözleri, yurt arkadaşlarının yediği ete büyük bir iştahla bakan gözlerine takıldı. Yutkundu kaldı. İçi kaldırmadı. Dayancı tükendi. Boğazından geçmedi ondan sonraki lokmalar.

Saçına kar yağıp, yetmişe dayandığında kolesterol yüksekliği nedeniyle etoburluğu yasaklandı.

"Olmuyor!" dedi acıklı bir sesle. "Midem götürmüyor. Yiyemeyeceğim. Ne yapayım, kalan kalsın…"

"Haydaaa!" sesi duyuldu içerdekilerin ağızlarından. Sonra da, karga sürüsü gibi çöktüler tepesine Tosun'un. Yalandan mı, harbiden mi olduğu pek anlaşılmadan, "Yersin! Sen Tosun'sun. Alimallah köküne darı ekersin. Siler süpürürsün!" gibi, sözüm ona destek sözleri sıralandı art arda.

Ancak karşılarındaki dünün, "Bana, eti et bilen Tosun derler," diyen adam değildi bu. Ya pes etmişti; ya da yapacağını yapacak olan birinin kararlılığına bürünmüştü.

Günler, aylar, yıllar çabuk geçmiş, Tosun, üniversiteyi bitirip diplomasını cebine koymuştu. Tez elden işe girmek için can atıyordu. Doğru Akkent'e geldi. Başvuruları boşa çıkmadı. İyi sayılabilecek bir memurluğa kapılanıverdi. Yüzüne bakılır, güleç, adı Güler olan bir öğretmen bayanla da evlendi.

Karı koca çalışıyorlar, ellerine yeterince para değiyordu. Eskiden olduğu gibi kuruşa talim etmiyorlardı artık. Parasal sıkıntılar, alınyazıları, yazgıları olmaktan çıkmış sayılırdı. Tosun'un iki yakası bir araya gelmiş sayılabilirdi. Her gün, iş çıkışında evine gelirken, doğruca kasaba uğruyor, oradan bir koyun budu ya da kolu kestiriyor, kapıda kendini bekleyen eşinin eline uzatıyordu.

O yıllarda, hiçbir evde buzdolabı yoktu. Eve getirilen et ya doğrudan yemeğe konur ya da kavrulup, serin bir köşede saklanırdı. Güler Öğretmen, kocasının ete düşkünlüğünü anlamakta gecikmedi. Önceleri ses etmedi. Sonraları baktı ki, eve gelen etin arkası kesilmiyor, bir gün dayanamayıp Tosun'u uyarmak zorunda kaldı:

"Senin ete karnın doyuyor ama gözün bir türlü doymuyor!"

Eşinin dediği doğruydu. Tosun'un kurdu içinde saklıydı saklı olmasına da, kendisi bunun ayrımında değildi ne yazık ki. Bildiği tek şey, kendini

bildi bileli, etin burnunda tüttüğüydü. Aç da olsa, tok da olsa, ete ne sınır koyduğunu, ne de "Hayır!" dediğini anımsıyordu. Saçına kar yağıp, yetmişe dayandı-ğında, kolesterol yüksekliği nedeniyle etoburluğu yasaklandı. O zaman diliminde bile bıkmadığı, özlemini durduramadığı tek nesne etten başkası değildi.

Bir gün, hastanedeki yatağında, kendisini ziyarete gittiğimde, yüzüme anlamlı anlamlı baktı. Yarım yarım güldü. İç burkan titrek bir sesle, "Nice zamandır uzun boylu et yemişliğim yoktur. Etsiz hiçbir şeyin tadı tuzu yok. Gözümde bir tütüyor ki bilemezsin.

"Yoksulluk ve yoksunluk değil mi, ikisinin de gözü kör olsun."

Kendimi zayıf düşmüş, teslim olmuş gibi duyumsuyorum," dedi. Tedirgindi.

"Yazık, zavallı!" dedim kendi kendime. "Keşke, et bağımlılığı olmasaydı." Sonra da, hatalı bir yargıya kapıldığım sanısıyla, "İyi ki sevmiş onu," diye hayıflandım. "Ya hiçbir şeye eğilimi olmasa daha mı iyi olurdu? Bu dünyaya gelmeye değer miydi?"

Benim kafamdan geçenleri yüzümden okuyormuş gibi olmalı ki, "Biliyor musun, artık yaşlandık. Karyolamız, pantolonumuz bünyemize büyük geliyor. Belki midem de küçüldü ama hâlâ ete açım. İmanım gevrese de ona bir türlü doymadım, kardeşim," dedi.

"Öyleyse bol bol ye! Hiç olmazsa gözün açık gitmez. Boş ver anasına yanayım, atın ölümü arpadan olsun!" diye takıldım arkadaşıma.

Birden ciddileşti. Yılların günahlarını çıkarıyormuşçasına, "Yoksulluk ve yoksunluk değil mi, ikisinin de gözü kör olsun. Hiç çıkmayacak biçimde yerin dibine batsın. Bu uğursuz lanet meret, şeytan kılığına girmiş, açlıktan kıvranan kasabamızın bütün çocukları gibi benim de gözümü, gönlümü ele geçirmişti. Ekmeksizlik aşsızlık; sebzesizlik meyvesizlik neyse de, ille de o etsizlik içime tak etmişti. Her birimizi et eri, ayakkabı neferi yapmıştı. Gerçekten de, yıllar boyu et yiyebilmek için, Kurban bayramlarını iple çektik; dört gözle o günleri bekledik, boğazımızdan bir iki lokma et geçebilsin diye. Bu yüzden midelerimiz büzüldü, gözlerimiz şaşı oldu. Türlü türlü yiyeceklerin ama daha çak da onun düşünü gördük. Etsizlik canımıza tak etti. O ne biçim özlem dolu bir yiyecekse; aradık bulamadık; bulduk yiyemedik; yedikse de hiç doymadık. Et özlemi, geçmişimize yapışıp kaldı, zaman içinde de bir tutkuya dönüştü," diye dert yandı.

Aç, ne yemez; tok, ne demez hesabı, et özleminin nasıl bir tutkuya dönüştüğünün ipuçlarını verdi.

Demek ki, anamın, "Tanrı, kimseyi açlıkla terbiye etmesin!" diye anlatmak istediği de buydu. •

BİR BAYRAM ANISI

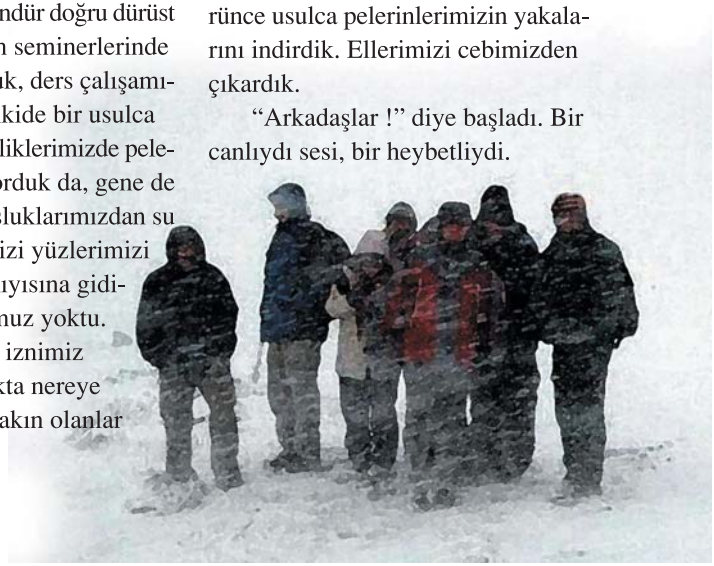
Talip APAYDIN
Karanlığın Kuvveti (1967)

Kurban bayramı tam kışın ortasına rastlıyordu. O günler bir soğuktu, bir soğuktu... Kar, fırtına, tipi... Eskişehir ortalarında papaz harmanı savruluyordu. Göz gözü görmüyordu dışarılarda. Sular donmuştu hep. Seydi Suyu iri buz parçaları akıtıyordu.

Santral kanalı kapandığından, elektriklerimiz kaç gündür doğru dürüst yanmıyordu. Akşam seminerlerinde kitap okuyamıyorduk, ders çalışamıyorduk. Lambalar ikide bir usulca sönüveriyordu. Dersliklerimizde pelerinlerimizle oturuyorduk da, gene de ısınamıyorduk. Musluklarımızdan su akmıyordu. Ellerimizi yüzlerimizi yıkamak için dere kıyısına gidiyorduk. İçme suyumuz yoktu.

Üç gün bayram iznimiz vardı, ama bu soğukta nereye gidecektik? Köyü yakın olanlar gitti ancak. Bayram sabahı kampana çaldı.Dışarıda toplanılacak dediler. Başımızı gözümüzü sararak, büzülerek çıktık. Müdürümüz Rauf İnan merdivende bizi bekliyordu. Üstünde palto bile yoktu. Ellerini arkasına bağlamıştı. Boz urbaları içinde, yağsız çehresiyle bir heykel gibiydi. Savrulan karlardan gözlerini kırpıştırıyordu. O halini görünce usulca pelerinlerimizin yakalarını indirdik. Ellerimizi cebimizden çıkardık.

"Arkadaşlar !" diye başladı. Bir canlıydı sesi, bir heybetliydi.

Önce yılgınlık psikolojisinin zararlarını anlattı. Korkan insanın muhakkak yenileceğini ve korktuğuna uğrayacağını söyledi. Bu hava soğuk evet, fakat siz isterseniz üşümezsiniz, dedi. Olduğumuz yerde birkaç kez sıçramamızı ve kuvvetli tepinmemizi istedi. Dediğini yaptık. Birden ısınmıştık sanki. Hoşumuza gitmişti. "Bugün bayram." dedi. "Şimdi birbirimizi tebrik edeceğiz. Sonra yapacağımız iki iş var: Ya tekrar içeri girip sıralara büzülmek, mıymıntı mıymıntı oturmak, bu üç günü böyle faydasız, hatta zararlı geçirmek, can sıkıntısından patlamak. Boşuna içlenmek. Üstelik üşümek. Yahut da kazmayı, küreği alıp, santral kanalını temizlemeye gitmek. Emin olun gidenler, kalanlar kadar üşümeyecektir. Çünkü, inanarak çalışan insan ne soğukta üşür, ne sıcakta yanar. O; yücelten, dirilten, kuvvetli kılan bir heyecan içinde her türlü güçlüğün üstüne çıkmıştır... Onu hiçbir karşı kuvvet yolundan alıkoyamaz. Yeter ki bir insan yaptığı işin gereğine inansın.Ben şimdi kazmamı küreğimi alıp kanala gidiyorum." dedi. "Çünkü kanal açılınca elektriklerimiz yanacak. Elektrik yanınca okulun işleri yoluna girecek. Kitap okuyabileceksiniz, ders çalışabileceksiniz. Sularınız akacak, yıkanabileceksiniz. Size şunu söylüyorum, bizim asıl bayramımız, yurdumuz bu gerilikten, bu karanlıktan kurtulduğu gün başlayacaktır. Şimdilik bize düşen milletçe çalışmak, çok çalışmaktır. Parolamız şu olmalıdır:

'Bayramlarda çalışırız bayramlar için.'

"Ben gidiyorum. Gelmek isteyenler gelsin."

Heyecanlanmıştık, üşümemiz geçmişti.

"Hepimiz geleceğiz!" diye bağırmıştık.

"Bayramda çalışırız bayramlar için!"

"Bayramda çalışırız bayramlar için!"

Altı yüz kişi böyle bağırdık. Sonra da kazma kürekleri koyduğumuz işliğe doğru bir koşuşma başladı. İnsanların böyle canlanması, bir amaca doğru saldırması belki sadece savaşlarda görülür. Santral havuzundan başlayarak onar metre arayla su kanalına dizildik.

Çıplak Hamidiye Ovası ayaz. Kırıkkız Dağı'ndan doğru zehir gibi bir rüzgar esiyor. Pelerinlerimizin etekleri uçuşuyor. Kazmayı vurdukca yüzlerimize buz parçaları fırlıyor. Bazı yer-

lerde kar her yeri doldurmuş, kanal dümdüz olmuş. Nereyi kazacağız belli değil.

Müdürümüz, öğretmenlerimiz başımızda dört dönüyorlar. Bir o yana koşuyorlar, bir bu yana. Öyle çalışıyoruz ki, boyunlarımızdan buğu çıkıyor. Bazen adam boyunda buz parçalarını elleyip çıkarıyoruz kıyıya. Kimisi bağırıyor, kimisi kazmalarla tempo tutuyor. Bir gürültü gidiyor kanal boyunca.

Yeşilyurt köylüleri evlerinin önüne çıkmış, bize bakıyorlar. Böyle çalışmamıza alışkınlar ama, bayram günü, bu soğukta nasıl donmadığımıza şaşıyorlar.

Yeşilyurtlu arkadaşımız Azmi,- köyü yakın oldugu için izinli ya!- bize evlerden bazlama ekmek taşıyor. Köylü ekmeğini özlemişiz, aramızda kapışıyoruz. Yukarılardan, aşağılardan ikide bir sesler yükseliyor:

”Bayramda çalışırız bayramlar için!”

Koca ova çınlıyor. Taa uzaktan Hamidiye'nin, Mesudiye'nin köpekleri ürüyorlar. Bu kış günü böyle seslere anlam veremiyorlar herhalde. Ayaz ovanın ıssızlığı yırtılıyor. O gün o kanalın yarı yerini açtık. Bir buçuk metre derinliğinde, uzun, derin bir çukur karları yara yara gitti. Ertesi gün taa bende kadar tamamladık. Sonra merasimle suyu saldık.

Nazlı bir gelin getirir gibi önünden ardından yürüyerek, türküler marşlar söyleyerek getirdik ve geç zamanda, santral havuzuna döndük, sonra bir baktık, okulumuzun balkonuna çakılı "ÇKE" yandı... (Çifteler Köyü Enstitüsü). O zamanki sevincimizi nasıl anlatmalı? Üşümüş ellerimiz alkıştan ısındı. "Yaşa var ol" seslerimiz ufukları kapattı. Dünyanın en içten gelen, en coşkun bayramı oldu belki. Hiç unutmam bir arkadaşımız kendi ellerini öpüyordu: "Aferin ulan eller, diyordu, bu elektiriğin yanmasında senin de hissen var, yaşasın."

Sevinçten gözlerimiz yaşarmıştı. Müdürümüz bir tümseğe çıktı. Birkaç kelimeyle başarımızı tebrik etti. Her nokta koyuşta "sağ ool!" diye bağırıyorduk.

”Şimdi, depomuza su dolacak, banyoyu yakacağız. Yıkanın ve çalışıp başarmış insanların huzuru içinde uyuyun. İşte gördünüz, inanarak çalışan yapar! Amacına ulaşır! Bu heyecanla çalışmaya devam edersek, biz Türkiye'yi de yükseltebiliriz!” dedi.

”Yükselteceğiz!”, diye bağırdık.

”Bayramda çalışırız bayramlar için!”,

”Bayramda çalışırız bayramlar için!”

İçeri girdik, musluklardan şarıl şarıl sular akıyordu. Birbirimizi tebrik ediyorduk.

Unutulmaz bir bayramdı...•

ARALIK AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

“Sudokunun Yanıtları”

2	9	8	3	7	5	6	1	4
3	7	6	8	1	4	2	5	9
4	5	1	9	2	6	3	7	8
1	6	3	5	9	7	4	8	2
5	2	4	1	8	3	7	9	6
9	8	7	4	6	2	5	3	1
6	1	5	2	3	8	9	4	7
7	4	9	6	5	1	8	2	3
8	3	2	7	4	9	1	6	5

Sudoku yapamayanlar için

1	7	6	9	8	4	5	2	3
9	5	4	6	3	2	1	8	7
2	8	3	1	5	7	9	4	6
4	2	7	3	1	5	8	6	9
3	9	1	4	6	8	7	5	2
5	6	8	2	7	9	4	3	1
6	1	9	5	4	3	2	7	8
8	4	2	7	9	6	3	1	5
7	3	5	8	2	1	6	9	4

Sudokusuz yapamayanlar için

“Bilginizi Denetleyin”

YANITLAR

1-(c) İşayar
2-(b) Haşim Baba
3-(a) 20 Ağustos-20 Eylül
4-(d) Amerika
5-(b) Cevat Şakir Kabaağaçlı
6-(a) 1919
7-(c) Batı Trakya
8-(d) Jabo
9-(b) 1991
10-(c) İşhat
11-(b) İşkence
12-(d) Kabadayı
13-(a) Goethe
14-(c) Atölye
15-(d) Kabalak
16-(a) 1984
17-(b) İçkili toplantılar
18-(d) Selim III

Satranç Çözümleri

PROBLEM:
1. Ve1! g4 2.Vxe5+# (1…Ag4 2.Ve8+#)

OYUN SONU:
1.e6 fxe6 2. e5 Şe7 3.Şc5 Şd7 4. Şb6 Şd8 5. Şc6 Şe7 6.Şc7 Şe8 7.Şd6 Şf7 8.Şd7 Şf8 9.Şxe6 Şe8 10.Şf6 Şf8 11.e6 Şe8 12.e7

Kareler ve Rakamlar

912 - 534 = 378
483 - 317 = 166
429 - 217 = 212

792 - 485 = 307
310 - 108 = 202
482 - 377 = 105

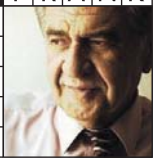
İlk dersimiz Türkçe

1-**(d)** 2-**(a)** 3-**(c)** 4-**(b)** 5-**(a)** 6-**(d)**- 7-**(b)** 8-**(c)** 9-**(b)** 10-**(d)** 11-**(c)** 12-**(c)** 13-**(b)** 14-**(a)** 15-**(d)**

Mantık Bilmecesi

Oturduğu Yer	Adı	Soyadı	Mesleği
A	Burcu	Cansel	Desinatör
B	İnci	Özer	Halkla İlişkiler
C	Nilgün	Aydın	Bankacı
D	Deniz	Karaca	Sekreter
E	Ayfer	Fidan	Avukat
F	Serap	Polat	Tercüman

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	Ü	N	S	A	L	O	S	K	A	Y	■	K	A	O	S
2	L	O	N	C	A	■	K	A	P	A	D	O	K	Y	A
3	K	T	■	A	F	R	İ	K	A	■	N	A	S	A	■
4	Ü	■	İ	R	■	U	■	A	Ş	K	A	L	E	■	Ü
5	T	E	Z	■	B	A	L	O	■	A	■	A	K	O	R
6	A	B	■	B	A	C	A	■	A	F	T	■	İ	■	E
7	M	E	T	A	■	A	N	T	İ	K	O	R	■	R	■
8	E	D	A	■	U	N	O	■	T	A	R	A	T	O	R
9	R	İ	Y	A	D	■	L	A	■	S	A	■	A	T	A
10	■	Y	■	S	İ	N	İ	■	A	Y	M	A	Z	■	M
11	Ç	E	R	İ	■	A	N	I	■	A	A	R	■	L	A
12	E	T	İ	L	E	N	■	R	E	■	N	E	S	İ	N
13	T	■	V	■	M	A	L	A	M	A	■	S	O	M	■
14	İ	H	A	L	E	■	A	M	A	N	İ	■	M	O	D
15	N	A	■	E	L	E	M	A	N	■	F	R	A	N	K
16	E	V	E	T	■	N	■	K	E	M					
17	M	A	Y	O	R	K	A	■	T	A					
18	E	N	■	N	■	A	H	U	■	T					
19	Ç	■	A	Y	A	Z	■	L	A	L					
20	■	E	D	A	T	■	B	A	F	A					

ANNE VE BABALARDAN NİNE VE DEDELERDEN

Gönderi adresi:
Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3,
Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
e-posta: butundunya@butundunya.com.tr

(e-posta ile göndereceğiniz fotografların 150 KB'den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Ceyda Turgut, *Ankara*

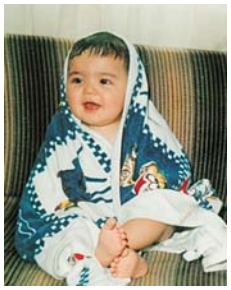

İrem Akgül, *Denizli*

Gülşah A. Oğuz, *Isparta*

Pelin Atıt, *Van*

Doğukan Hazar, Ankara

Seyda Nur Özbey, *İzmit*

İlker Kısa, *Kastamonu*

Neriman Küçükaslan, *Kırıkkale*

Alper Yüce, *Mersin*

Defne Baturalp, *Brüksel*

Ahmet Yasin Aydın, *Siirt*

İdil Nur Çalış, *Tekirdağ*

Gözde Sude Çetin, *Ankara*

Ömer Özbek, *Adana*

Zeynep Tek, *İstanbul*

Sevde Külcüömeroğlu, *Kastamonu*

Zeynep Kaya, *İstanbul*

Umutcan Demirbilek, *Erzincan*

Mete Berk, Mert Tuna ve Doruk Kaan Erol *İstanbul*

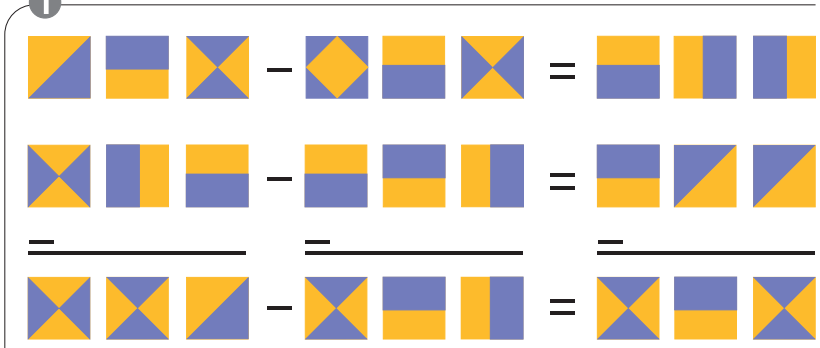

Ecesultan ve Özge Yıldızalkan, *Aksaray*

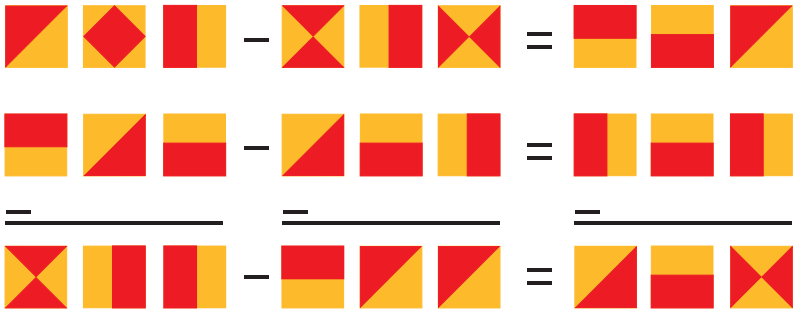
KARELER VE RAKAMLAR
Cahit Batum

•Sıfırdan, dokuza kadar olan rakamları kullanarak aşağıdaki işlemleri çözünüz.
•Her farklı şekil bir rakamı göstermektedir.
•0-9 arasındaki rakamlar her iki grupta farklı şekillerle simgelenmektedir.

1

2

Çözümler 149. sayfadadır.

MANTIK BİLMECESİ
Prof. Dr. Yüksel Bozer

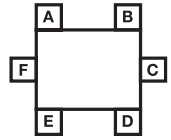
Değişik mesleklerle uğraşan altı hanım bir toplantıda biraraya gelerek masada kendilerine ayrılan yerlere oturdular.

Aşağıdaki ipuçlarına dayanarak bu hanımların adlarını, soyadlarını, hangi meslekle uğraştıklarını ve masada hangi yere oturduklarını bulunuz.

İPUÇLARI:

1- Ayfer Fidan desinatörün tam karşısında oturuyordu.
2- Soyadı Polat olan hanım F'de oturuyordu.
3- İnci, soyadı Cansel olan hanımın solunda oturuyordu ve oturduğu yer alfabede ilk üç harften biri olan bankacının sağındaydı, Bankacı A'da oturmuyordu.
4-Sekreter soyadı Aydın olan hanımın yanında oturuyordu.
5- Deniz D'de oturuyordu.
6- Mesleği halkla ilişkiler olan hanımın soyadı Özer'di. Serap ise tercümandı.
7- Avukatın oturduğu yerin harfi alfabede Nilgün'ün oturduğu yerin harfinden iki sonraydı.
8- B'de oturan hanımın soyadı Karaca değildi.

	A	B	C	D	E	F	Halkla İlişkiler	Avukat	Desinatör	Tercüman	Sekreter	Bnkacı	Karaca	Fidan	Cansel	Özer	Aydın	Polat
Nilgün																		
Burcu																		
Serap																		
Ayfer																		
İnci																		
Deniz																		
Karaca																		
Fidan																		
Cansel																		
Özer																		
Aydın																		
Polat																		
Halkla İlişkiler																		
Avukat																		
Desinatör																		
Tercüman																		
Sekreter																		
Bankacı																		

Oturduğu Yer	Adı	Soyadı	Mesleği

yukselbozer@butundunya.com.tr

Çözümler 149. sayfadadır.

SATRANÇ
Mustafa Yıldız

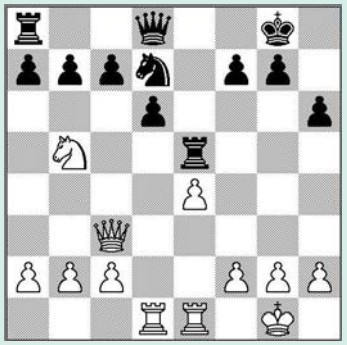
ÜNLÜ SATRANÇ USTALARI: 5
Emanuel LASKER

Emanuel Lasker

24.12.1868'de Berlinhen, Almanya'da doğdu. Satranca olan hizmetine paha biçilemez. 27 yıl boyunca Dünya Şampiyonu ünvanını taşımıştır. "Common Sense in Chess","Lasker's Manuel of Chess" vb. kitapları vardır. Eserleri çok sayıda dile tercüme edilmiştir. Satrançta psikolojinin önemini ilk anlayıp inceleyen Lasker'dir.

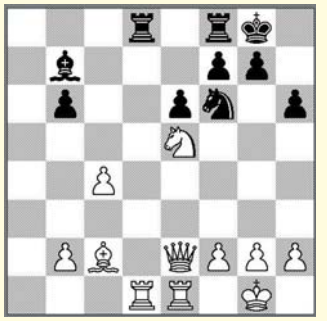
Tarrasch-Lasker, Düsseldorf, 1908

1.e4 e5 2.Af3 Ac6 3.Fb5 Af6 4.O-O d6 5.d4 Fd7 6.Ac3 Fe7 7.Ke1 Axd4 8.Axd4 exd4 9.Vxd4 Fxb5 10.Axb5 O-O 11.Fg5 11.Vc3!? dikkate değer. 11...c6 12.Ad4 ve 13.Af5 **11... h6 12.Fh4 Ke8 13.Kad1** Beyazın konumu daha aktif. **13…Ad7 14.Fxe7 Kxe7 15.Vc3 Ke5!** (D) **16.Ad4 Kc5 17.Vb3 Ab6 18.f4 Vf6 19.Vf3 Ke8** Oyundaki hamle de kötü değil ancak 19…a5!? daha iyi. **20.c3 a5 21.b3 a4 22.b4** yanlış. 22.c4 axb3 23.axb3 Ka5 24.Ab5 oynanması gerekirdi. **22…Kc4 23.g3 Kd8 24.Ke3** Beyaz yanlış yolda 24.a3!. **24…c5 25.Ab5?** yanlış düşüncenin devamı. **25...cxb4 26.Kxd6 Kxd6 27.e5 Kxf4!** Beklenmeyen hamle. Son hamle beyazın kombinezonunun yanlış olduğunu gösteriyor. **28.gxf4 Vg6+ 29.Şh1** 29.Şf1 daha dirençli. **29…Vb1+ 30.Şg2 Kd2+ 31.Ke2 Vxa2 32.Kxd2 Vxd2+ 33.Şg3 a3! 34.e6** Beyazın durumu umutsuz. **34…Ve1+ 35.Şg4 Vxe6+ 36.f5 Vc4+ 37.Ad4 a2 38.Vd1 Ad5 39.Va4 Axc3 40.Ve8+ Şh7 41.Şh5 a1V**
Beyaz terk etti.

KOCAELİ EMO TURNUVASI'NDAN

Vedat Çetinkaya-Zeki Sayber, Derbent, 01.11.2009

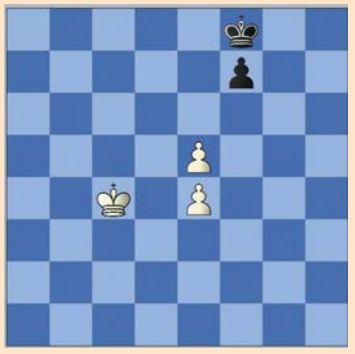
Elektrik Mühendisleri Odası Kocaeli Şubesi sponsorluğunda TSF Kocaeli İl Temsilciğinin düzenlediği Cumhuriyet Bayramı turnuvasını 1. bitiren Vedat Çetinkaya turnuvanın iddalı isimlerinden Zeki Sayber'e karşı aşağıdaki konumda 1.b4!? oynadı. Bu küçük tuzak, siyahın başına büyük iş açacak.
1... Vxb4?? Vezir saptırıldı. 2. Kxd8 Kxd8 kombinezon başlıyor. 3.Axf7 Bu feda da neyin nesi? 4.Vxe6+ Şf8 5.Fg6! İş bitiren hamle. Sayber, b4 piyonunu alırken bu hamleyi görebilseydi vezirini 7. yataydan uzak tutmazdı. Şimdi veziri verse de oyundan umudu kalmış olamaz. 1-0

PROBLEM
M.Loker, 1967

2#

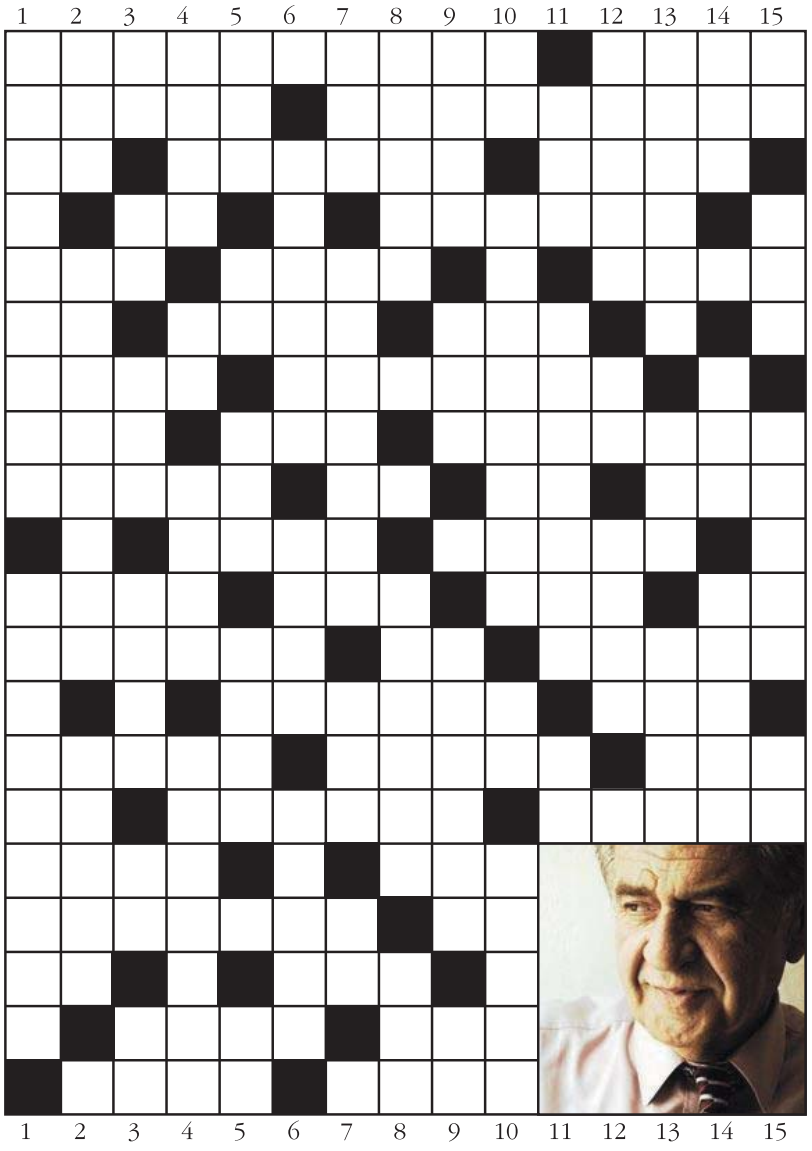
OYUN SONU
Crum, 1913

Beyaz Kazanır

mustafayildiz@butundunya.com.tr

Çözümler 149. sayfadadır.

Bulmacanın çözümü 149. sayfadadır.

BULMACA

Filiz Leloğlu Oskay

SOLDAN SAĞA: 1- Geçtiğimiz aylarda yitirdiğimiz, fotografta görülen iletişim bilimci akademisyenimiz. - Karmaşa. **2-** Belli bir iş kolunda usta, kalfa ve çırakları içine alan dernek. - Nevşehir iline bağlı peri bacaları ile ünlü yöremiz **3-** Kıta sözcüğünün kısaltması. - Bir kıta.- Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesini imleyen harfler. **4-** İridyumun simgesi. - Erzurum'un bir ilçesi. **5-** İvedi, çabuk. - Danslı ve özel giysili gece eğlencesi. - Üç veya daha çok sesin bir arada tınlaması. **6-** Eski dilde su. - Dumanı ocaktan çekip havaya vermeye yarayan yol.- Ağızda oluşan yüzeysel yara **7-** Ticaret malı.- Hastalığa sebep olan etkenleri zararsız duruma getirmek için vücudun çıkardığı protein yapılı madde. **8-** Tavır, davranış. - İtalyanca bir sayısı. - Ceviz içi, sarımsak, tuz ve ekmek içiyle yapılan bir meze. **9-** Suudi Arabistan`ın başkenti. - Bir nota.- Saatin kısa yazılışı. - Cet. **10-** Büyük tepsi.- Gözü bağlı, gafil. **11-** Asker.- Hatıra.- İsviçre'de bir ırmak.- Lantanın simgesi.**12-** Renksiz, yanıcı bir gaz.- Bir nota. - "Aziz ...." (yazarımız). **13-** Samanla karışık tahıl.- Katışıksız. **14-** İş, mal ve hizmetlerin en uygun teklifte bulunana verilmesi - Safranbolu'ya özgü bir halk oyunu. - Tarz, biçim. **15-** Sodyumun simgesi.- Bir toplulukta çalışan insanların her biri.- "... Capra" (İtalyan asıllı Amerikalı sinema yönetmeni). **16-** Bir doğrulama ve onaylama sözü. - Kötü, fena. **17-** İspanya'da bir ada.- Uzaklık anlatır. **18-** Genişlik. - Ceylan. **19-** Kuru soğuk.- Dilsiz.
20- İlgeç.- Menderes havzasındaki bir göl.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- "Gelip kondu bir güvercin / Ellerine o gece / Kırmızı bir çelenk oldu / Bileğinde kelepçe" diyen şairimiz. - 1935 -1990 yılları arasında yaşamış basın şehidimiz. **2-** Bir şeyi hatırlamak için yazılan kısa yazı.- Sonsuzluk.- İçinde bir şey dövüp ufalamaya yarayan kap. **3-** Kalayın simgesi. - Belirti. - Atın yavrusu.- Anadolu Feneri ile Şile arasında yer alan bir belde.- Bir seslenme ünlemi. - İsim. **4-** Güçlü ve becerikli. - Baryumun simgesi.- Soylu. -Doğu Avrupa'da bir ülke. **5-** Lakırdı. - Bahamalar'ın plaka imi. - Ut çalan kişi. - Gerçekleşmesi uzun zaman alan istek. - Satrançta bir taş. **6-**" Neşet ...." (Caz müzisyenimiz). - Emile Zola'nın bir yapıtı. - Yıkıntı. **7-** Kayak.- Yapağıdan elde edilen, eczacılıkta ve parfümeride kullanılan bir yağ.- Mikroskop camı. - Beddua. **8-** Amerika'nın sıcak bölgelerinde yetişen bir ağaç. - Uzaklaşmak. - Muğla'nın bir ilçesi. **9-** Kent serserisi. - İlişkin.- Bir yere geçici süreliğine bırakılan eşya. - Bağışlama. **10-** Şaşma belirten bir ünlem. - Kars Platosunun kuzeyinde kalan bölge. - Tarla sınırı. - Divan Edebiyatında gazelin ilk beyiti. **11-** Dinükleik asidin kısa yazılışı. - İri yapılı.- Akdeniz'de hapishanesiyle ünlü bir ada. **12-** Avustralya'da yaşayan keseli bir hayvan.- Arjantin'in plaka imi. - Yunan mitolojisinde savaş tanısı. **13-** Antalya'nın bir ilçesi. - Bazı yörelerimizde saçsız baş için kullanılan sözcük. - Manisa'nın bir ilçesi. **14-** İnce dantel. - Otomobillerde direksiyon ve lastik arasındaki bağlantı çubuğu. - C vitamini açısından zengin sarı kabuklu bir meyve.**15-** Nazi Hücum Kıtası.- Azotlu gübre.- Güneydoğu Anadolu'da bir petrol bölgesi.-Danimarka'nın plaka imi.

filizoskay@butundunya.com.tr

BİZE GÖNDERİLEN KİTAPLARDAN

Bir Ankara Ailesinin Öyküsü

Orhan Karaveli

Doğan Kitap

Yakın Ankara Tarihi bir yerde Cumhuriyet tarihi sayılır. Orhan Karaveli bu çalışmasıyla ailesini, yakın çevresini anlatırken Cumhuriyet'in doğuşu, daha doğrusu küller arasından yeniden can bulmasını aktarıyor: "Doğrusu, geçmişimiz ve ecdadımızla pek öyle ahım şahım ilgili olduğumuz söylenemez. Eskiyi pek umursamaz, bugünü kurtarmaya bakarız çogunlukla. Çevrenize bir göz atın Soylarının bir kaç kuşak öncesinde kimlerin yaşadığını, bunların başlarından nelerin geçtiğini, nasıl bir yaşantı sürdüklerini bilen, en azından irdeleyen kaç kişiye rastlarsınız? Ben daha iki kuşak ötedeki dedelerinin, ninelerinin adını bile bilmeyenleri çok gördüm. "Babamın babası mı? Sanırım Ahmet adında biriymiş!" 50 yıl önce konuk olduğum bir İsviçreli aile bana büyük bir gururla ve mensup oldukları kilise kayıtlarına dayanarak hazırladıkları 480 yıllık "soyagaçlarını" göstermişti. Şimdilerde bu soy ağacı 520 yıl gerilere gidiyor. Benim de bir süre kaldığım ahşap yazlık evlerinin bile "sicili" vardı ve o tarihte 360 yıllıktı. Yapıldığı yıldan beri nerelerinin onrıldığı. Kaç kez ve hangi renklere bile kayıtlıydı talihli binanın "defterinde". Atatürk ve Cumhuriyet ile birlikte tarih alanında da uygarlık düzeyine ulaşma, gelecek kuşaklara bugünü yarına taşıma kapısının aralandığının kanıtlarından biri de bu yapıt.

Atatürk ve Sümerliler

Muazzez İlmiye Çığ

Kaynak Yayınları

Yapıtları, Kanal B'de yayınlanan programları, Atatürk için çarpan delikanlı yüreği ile elindeki aydınlanma ateşini doruklara taşıyan Muazzez İlmiye Çığ'dan yeni bir yapıt. Çarpıcı gerçekler gözler önüne seriliyor: "Bugün Türkiye'nin bir arkeoloji laboratuvarı haline gelmesi Mustafa Kemal Atatürk'ün tarihe ve arkeolojiye olan derin ilgisi, verdiği değerin ve kurduğu temelin bir sonucudur. Atatürk (…) Cumhurbaşkanı olur olmaz, Türkiye'nin sosyal, siyasal ve ekonomik yaşamında çağa uygun bir çok reform yapmaya başladı. Bunların arasında en önemlisi eğitim reformu idi. Atatürk: "Bir milletin özgürlük kazanması, yükselmesi, kültür ve eğitimle olur diyordu. (…) Osmanlı Devleti zamanında eski Türk tarihi ile ilgili bir araştırma yoktu. Atatürk'ün okuduğu Batı'da yazılmış bazı kitaplarda Türkleri küçük düşürücü sözler vardı. Bir taraftan bunları çürütmek diğer taraftan Türk gençliğine atalarının ve bugün üzerinde yaşanılan toprağın tarihini ve kültürünü araştırarak, öğreterek Türk ruhunu yaniden canlandırmak gerekiyordu. (…) O, 'Ecdadımız büyük imparatorluklar kurmuş, uygarlıklar yaratmış. Bizim görevimiz bunları aramak, incelemek, kendi milletimize ve dünyaya tanıtmaktır.' diyordu." Nasıl Prof. Dr. Mehmet Haberal tıp alanında Atatürk'ün yeşertiği Türkiye'nin adını dünyaya duyuruyorsa Muazzez İlmiye Çığ da Sümerbilimci olarak bunu yapıyor.

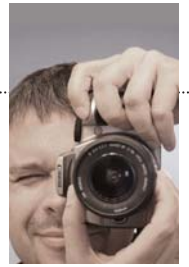
Anamı da Aldım Geldim

Muzaffer İzgü

Bilgi Yayınevi

Çağdaş Türk Mizahı'nın en büyük ustalarında Muzaffer İzgü her gün bir yenisini yaşadığımız traji komik olayları, gittikçe "ötekileştirilen bireylerin yaşamlarını ve toplumun geldiği noktayı eleştirel bir üslupla yazarak gözlerimize çekilen perdeleri açıyor. Ağlanacak halimize güldürüyor: "Kapı çalınıyor. Acaba kaçıncı dalga ve bu dalgada apartmanın kaç numarası gidiyor? Heyecanla yatağımdan kalktım, terliklerimi giydim. Biliyorum canım, mutlaka sekiz numaradır. Görsün gününü kerata… Aaa, bu zil hiç susmuyor? Yoksa kapıcının eli zil düğmesine mi yapıştı? Ne dedi ne dedi? "Aç, polis"mi dedi? Niçin benim kapıma polis dayansın ki, niçin bu saate kapımı yumruklasın ki? (…) En sonunda üstleri: "Sokak tamam, apartman tamam, daire numarası tamam, demek bizden bu eşeği gözaltına almamızı istemişler" dedi. Ve beni dehlerle, çüşlerle aşağıya indirdiler, kamyonete bindirdiler. ÖYKÜ BURADA BİTER… YOK BİTMEZ. NAZİ ALMANYASINDA PAPAZ MARTİN NİEMMÖLLER'İN GÜNLÜĞÜYLE BİTER: "ÖNCE SOSYALİSTLERİ TOPLADILAR, (...)

BİR FOTOĞRAF
BİN SÖZCÜĞE BEDELDİR

Gönderi: Birsen Erkutun (Büyükada-İstanbul)

Bütün Dünya'ya Bugün Abone Olun
Derginiz Yarın Kapınıza Gelsin

Abonet ile üyelik çok kolay

Tıklayın
abonet@abonet.net

veya arayın
0212 314 0 888

abonet
www.abonet.net

TÜRK RESSAMLARI: Dr. Musa ALBÜKREK

1937 yılında İstanbul'da doğdu. Tıp öğrenimi yaparken aynı anda İstanbul Konservatuvarı'nda besteci Ekrem Zeki Ün'le keman eğitimini sürdürdü.

İstanbul'da, Vehbi Koç Vakfı Amerikan Hastanesi'nde üroloji uzmanı olarak çalışan Dr. Musa Albükrek'in karma ve kişisel resim sergilerinin yanısıra "Çizgilerle Türkiye", "Çizgilerle Adalar" ve "Çizgilerle Akdeniz Yöresi" adlı yayımlanmış 3 kitabı vardır.

Çok yönlü sanatçının, Büyükada'daki evinde sergilediği, kendi yaptığı oyuncak koleksiyonunu bulunmaktadır.

ISSN 1301-7608